

Industriemonitor

Jaargang 5 – november 2001

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2000-2001	= 2000 tot en met 2001
2000/2001	= het gemiddelde over de jaren 2000 tot en met 2001
2000/'01	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2000 en eindigend in 2001
1990/'91–2000/'01	= boekjaar enz. 1990/'91 tot en met 2000/'01

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Drs. R.L. Vellekoop
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Inlichtingen

Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 570 62 68
E-mail: Infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2001.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.

Prijs: f 190,- / € 86,22 per jaar
(11 nummers)

Losse nummers f 26,- / € 11,80

Kengetal: K-2

ISSN 1384 - 6965

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Artikel

Ontwikkeling in de sociale werkvoorziening 5

Industrie totaal

Nederland en de Industrie 11

Industrie per branche

Voedings- en genotmiddelenindustrie 15

Textiel-, kleding- en lederindustrie 21

Papier- en grafische Industrie 27

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie 33

Metaal-, elektronische en transportmiddelenindustrie 39

Hout-, bouwmaterialen- en overige Industrie 47

Gepubliceerde artikelen

52

Gepubliceerde producttabellen

53

Informatieservice

54

Alfabetische begrippenlijst

55

Andere CBS-publicaties

58

Ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening

Margot de Steur¹

Hoewel de sociale werkvoorziening tot de industrie behoort, is het toch een wat afwijkende branche. In de afgelopen jaren is zij in de Industriemonitor een beetje onderbelicht geweest. Vandaar dat in dit artikel een beeld wordt geschetst van de sociale werkvoorziening en de economische ontwikkelingen die zich daar hebben voorgedaan tussen 1995 en 1999. Daarbij worden de ontwikkelingen binnen de sociale werkvoorziening en die binnen de industrie (exclusief de sociale werkvoorziening) zoveel mogelijk aan elkaar gerelateerd. Er blijkt zich een verschuiving voor te doen van een producerende naar een dienstverlenende sociale werkvoorziening, hoewel in 1999 nog steeds het grootste deel van de omzet is gerealiseerd door industriële productie. Tussen 1995 en 1999 is de toegevoegde waarde sterker gestegen voor de sociale werkvoorziening dan voor de industrie. Het brutobedrijfsresultaat neemt echter nog verder af tot een tekort van ruim 3,5 miljard gulden, zodat subsidies noodzakelijk blijven om de sociale werkvoorziening in stand te kunnen houden.

Inleiding

De sociale werkvoorziening (SW) wordt in Nederland al jaren gerekend tot de industrie, omdat er oorspronkelijk vooral industriële productie plaatsvond. Toch is de sociale werkvoorziening een wat afwijkende branche binnen de industrie. Allereerst omdat het leeuwendeel van het personeel binnen de sociale werkvoorziening arbeidsgehandicapt is. Dat wil dus zeggen dat zij vanwege een lichamelijke, verstandelijke of psychische handicap niet in staat zijn elders een baan te vinden.

Een tweede verschil tussen sociale werkvoorziening en industrie is dat bedrijven binnen de sociale werkvoorziening niet als doel hebben zoveel mogelijk winst te behalen, maar werkgelegenheid te bieden aan arbeidsgehandicapten.

Het derde verschil hangt hiermee samen. Teneinde de bedrijven in de sociale werkvoorziening te kunnen laten voortbestaan, ontvangen zij speciale subsidies. Hoewel ook 'gewone' bedrijven binnen de industrie subsidies kunnen ontvangen als zij arbeidsgehandicapten in dienst nemen, zijn het aantal subsidiesoorten en het daarmee gemoeide subsidiebedrag bij bedrijven in de sociale werkvoorziening vele malen groter.

Ten slotte zijn bedrijven binnen de industrie georïent naar hoofdactiviteit, zodat alle bedrijven binnen één bepaalde branche dezelfde hoofdactiviteit hebben. Bij de sociale werkvoorziening is dat echter niet het geval. Daar lopen de (hoofd)activiteiten van de verschillende bedrijven uiteen van montage, stoffering, reproductie en meubelfabricage tot schoonmaak, postbezorging, kringloopactiviteiten, detachering en champignonkweek.

Omdat de sociale werkvoorziening toch tot de industrie behoort en in deze publicatie de afgelopen jaren wat onderbelicht is, wordt in dit artikel een beeld geschetst van de sociale werkvoorziening en de economische ontwikkelingen die zich daar hebben voorgedaan in de periode 1995-1999. Na een korte algemene beschrijving wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van een aantal economische gegevens, zoals weergegeven in de tabel op pagina 6. Daarbij worden de ontwikkelingen binnen de sociale werkvoorziening en die binnen de industrie (exclusief de sociale werkvoorziening) zoveel mogelijk aan elkaar gerelateerd.

Kennismaking: sociale werkvoorziening

De sociale werkvoorziening is van oudsher geen grote branche. In de periode 1995 tot en met 1999 schommelt het aantal bedrijven² in de sociale werkvoorziening rond de 115. Meest opvallend is de daling van het aantal bedrijven in 1998 met ruim 11% ten opzichte van het aantal bedrijven in 1997. Dit hangt vooral samen met de gemeentelijke herindeling die in januari 1998 heeft plaatsgevonden. Als gevolg hiervan zijn een aantal bedrijven gefuseerd. Daarnaast speelt ook de invoering van de nieuwe Wet op de Sociale Werkvoorziening (WSW) in januari 1998 een rol. Een aantal samenwerkingsverbanden tussen bedrijven is opgeheven als gevolg van de voorwaarden die in deze wet gesteld zijn. In vergelijking met de ruim 6 duizend bedrijven die actief zijn binnen de industrie³ is het aantal SW-bedrijven zeer beperkt. Het aantal bedrijven in de sociale werkvoorziening is gelijk aan ongeveer 2% van het aantal bedrijven in de industrie. Dat percentage is overigens licht gedaald tussen 1995 en 1999. Dit wordt veroorzaakt door een daling van het aantal SW-bedrijven met ruim 4%, terwijl het aantal bedrijven in de industrie in diezelfde periode met bijna 3% is gestegen.

De bedrijven in de sociale werkvoorziening hebben veelal een groot personeelsbestand. Ongeveer 62% van de bedrijven heeft meer dan 500 medewerkers en 28% telt tussen de 200 en 500 medewerkers. Gemiddeld werken er in de periode 1995-1999 ongeveer 830 mensen per SW-bedrijf.

Tussen 1995 en 1999 neemt het aantal werknemers in de sociale werkvoorziening toe van bijna 88,5 duizend tot ruim 92 duizend⁴, zoals te zien is in figuur 1 op pagina 7. Dit is een groei van ruim 4%. In diezelfde periode daalt het aantal werknemers in de industrie met ruim 2%. Het aantal SW-werknemers als percentage van het aantal werknemers in de industrie is dan ook gestegen met 1 procentpunt en kwam in 1999 uit op bijna 14%.

Van het aantal werknemers in SW-bedrijven is structureel 92% WSW-er⁵ en de overige 8% is ambtenaar. De verhouding tussen het aantal ambtenaren en het aantal WSW-ers is dus ongeveer 1 op 11. Overigens is het aantal WSW-ers in 1999 nog altijd ongeveer gelijk aan 13% van het aantal werknemers in de industrie.

Tabel. Sociale werkvoorziening en industrie in cijfers, 1995 en 1999.

	1995			1999			Groei 1999 t.o.v. 1995	
	Industrie ¹	Soc. werkvoorziening	% van ind.	Industrie ¹	Soc. werkvoorziening	% van ind.	Industrie ¹	Soc. werkvoorziening
							%	
Aantal bedrijven	6.404	117	1,8	6.591	112	1,7	2,9	-4,3
Aantal werknemers	681.091	88.406	13,0	666.751	92.190	13,8	-2,1	4,3
w.v. W.S.W.-ers		80.844	11,9		84.616	12,7		4,7
ambtenaren		7.562			7.574			0,2
	<i>mln gld</i>			<i>mln gld</i>				
Totale productiewaarde	296.860	2.031	0,7	347.185	2.458	0,7	17,0	21,0
Industriële verkopen ²⁾	279.800	1.435	0,5	327.504	1.643	0,5	17,0	14,5
w.o. buitenland	146.178	79	0,1	169.484	58	0,0	15,9	-25,7
Voorraadmutaties producten ³⁾	1.110	-4		-22	-2			
Marge handelsactiviteiten ⁴⁾	15.951	601	3,8	19.704	817	4,1	23,5	36,0
Totale verbruikswaarde	205.584	1.116	0,5	247.324	1.362	0,6	20,3	22,0
Industriële inkopen	162.203	706	0,4	193.681	834	0,4	19,4	18,1
Voorraadmutaties grond- en hulpstoffen	1.053	5		745	1			
Energieverbruik	6.604	52	0,8	6.887	60	0,9	4,3	15,2
Overige bedrijfskosten	37.830	363	1,0	47.501	469	1,0	25,6	29,1
Bruto toegevoegde waarde ⁵⁾	91.276	915	1,0	99.861	1.096	1,1	9,4	19,8
Kostprijsverhogende heff. en belastingen ⁶⁾	3.506	8	0,2	3.847	32	0,8		
Arbeidskosten	52.092	4.290	8,2	56.653	4.709	8,3	8,8	9,7
w.v. W.S.W.-ers		3.647			3.997			9,6
ambtenaren		643			712			10,7
Bruto bedrijfsresultaat	35.679	-3.368	-9,4	39.361	-3.581	-9,1	10,3	6,3
Saldo betaalde en ontvangen interest	2.665	123		2.343	93			
Saldo overige baten en lasten	-325	60		1.886	-23			
Afschrijvingen op vaste activa	12.789	177	1,4	14.748	191	1,3	15,3	7,9
Rijksvergoeding		3.491			3.783			8,4
Gemeentelijke bijdrage		101			114			13,0
Resultaat voor belastingen	19.899	-16	-0,1	24.156	9	0,0	21,4	156,5
<i>Kengetallen</i>	<i>1 000 gld</i>			<i>1 000 gld</i>				
Toegevoegde waarde per werknemer	129	10		144	12			
Arbeidskosten per werknemer	76	49		85	51			
Arbeidskosten per W.S.W.-er		45			47			
Arbeidskosten per ambtenaar		85			94			
	%							
Arbeidskosten in % van toegevoegde waarde	59	469		59	430			
Netto arbeidskosten in % van toegevoegde waarde		87			84			
Subsidieratio		104,5			105,6			
Dekking exploitatietekort door gemeentelijke bijdrage		-116			-92			

¹⁾ Excl. Sociale werkvoorziening

²⁾ Incl. exportrestituties

³⁾ Incl. onderhanden werk

⁴⁾ Incl. overige opbrengsten

⁵⁾ Tegen marktprijzen

⁶⁾ Minus exploitatiesubsidies

Aandeel productie in opbrengsten daalt

De industriële verkopen van de sociale werkvoorziening zijn tussen 1995 en 1999 gestegen van 1.435 miljoen gulden tot 1.643 miljoen gulden. Met deze stijging van 14,5 % blijft de verkoopontwikkeling van de sociale werkvoorziening iets achter bij de ontwikkeling in de industrie. De industriële verkopen nemen daar met ruim 17% toe in diezelfde periode. De industriële verkopen van de sociale werkvoorziening zijn in 1999 gelijk aan circa 0,5% van die in de industrie.

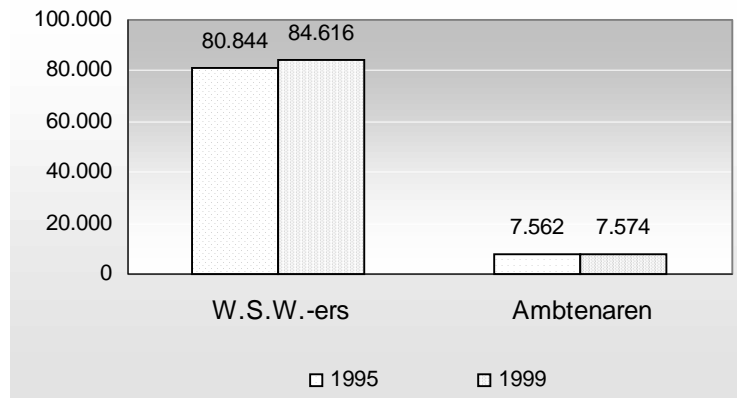
De sociale werkvoorziening zet in 1999 bijna 4% van haar industriële verkopen af in het buitenland. In 1995 bedraagt dit aandeel nog bijna 6%. Sindsdien zijn de buitenlandse industriële verkopen met ruim een kwart gedaald. Vrijwel de gehele buitenlandse industriële verkopen van de sociale werkvoorziening zijn afgezet binnen de Europese Unie. Opvallend is bovendien dat SW-bedrijven die hun producten ook op de buitenlandse markt verkopen met name in grensstreken liggen.

De industrie is duidelijk veel meer op de buitenlandse markt geïntereerd. Daar maken de buitenlandse verkopen in 1999 ruim 52% uit van de totale industriële verkopen en zijn ze tussen 1995 en 1999 met bijna 16% gestegen.

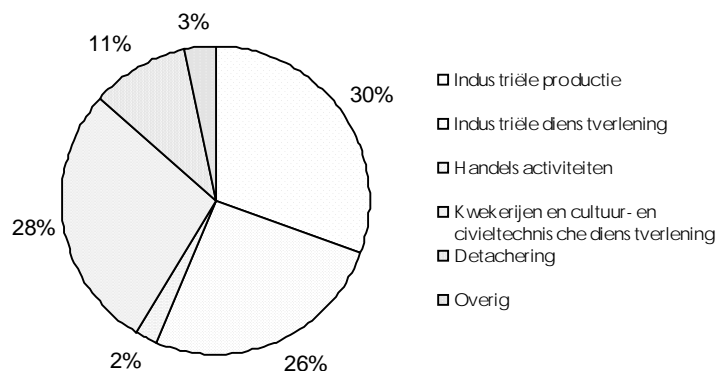
Het feit dat de werkvoorziening een relatief klein deel van haar industriële verkopen in het buitenland realiseert, hangt samen met de economische activiteiten die er plaatsvinden. Zo is in 1999 ongeveer een kwart van de omzet gerealiseerd met industriële diensten⁶ en daarvan worden de eindproducten door de werkvoorziening geleverd aan de, veelal Nederlandse, opdrachtgever. SW-bedrijven brengen deze producten dus niet zelf op de (buitenlandse) markt.

Uit figuur 2 blijkt dat van de omzet die in 1999 gerealiseerd is door de sociale werkvoorziening 30% is verdiend met industriële productie, 26% met industriële dienstverlening, 28% met kwekerijen en cultuur- en civieltechnische dienstverlening⁷, 11% met detachering, 2% met handelsactiviteiten en het restant met administratieve dienstverlening en andere activiteiten. Er heeft zich in bovengenoemde aandelen overigens een duidelijke verschuiving voorgedaan tussen 1995 en 1999. Zo is het aandeel van industriële productie ruim 9 procentpunt gedaald. Daarentegen zijn de aandelen van zowel industriële dienstverlening als kwekerijen en cultuur- en civieltechnische dienstverlening en detachering met circa 3 procentpunt toegenomen.

Figuur 1. Personeelsbestand W.S.W.-ers en ambtenaren 1995 en 1999

Figuur 2. Aandeel diverse activiteiten in gerealiseerde omzet

Hoewel in 1999 nog steeds het grootste deel van de omzet is gerealiseerd door industriële productie (al of niet in loonopdracht), lijkt er toch een verschuiving gaande te zijn van een producerende naar een dienstverlenende sociale werkvoorziening. Dit heeft vooral te maken met een beleidswijziging. Bij veel SW-bedrijven is gekozen voor uitbreiding van de detachingsactiviteiten, omdat daarmee weinig kosten gemoeid zijn en omdat het WSW-ers de mogelijkheid biedt in een 'gewone' werkomgeving aan de slag te gaan. Het aandeel SW-werknemers dat gedetacheerd is, is de laatste jaren dan ook enigszins toegenomen⁸.

Handelsopbrengsten stijgen sterk

De opbrengsten van handelsactiviteiten en niet-industriële activiteiten zijn tussen 1995 en 1999 met bijna 43% gestegen. Ook hieraan is de verschuiving van productie-eenheid naar dienstverlenende eenheid te herkennen. Voor de sociale werkvoorziening is de marge van handelsactiviteiten en niet-industriële activiteiten met 36% toegenomen van 601 miljoen gulden in 1995 tot 817 miljoen gulden in 1999. Daarmee is de marge voor deze branche sterker toegenomen dan voor de industrie. De marge voor de industrie is in diezelfde periode namelijk toegenomen van 15.951 miljoen gulden naar 19.704 miljoen gulden en dat is 'slechts' een stijging van 23,5%.

De productiewaarde van de sociale werkvoorziening stijgt tussen 1995 en 1999 met 21% tot 2.458 miljoen. Ook deze ontwikkeling is sterker dan die in de industrie. De productiewaarde van de industrie stijgt in diezelfde periode met 17%; van 296.860 miljoen gulden naar 347.185 miljoen gulden. Desondanks was in 1999 de productiewaarde van de sociale werkvoorziening als percentage van die van de industrie nog slechts 0,7%. Dit percentage van de productiewaarde wordt echter gerealiseerd met 14% van de werknemers in de industrie. Dit illustreert dat de economische activiteiten binnen de sociale werkvoorziening erg arbeidsintensief zijn. Voorbeelden van dergelijke arbeidsintensieve activiteiten die plaatsvinden binnen de werkvoorziening zijn onder meer schoonmaakactiviteiten en activiteiten in het groenonderhoud.

Arbeidskosten stijgen sterker dan Rijksvergoeding

De arbeidskosten vormen voor de sociale werkvoorziening de grootste kostenpost. Ze zijn bijna het zesvoudige van de industriële inkopen. Dit in tegenstelling tot de industrie, waar de arbeidskosten gelijk zijn aan slechts 30% van de inkopen.

In de periode 1995-1999 zijn de arbeidskosten voor de werkvoorziening gestegen met bijna 10%. Deze arbeidskosten zijn ongeveer gelijk aan 8% van die van de industrie. Daar zijn de arbeidskosten in diezelfde periode bijna 9% gestegen.

Wanneer binnen de sociale werkvoorziening onderscheid gemaakt wordt tussen de kosten van WSW-ers en ambtenaren, blijkt dat de kosten van die laatste groep met 11% zelfs nog iets sterker geste-

gen zijn dan de arbeidskosten van het totale SW-personeel. Aangezien het aantal ambtenaren in die periode nagenoeg gelijk gebleven is, zijn de arbeidskosten per ambtenaar ook toegenomen met 11%. Het aantal WSW-ers is met bijna 5% toegenomen. Na correctie voor dit volume-effect resteert voor de arbeidskosten per WSW-er een stijging van ongeveer 5%. Aangezien het werknemersbestand van de sociale werkvoorziening voor het overgrote deel uit WSW-ers bestaat, stijgen de arbeidskosten per werknemer ook met ongeveer 5%.

In de industrie is tussen 1995 en 1999 het aantal werknemers afgenomen met ongeveer 2%, zodat voor de arbeidskosten per werknemer een toename resteert van ruim 11%. Ook het niveau van de arbeidskosten per werknemer ligt hoger voor de industrie dan voor de werkvoorziening. In 1999 kost een werknemer in de industrie gemiddeld 85 duizend gulden, terwijl dat in de sociale werkvoorziening 51 duizend⁹ gulden is. Uiteraard hangt dat voor een belangrijk deel samen met de samenstelling van het werknemersbestand in beide sectoren. In de industrie zijn immers relatief meer hooggeschoolden werkzaam dan in de sociale werkvoorziening en hooggeschoolden zijn nu eenmaal duurder.

Zoals al eerder aangegeven, ontvangen bedrijven in de sociale werkvoorziening verschillende soorten subsidies. De belangrijkste daarvan is de Rijksvergoeding, die bedoeld is om minimaal de loonkosten van het WSW-personeel te dekken. Tussen 1995 en 1999 groeit het bedrag dat aan Rijksvergoeding is ontvangen van 3.491 miljoen gulden tot 3.783 miljoen gulden. De groei van de Rijksvergoeding bedraagt dus ruim 8% en blijft daarmee achter bij de groei van de arbeidskosten van de WSW-ers.

De mate waarin deze arbeidskosten gedekt kunnen worden door de Rijksvergoeding wordt uitgedrukt in de subsidieratio¹⁰. Sinds 1995 is deze ratio weliswaar met slechts 1% toegenomen, maar voor de totale sociale werkvoorziening kan in 1999 toch bijna 6% van de arbeidskosten van de WSW-ers niet gedekt worden door de (daarvoor bedoelde) Rijksvergoeding. Wanneer gekeken wordt op bedrijfsniveau, blijkt dat in 1999 bij 82% van de SW-bedrijven de Rijksvergoeding ontoereikend is geweest om de arbeidskosten van hun WSW-ers te kunnen dekken.

Verbruikswaarde en toegevoegde waarde stijgen sterk

Tussen 1995 en 1999 is de waarde van de verbruikte grond- en hulpstoffen in de sociale werkvoorziening met 22% toegenomen tot 1.362 miljoen gulden. Ook voor de industrie is deze verbruikswaarde toegenomen. Hier is de toename ruim 20% en wordt in 1999 voor 247.324 miljoen gulden verbruikt. De verbruikswaarde in de sociale werkvoorziening neemt vooral toe als gevolg van een stijging van de inkopen van grond- en hulpstoffen met ruim 18% en een stijging van de overige bedrijfskosten met ruim 29%. Daarnaast stijgen ook de energiekosten met ruim 15%. Dit laatste is opmerkelijk, omdat de energiekosten in de industrie slechts met ruim 4% zijn gestegen in diezelfde periode.

Omdat de verbruikswaarde voor de werkvoorziening sterker gestegen is dan de productiewaarde, blijft de groei van de toegevoegde waarde iets achter bij die van de productiewaarde en komt uit op bijna 20%. Dit groeipercentage is duidelijk hoger dan voor de industrie. Daar is de toegevoegde waarde tussen 1995 en 1999 namelijk met ruim 9% toegenomen. In 1999 bedraagt de toegevoegde waarde voor de sociale werkvoorziening 1.096 miljoen gulden en dat is slechts 1% van de toegevoegde waarde die in de industrie is gerealiseerd dat jaar.

De toegevoegde waarde per werknemer ligt in 1999 voor de sociale werkvoorziening op 12 duizend gulden. Dat is erg laag in vergelijking met de industrie, waar deze grootheid in datzelfde jaar op 144 duizend gulden uitkomt. Hierin is weer het arbeidsintensieve karakter van de activiteiten binnen de werkvoorziening herkenbaar. Daarnaast illustreert het de afwijkende doelstelling die de werkvoorziening heeft: werkgelegenheid bieden is een belangrijker doel dan toegevoegde waarde creëren of winst maken. Het mag duidelijk zijn dat deze werkvorm alleen met behulp van subsidies in stand gehouden kan worden.

Toch is binnen de sociale werkvoorziening de efficiency toegenomen in de periode 1995-1999. Dat blijkt uit de afname van de arbeidskosten als percentage van de toegevoegde waarde met ruim 8%. Desondanks zijn de arbeidskosten in deze branche ruim 4 maal zo groot als de toegevoegde waarde. Teneinde een bedrijf draaiend te kunnen houden, moeten uit de toegevoegde waarde tenminste de beloningen van arbeid en kapitaal betaald kunnen worden. Dat lukt voor de sociale werkvoorziening dus niet.

De netto arbeidskosten, zijnde de arbeidskosten die over blijven na aftrek van de Rijksvergoeding, zijn ook uitgedrukt als percentage van de toegevoegde waarde. Dat maakt een zuiverder vergelijking met de industrie mogelijk. In 1999 bedragen de netto arbeidskosten 84% van de toegevoegde waarde. Dat betekent dus dat de netto arbeidskosten wel uit de toegevoegde waarde bekostigd kunnen worden. Ter vergelijking: in de industrie vormen de arbeidskosten slechts 59% van de toegevoegde waarde.

Gemeentelijke bijdrage dekt resultaat niet altijd

Bedrijven in de sociale werkvoorziening kunnen een gemeentelijke bijdrage ontvangen wanneer ze een exploitatietekort hebben. De gemeente draagt in principe de financiële risico's van SW-bedrijven, ongeacht de rechtsvorm van die bedrijven. Toekenning van een gemeentelijke bijdrage is echter geen automatisme. Soms moeten SW-bedrijven ook interen op hun reserves om tegenvallende exploitatieresultaten te kunnen dekken.

Tussen 1995 en 1999 is het totaal aan verstrekte gemeentelijke bijdragen toegenomen van 101 miljoen gulden tot 114 miljoen gulden. In diezelfde periode is het resultaat voor belastingen exclusief de gemeentelijke bijdrage voor de werkvoorziening verbeterd van -117 miljoen gulden tot -105 miljoen gulden. Dit betekent dus dat de mate waarin dit tekort gedekt kan worden door de gemeentelijke bijdrage eveneens is verbeterd. Terwijl in 1995 nog bijna 16% van het tekort niet kan worden gedekt, is er in 1999 zelfs een overschot gerealiseerd van bijna 8%.

Op bedrijfsniveau bezien is het percentage SW-bedrijven waarvoor het tekort niet gedekt kon worden door de gemeentelijke bijdrage echter toegenomen van ruim 19% tot bijna 26%. Blijkbaar is de allocatie van deze bijdrage niet optimaal. Uit nader onderzoek blijkt overigens dat 40% van de bedrijven die in 1995 het tekort niet kunnen dekken dat in 1999 ook niet kunnen.

Tot slot blijkt dat het resultaat voor belastingen (inclusief gemeentelijke bijdrage) van de sociale werkvoorziening tussen 1995 en 1999 fors is verbeterd. In 1995 bestaat er nog een negatief saldo van 16 miljoen gulden, terwijl in 1999 een positief saldo van 9 miljoen gulden gerealiseerd is. Ook het percentage SW-bedrijven met een negatief resultaat voor belastingen is afgenomen van 40% in 1995 tot bijna 22% in 1999.

Ter vergelijking: in de industrie bedroeg het resultaat voor belastingen in 1999 ruim 24.156 miljoen gulden. Bij deze vergelijking moet echter wel worden opgemerkt dat het resultaat voor belastingen in de sociale werkvoorziening een enigszins vertekend beeld geeft. Dat werd immers voor een belangrijk deel gerealiseerd met subsidies.

¹ De auteur is werkzaam bij de divisie Bedrijfseconomische Statistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

² Onder 'bedrijven' wordt in dit artikel verstaan bedrijven met 20 en meer werknemers.

³ Wanneer een vergelijking gemaakt wordt met 'de industrie' wordt bedoeld 'industrie exclusief sociale werkvoorziening'.

⁴ In deze cijfers zijn de overige personeelscategorieën, zoals WIW-ers en I/D-ers (de vroegere banenpoolers), buiten beschouwing gelaten. Hoewel bekend is dat deze groepen ook werkzaam kunnen zijn binnen de SW-bedrijven, zijn hierover geen exacte gegevens beschikbaar.

⁵ Onder 'WSW-er' wordt in dit artikel verstaan een werknemer die een arbeidsplaats heeft op grond van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)

⁶ Onder 'industriële diensten' wordt verstaan loonopdrachten waarvan de verwerkte grondstoffen en/of halffabrikaten door de opdrachtgever ter beschikking zijn gesteld.

⁷ Onder 'civiel- en cultuurtechnische dienstverlening' wordt verstaan bouwobjecten, renovatie, weg- en waterbouw, aanleg en onderhoud van tuinen en plantsoenen.

⁸ Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 'Evaluatie W.I.W. / W.S.W., Deelrapport bereik en resultaat', augustus 2001.

⁹ Hier is geen rekening gehouden met het aantal werknemers dat geen ambtenaar of WSW-er is, zoals bij voorbeeld WIW-ers en I/D-ers, zodat de arbeidskosten per werknemer in werkelijkheid nog lager zijn.

¹⁰ Deze ratio wordt berekend door de arbeidskosten van de WSW-ers uit te drukken als percentage van de Rijksvergoeding. Een ratio groter dan 100 betekent dat de arbeidskosten onvoldoende gedekt worden door de Rijksvergoeding.

Nederland en de industrie

Gemeten over de eerste helft van het jaar is de economische groei meer dan gehalveerd. In de Nederlandse industrie zien we een stagnatie van de groei in het eerste halfjaar en een productiedaling in de zomer. Het vertrouwen van de ondernemers heeft een flinke knak gekregen door tegenvallende orders en te grote voorraden; zij verwachten dan ook geen toename van de bedrijvigheid in het vierde kwartaal.

Gevolgen aanslagen VS nog onduidelijk

In het conjunctuurbeeld van oktober hebben het consumentenvertrouwen en de beurskoersen zich enigszins hersteld van de schok na de terreuraanslagen in de VS op 11 september. Omdat andere indicatoren over de conjunctuur pas later beschikbaar komen, bestaat er nog onzekerheid over de verdere economische gevolgen van deze gebeurtenissen. De economische groei in ons land komt in de eerste helft van dit jaar uit op 1,4% en daarmee is het tempo van de groei in vergelijking met vorig jaar (3,5%) meer dan gehalveerd. De eerste economische gegevens voor het derde kwartaal wijzen niet op een duidelijk herstel. Het niveau van de industriële productie ligt deze zomer onder dat van vorig jaar. De gezinsconsumptie groeit in hetzelfde tempo als in het eerste halfjaar, maar het percentage blijft ver achter bij dat in de afgelopen jaren. De inflatie in september is onveranderd hoog; Nederland is al een half jaar lang koploper binnen de eurozone. Met een lage werkloosheid, een groot aantal vacatures en een constante banengroei is het beeld van de arbeidsmarkt op zich positief. De daling van de werkgelegenheid is dit jaar echter gestopt en het aantal vacatures in het eerste en tweede kwartaal stijgt niet verder.

Omzet industrie en industriële productie lager

De omzet van de Nederlandse industrie is in augustus 2001 met 1,4% gedaald vergeleken met augustus vorig jaar. Aangezien de afzetprijzen nagenoeg gelijk zijn gebleven, daalt het volume van de gemiddelde dagomzet met 1,5%. De binnenlandse verkopen zijn met 1,7% gedaald terwijl de afzetprijzen met bijna 2% zijn gestegen. Na verrekening van dit prijseffect blijkt dat het volume van de gemiddelde dagomzet met 3,5% is afgenomen. De industriële export neemt met 1,1% af en de binnenlandse afzetprijzen dalen in dezelfde orde van grootte. Dit betekent dat het volume van de gemiddelde dagomzet op de exportmarkten nagenoeg gelijk is gebleven. De industriële productie ligt in de periode juli-augustus 3% lager dan in dezelfde periode van het vorig jaar. Daarmee is voor de tweede keer dit jaar een productiedaling gemeten. Ook in mei werd een productiedaling geconstateerd in vergelijking met mei van het voorgaande jaar. In het eerste kwartaal van 2001 is de productie nog met 1,7% gestegen, het tweede kwartaal laat een stagnatie van de groei zien. De teruglopende groei en daarna de productiedaling volgen op een periode van teruglopend vertrouwen van de industriële ondernemers.

Vertrouwen ondernemers daalt sterk

Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, is in september sterk gedaald en uitgekomen op -4,9. Dit is de eerste meting van het producentenvertrouwen na de aanslagen in de VS van 11 september. De forse daling, met 3,3 punt, is even groot als die na het uitbreken van de Azië-crisis in september 1998. Zowel op de binnenlandse als op de buitenlandse markt hebben de ondernemers in september opnieuw minder orders binnengehaald. Hierdoor is de index van de orderpositie voor de tiende achtereenvolgende maand gedaald. De ondernemers zijn dan ook in toenemende mate ontevreden over de orderpositie. Ook de voorraden gereed product worden door de industriële ondernemers als te groot ervaren.

Concurrentiepositie stabiel

Nederlandse ondernemers geven aan dat hun concurrentiepositie de laatste maanden nauwelijks is gewijzigd. Alleen op de markten buiten de Europese Unie is sprake van een lichte achteruitgang van de concurrentiepositie. Dit komt onder meer tot uiting in negatieve verwachtingen van de ondernemers over hun afzet op de buitenlandse markten in het laatste kwartaal van dit jaar.

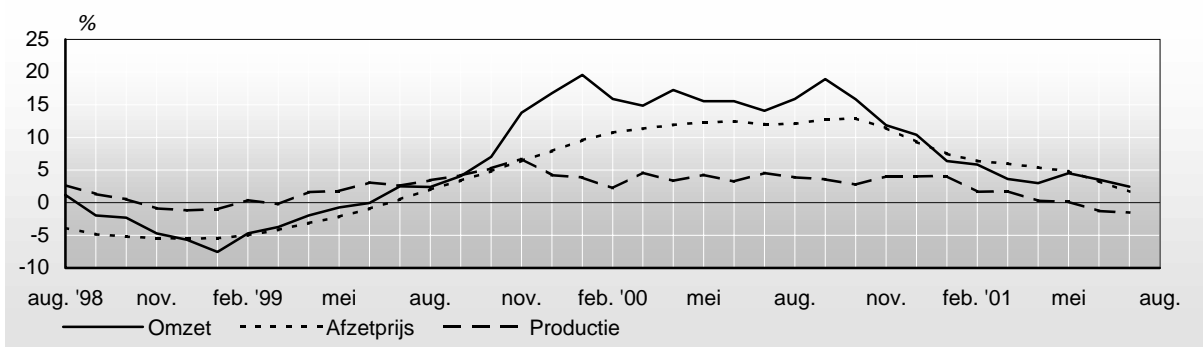
Bezettingsgraad daalt

De bezettingsgraad van de productie-installaties ligt in september op 83,7%, dat is ongeveer 1% lager dan in de voorgaande kwartalen. De noodzaak voor uitbreidingsinvesteringen wordt hierdoor kleiner. Als voornaamste reden voor de beperkte benutting van de productiecapaciteit noemen de ondernemers onvoldoende vraag naar hun producten. Productiebelemmering als gevolg van tekort aan arbeidskrachten is de laatste drie kwartalen nagenoeg stabiel gebleven: circa 5% van de ondernemers zegt hiervan nog last te hebben.

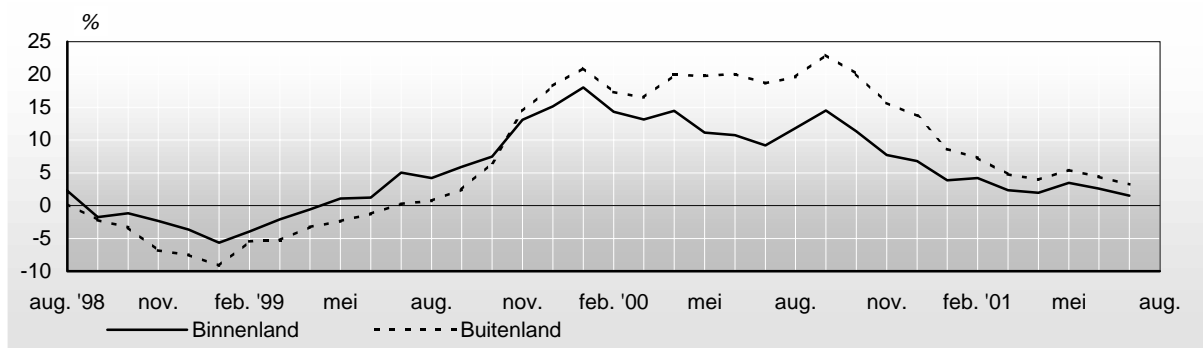
Verwachtingen

Door de grote voorraad gereed product en de steeds verder afnemende orderpositie voorzien de ondernemers geen toename van de productie in de maanden oktober tot en met december. Voor de buitenlandse afzet verwachten ze een lichte afname. Daarnaast wordt een lichte daling van de verkoopprijzen verwacht. Per saldo verwacht 14% van de ondernemers een teruggang van het personeelsbestand.

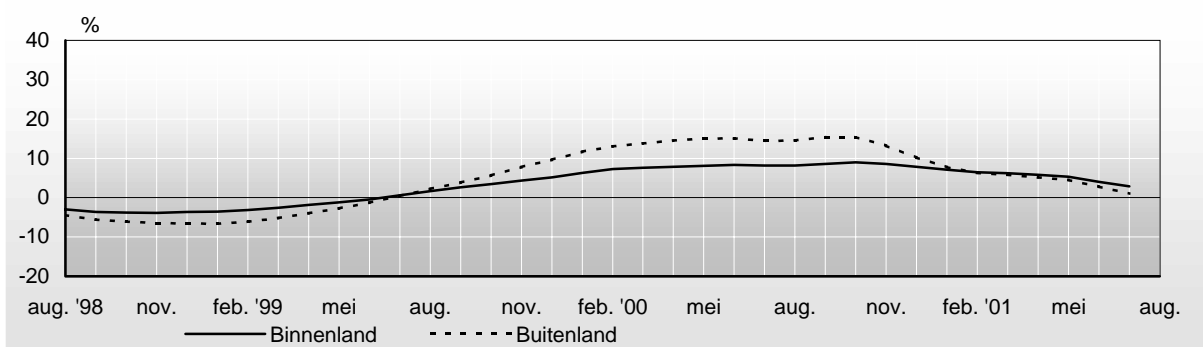
Omzet, afzetprijs en productie

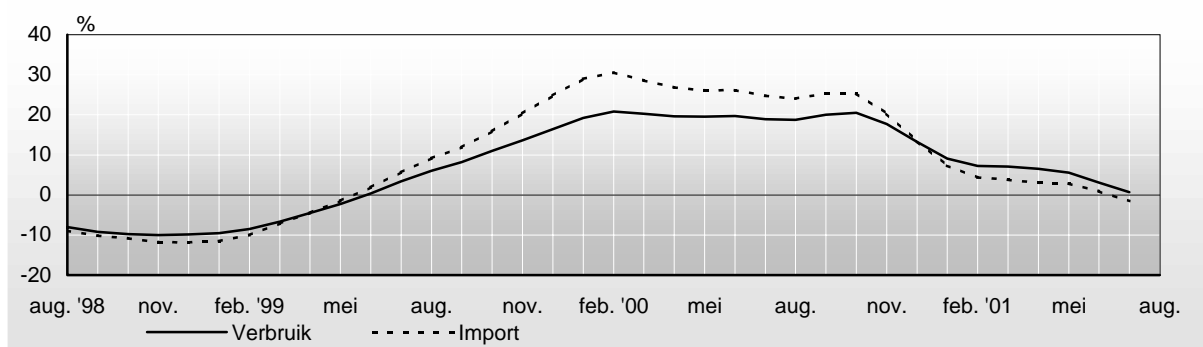
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	juli	aug.	juni	juli	aug.	
<i>1995=100</i>												%	
Industrie													
Omzet (waarde)		119,1	136,3	135,6	133,9	134,8	141,5	125,3	131,2	144,8	130,0	129,4	-1,4
binnenland		118,8	131,5	131,3	128,5	129,8	135,8	120,2	124,8	136,4	122,7	122,7	-1,7
buitenland		119,5	140,8	139,6	138,9	139,5	147,0	130,0	137,2	152,8	136,9	135,7	-1,1
Ontvangen orders (waarde)		121,3	141,1	139,9	136,9	142,4	137,8	128,2	135,8	136,8	126,9	126,9	-6,6
binnenland		122,5	137,5	136,6	131,8	141,5	135,5	125,1	133,6	130,5	120,2	119,4	-10,6
buitenland		120,6	143,2	141,8	139,9	142,9	139,2	130,1	137,2	140,4	130,9	131,3	-4,3
Afzetprijs		102,2	114,1	112,9	115,9	116,6	118,3	114,4	115,3	118,1	116,0	115,5	0,1
binnenland		102,2	110,4	109,2	111,5	114,3	115,0	110,8	111,1	114,9	113,4	113,2	1,9
buitenland		102,3	116,5	115,3	118,7	118,1	120,4	116,7	118,1	120,1	117,7	116,9	-1,0
Verbruiksprijs		102,3	121,9	118,9	124,6	123,7	125,5	121,9	124,0	125,9	121,9	122,4	-1,3
import		105,7	132,0	128,7	135,5	129,9	132,3	131,4	134,6	134,1	129,3	128,9	-4,3
Productie (volume gemiddelde dag)		109,8	113,8	118,6	107,3	111,2	118,8	104,0	98,8	122,5	100,6	96,0	-2,9
Productie (seizoengecorrigeerd)		109,8	113,8	113,5	114,2	112,9	113,8	113,9	113,7	116,3	110,0	110,6	-2,8
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		109,3	114,4	114,1	111,1	112,9	114,5						0,4
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	23	28	33	25	25	25						13,8
ontstaan	1000	103	114	33	23	27	27						-15,6
vervuld	1000	96	114	29	30	28	26						3,4
Aantal bedrijven ³⁾	1000	46,2	45,4			46,1							
Uitgesproken faillissementen	1	393	428	104	107	103	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	61	65	64	61	21	23	20	22	23	
Energieverbruik	PJ	1218	1241	294	308	.	.						
<i>1995=100</i>													
Nederland													
Bruto binnenlands product (volume, mp)		115,8	119,8	121,9	116,4	118,9	123,6						1,4
Gezinsconsumptie (volume)		117,3	121,7	123,2	119,3	119,8	125,4						1,7
Bedrijfsinvesteringen (volume)		128,7	132,7	141,5	117,6	130,3	137,1						-3,1
Invoer van goederen en diensten (volume)		131,9	144,3	143,6	140,1	148,6	148,1						3,1
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		128,8	141,0	138,2	137,7	144,9	143,7						4,0
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	222	187	173	176	176	132	169	176	132	135	141	
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	158	188	202	169	201	202						0,0
ontstaan	1000	882	945	233	208	252	252						-5,6
vervuld	1000	839	924	232	204	241	251						3,0
Uitzenduren en uren aan derden ⁵⁾	mln uren	383,2	364,0	90,5	99,8	.	.						
Aantal bedrijven ³⁾	1000	684,4	693,6			714,6							
Uitgesproken faillissementen ⁶⁾	1	3238	3579	815	927	998	.						
Energieverbruik	PJ	2978	.	675	648	.	.						
Consumentenvertrouwen	7)	14	24	26	25	10	0	25	26	3	-4	-2	
economische klimaat	7)	5	24	27	24	-4	-25	25	24	-20	-29	-28	
koopbereidheid	7)	20	24	25	25	19	16	25	27	17	13	15	
Consumentenprijsindexcijfers		108,6	111,4	111,2	111,8	114,6	116,3	111,3	111,6	116,4	116,8	117,9	5,6
CBS-koersindex algemeen		777,2	939,8	938,0	961,8	893,8	824,1	952,7	967,9	820,3	785,4	762,4	
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	4,45	5,33	5,31	5,38	4,85	5,00	5,38	5,37	5,01	5,00	4,81	

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.

³⁾ Stand per 1 januari.

⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.

⁵⁾ Uitzenduren volgens overeenkomst "voor de duur van de opdracht" en uren van arbeidskrachten in dienst van het uitzendbureau "voor bepaalde of onbepaalde tijd".

⁶⁾ Bedrijven en instellingen.

⁷⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 1.2
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2) 1999	2000	2000		2001			2000		2001		
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.	sep.	
Producentenvertrouwen		3,0	6,7	7,8	5,8	1,8	-1,2	-2,6	7,1	8,4	-1,6	-4,9	0,9
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		8	7	7	2	0	-3	-5	7	14	-6	-3	-1
binnenlandse markt		5	6	10	2	0	2	-1	9	21	-1	3	1
buitenlandse markt		7	6	4	2	-1	-7	-8	0	13	-10	-7	-4
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	6	4	5	2	-1	-3	6	13	-8	5	1
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,2	84,6	84,7	84,8	84,7	84,8	83,7					84,5
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	81	79	77	79	80	78	79					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	8	5	4	4	8	11	13					9
tekort aan arbeid	%	6	9	10	9	5	6	5					6
te geringe productiecapaciteit	%	2	3	3	3	1	2	1					2
overige belemmeringen	%	4	5	6	5	6	3	2					4
Orderpositie	⁴⁾	96,7	100,3	101,2	100,7	99,7	97,2	94,5	101,4	101,3	94,8	93,4	98,0
Beoordelingen:													
orderontvangst		-5	0	-1	-1	-6	-10	-13	0	-1	-12	-18	-8
orderpositie totaal		-3	4	5	3	-2	-9	-11	6	5	-10	-15	-5
orderpositie buitenland		-2	8	10	6	-1	-9	-11	12	10	-10	-13	-4
productiecapaciteit		2	-2	-2	-2	1	3	7					2
voorraden gereed product		5	1	0	2	6	7	7	0	0	7	8	6
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		5	6	9	4	-3	0	-1					0
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		4	6	7	4	-4	-1	-2					-1
buiten Europese Unie		3	7	8	6	-2	-1	-4					0
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		10	17	20	8	2	-4	-5					0
bedrijvigheid komende 3 mnd		9	9	13	2	9	3	6	13	12	10	0	5
verkoopprijs komende 3 mnd		7	15	14	18	5	-1	0	13	14	2	-5	6
personeelssterkte komende 6 mnd		-1	3	5	2	3	5	-14					-1
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,2	0,2	0,6	0,1

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

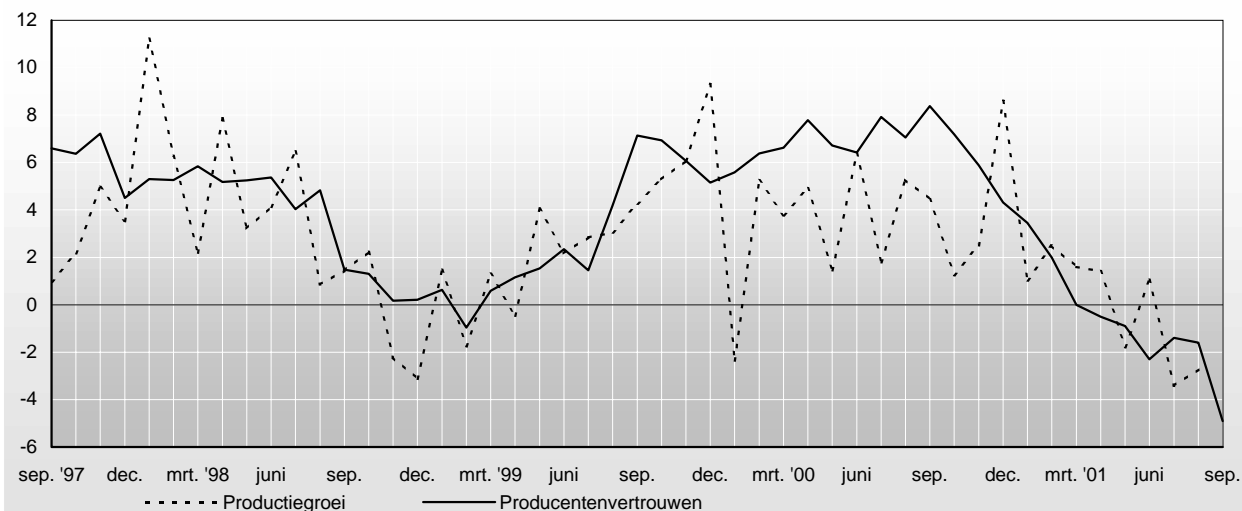
²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Productiegroei en producentenvertrouwen

september 1997 - september 2001

Voedings- en genotmiddelenindustrie

De omzet in de voedings- en genotmiddelenindustrie ligt in augustus 2001 ruim 3% hoger dan in augustus 2000. De bedrijvigheid neemt toe in september. De verkopen stijgen in september weliswaar licht en de ondernemers zijn daarover iets meer tevreden. Voor het laatste kwartaal in 2001 verwachten de producenten een lichte toename van de bedrijvigheid en een stijging van de verkoopprijzen.

Omzet stijgt

In augustus 2001 ligt de omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie ruim 3% hoger dan in augustus 2000. De toename is op de buitenlandse markt met bijna 3,5% iets hoger dan die op de binnenlandse markt. De omzetgroei op de binnenlandse markt is in diezelfde periode op bijna 3% uitgekomen.

De afzetprijs is in augustus 2001 bijna 6% hoger dan in augustus 2000, terwijl de verbruiksprijs ongeveer 4,5% hoger ligt. Doordat de verbruiksprijzen in augustus minder toenemen dan de afzetprijzen zijn de marges weer iets groter geworden. Deze ontwikkeling, die in juni 2001 schoorvoetend is begonnen na maanden waarin de marges behoorlijk onder druk hebben gestaan, zet zich klaarblijkelijk voort.

Gecorrigeerd voor het prijseffect ligt het volume van de gemiddelde dagomzet in augustus 2,5% lager dan in augustus 2000.

Bedrijvigheid stijgt in september

Uit de Conjunctuurttest van september blijkt dat de bedrijvigheid is toegenomen ten opzichte van die in augustus. De toename treedt op in het merendeel van de sectoren, zoals de slachterijen en vleesverwerkende industrie en de diervoederindustrie, en is het sterkst in de zuivelindustrie. Alleen bij de broodfabrieken en de bakkerijen daalt de bedrijvigheid licht.

Verkoop stijgt licht

De verkopen in september 2001 van de voedings- en genotmiddelenindustrie stijgen licht ten opzichte van augustus. Dit is vooral te danken aan de toename van de verkopen op de binnenlandse markt.

Bij de slachterijen en de vleesverwerkende industrie alsmede bij de zuivelproductenindustrie is zelfs sprake van een forse verkoopdaling op de buitenlandse markt. Daarentegen stijgen de verkopen van de slachterijen en de vleesverwerkers op de binnenlandse markt wel fors.

Iets meer tevreden

De ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie zijn in september iets meer tevreden met de verkopen dan in augustus.

Met de buitenlandse afzet zijn de voedings- en genotmiddelen producenten in september even

ontevreden als in augustus. Dit is gezien de tijd van het jaar echter een verslechtering. Ook de tevredenheid over de totale afzet is gezien de gangbare seizoenspatronen een licht verslechterd.

De ontevredenheid over de verkopen bij de ondernemers in de slachterijen en de vleesverwerking is fors kleiner geworden. Hiermee ligt de ontevredenheid in deze sector iets gunstiger dan gemiddeld in de laatste 12 maanden. Mede gezien de grote ontevredenheid gedurende de MKZ-crisis is hier echter absoluut geen sprake van een omslag. Ook de producenten van zuivelproducten zijn in september minder ontevreden over de verkopen dan in augustus.

De ondernemers in de broodfabrieken en bakkerijen zijn in september iets minder positief gestemd dan in augustus. De ondernemers beoordelen de buitenlandse afzet in september als flink verslechterd ten opzichte van die in de vorige maand.

Bezettingsgraad lager

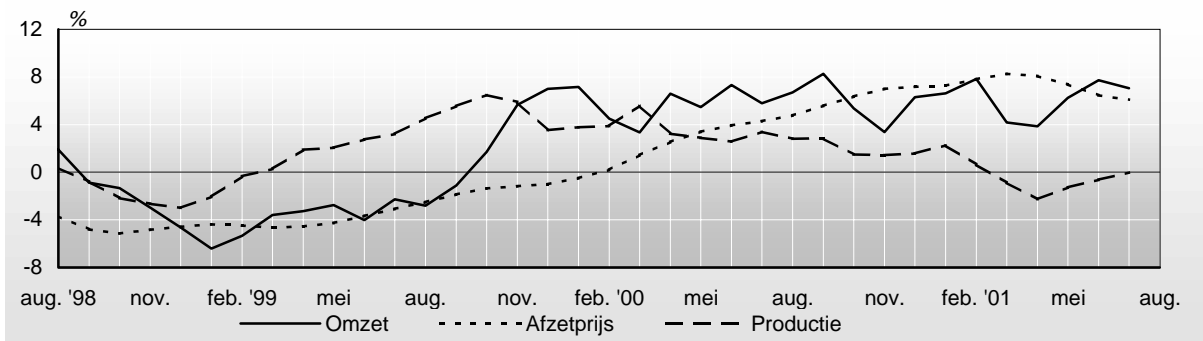
Van juni op september neemt de bezettingsgraad met 1,1 procentpunt af. Nog steeds beoordelen circa 9 van de 10 ondernemers de productiecapaciteit als voldoende. Ook zijn er niet meer productiebelemmeringen. Het is zelfs zo dat stagnatie als gevolg van tekort aan arbeidskrachten afneemt, net zoals de "overige belemmeringen". Deze laatste categorie, die eerder dit jaar sterk gerelateerd bleek aan de MKZ-crisis, werd in maart nog door 16% van de ondernemers gerapporteerd. In juni van dit jaar was dit al gezakt tot 8% en nu in september noemt nog slechts 4% van de ondernemers dit als productiebelemmering.

Verwachtingen

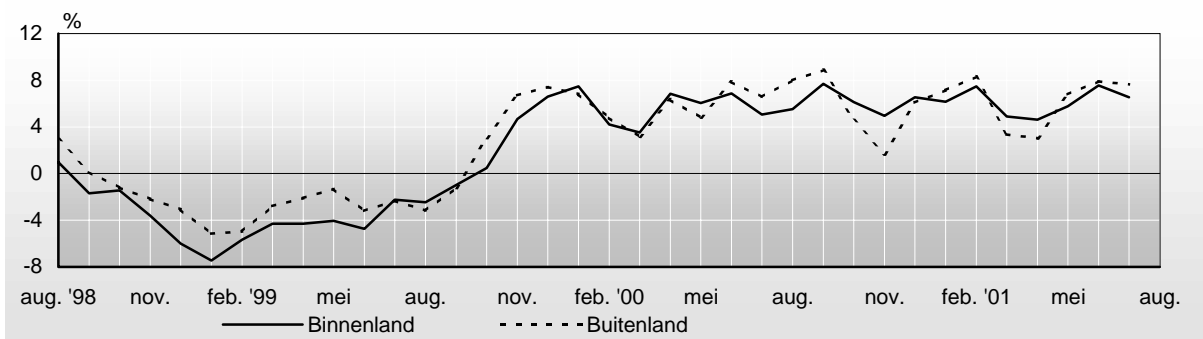
Voor het laatste kwartaal in 2001 verwachten de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie dat de bedrijvigheid licht stijgt. Verder verwachten deze producenten hogere verkoopprijzen. Producenten in diervoederindustrie verwachten zelfs een forse toename in de bedrijvigheid en denken hierbij ook hogere verkoopprijzen te kunnen berekenen. De toename qua bedrijvigheid is in deze tijd van het jaar in de diervoederindustrie overigens gebruikelijk.

De ondernemers in de zuivelindustrie verwachten een lagere bedrijvigheid en rekenen op iets hogere verkoopprijzen in het laatste kwartaal van 2001.

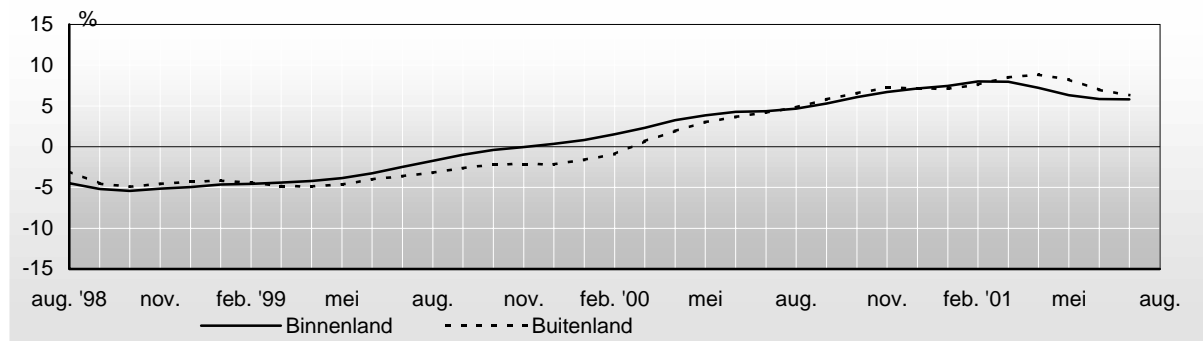
Omzet, afzetprijs en productie

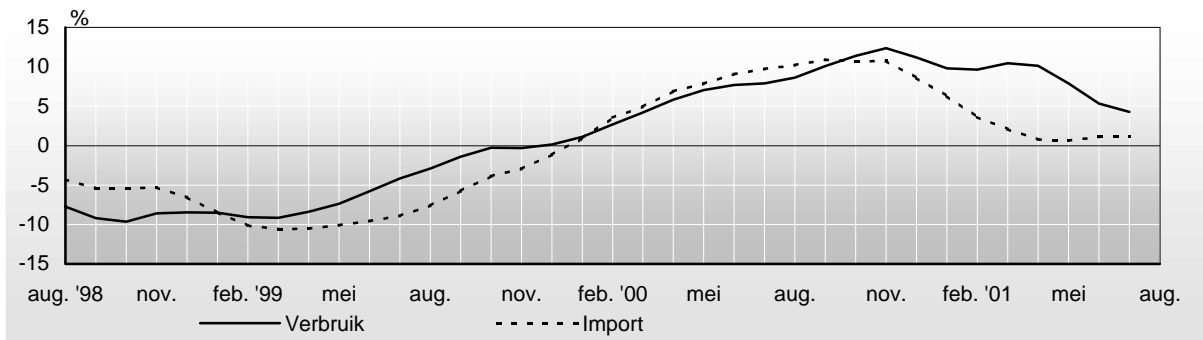
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	juli	aug.	juni	juli	aug.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		110,6	116,0	115,9	116,5	118,6	123,1	111,1	120,4	125,2	122,3	124,2	3,1
binnenland		105,1	110,4	110,0	109,3	113,0	116,3	103,4	113,4	115,9	114,7	116,6	2,8
buitenland		117,5	122,9	123,2	125,5	125,5	131,5	120,6	129,2	136,7	131,8	133,6	3,4
Afzetprijs		101,6	105,5	104,6	106,2	110,5	112,3	105,6	106,2	111,9	112,0	112,4	5,8
binnenland		100,2	104,4	103,5	105,0	110,1	110,0	104,4	105,0	110,2	110,7	110,7	5,5
buitenland		102,8	106,5	105,5	107,3	110,9	114,2	106,7	107,3	113,4	113,2	113,9	6,1
Verbruiksprijs		98,3	105,8	104,0	107,2	110,5	112,2	105,9	107,4	110,8	109,6	112,0	4,3
import		104,1	112,5	112,1	113,5	112,4	112,8	112,5	114,2	114,0	115,1	114,3	0,1
Productie (volume gemiddelde dag)		104,9	107,7	108,6	103,2	102,7	107,2	101,0	100,3	111,1	100,9	99,3	-0,9
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		104,7	106,8	100,9	106,6	101,8	98,7						-2,2
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,2	5,1			4,9							
Uitgesproken faillissementen	1	46	38	7	9	5	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	61	65	64	61	21	23	20	22	23	
Energieverbruik	PJ	112	101	22	23	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		1999	2000	2000		2001			2000		2001		
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.	sep.	
Verkoop / orderontvangst t.o.v. vorige maand		15	11	13	5	2	2	4	19	20	6	5	3
binnenlandse markt		6	7	8	8	5	5	8	15	16	13	7	6
buitenlandse markt		23	11	13	0	-3	-2	-1	16	19	-1	1	-1
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		8	4	-2	4	-1	5	-1	6	1	-9	12	2
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,8	86,4	86,5	86,5	83,8	86,1	85,0					85,4
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	85	83	81	79	75	77	83					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	2	2	3	4	3	3					3
tekort aan arbeid	%	5	6	7	7	3	8	6					6
te geringe productiecapaciteit	%	1	4	3	4	2	4	4					4
overige belemmeringen	%	5	6	7	7	16	8	4					9
Beoordelingen:													
verkoop / orderontvangst		-5	2	0	3	0	-3	-1	0	2	-3	-1	0
afzet / orderpositie totaal		-7	-2	-5	-2	-5	-9	-6	-5	-4	-7	-7	-5
afzet / orderpositie buitenland		-5	2	3	1	0	-5	-5	3	4	-5	-6	-2
productiecapaciteit		5	0	0	2	2	-5	0					0
voorraden gereed product		6	0	-3	2	5	5	4	-3	-2	4	5	4
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		10	8	9	7	1	3	4					4
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		19	25	33	4	-8	-2	-2					-2
buiten Europese Unie		18	18	28	0	-13	-3	-2					-5
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		23	26	34	3	1	2	1					2
bedrijvigheid komende 3 mnd		16	11	9	3	8	5	6	10	12	12	6	5
verkoopprijs komende 3 mnd		10	19	17	21	8	9	11	13	18	4	10	12
personeelssterkte komende 6 mnd		3	1	5	-2	6	3	-3					1
toe- of afname personeelssterkte	%	0,0	0,0	0,1	-0,4

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Tabel 2.3
Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	1999	2000	2001			
				1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾
		<i>mln gld</i>					
Voedingsmiddelen en dranken	15	75671	77627	18747	19132	19869	20106
w.v.							
<i>Vlees en vleesproducten</i>	15.1	14540	15817	3740	3897	3767	.
w.o.							
kalfs- en rundvlees, hele en halve dieren, voor- en achtervoeten, vers of gekoeld	15.11.11.40	1365	1178	319	291	156	.
kalfs- en rundvlees, vers of gekoeld, excl. hele en halve dieren, voor- en achtervoeten	15.11.11.90	1405	1571	404	393	236	243
kalfs- en rundvlees, delen, bevroren	15.11.12.00	160	181	41	45	46	39
varkensvlees, hele en halve dieren, vers of gekoeld	15.11.13.30	960	1057	229	258	264	243
varkenshammen, -schouders en delen daarvan, vers of gekoeld	15.11.13.50	1470	1934	455	483	486	.
varkensvlees, delen zoals karbonadenstrengen, buiken, buikspek en voorstukken, vers of gekoeld	15.11.13.90	1537	1681	382	409	450	.
varkenshammen, -schouders en delen daarvan, met been, bevroren	15.11.14.50	x	44	8	10	.	.
eerbare slachtafvallen van runderen, varkens, schapen, geiten, paarden, ezels, muilezels en muilieren, excl. darmen, blazen en magen	15.11.19.00	191	199	49	41	38	.
huiden en vellen van runderen, paarden of paardachtigen	15.11.22.00	172	184	38	39	46	.
reuzel en ander gesmolten vet van varkens en pluimvee	15.11.30.50	67	54	17	13	18	17
kippen en hanen, niet in stukken gesneden, vers of gekoeld	15.12.11.13	551	571	153	151	156	.
hanen en kippen, delen van, vers of gekoeld	15.12.11.53	1538	1680	399	411	451	.
kippen en hanen, niet in stukken gesneden, bevroren	15.12.12.13	207	187	48	48	.	x
kippen en hanen, delen van, bevroren	15.12.12.53	469	440	102	118	116	104
buiken van varkens alsmede delen daarvan	15.13.11.30	194	340	73	88	91	78
varkensvlees, gedroogd, gezouten of gerookt, excl. buiken, hammen en schouders	15.13.11.50	319	410	76	100	130	116
rundvlees, gedroogd, gezouten of gerookt	15.13.11.70	49	55	15	13	.	x
leverworst	15.13.12.13	86	84	21	22	17	17
worst, frikandellen, borsten- en saucijzenbroodjes e.d.producten, excl. leverworst bereidingen, incl. snacks, van vlees, slachtafvallen en bloed van pluimvee, excl. kalkoenen, excl. levers	15.13.12.35	480	568	130	142	162	.
bereidingen van varkensvlees, minder dan 40 gew.% vlees of slachtafvallen, spek of vet bevattend, incl. snacks	15.13.12.53	157	181	38	44	42	.
bereidingen van vnl. varkensvlees, slachtafval, spek of vet, ook gecombineerd met andere vleessoorten, vleesgehalte 40 of meer gew.%	15.13.12.59	484	482	111	114	129	114
bereidingen van vnl. vlees of slachtafval van runderen, excl. sauzen, soepen, e.d.	15.13.12.60	261	258	63	65	48	56
<i>Bereidingen en conserven van vis en visproducten</i>	15.2	1144	1120	254	269	264	291
w.o.							
visfilets en ander visvlees, ook indien fijngemaakt, vers of gekoeld	15.20.11.90	156	111	25	27	.	.
zeevis, bevroren, excl. filets of fijngemaakt visvlees of van graten ontdaan visvlees	15.20.12.10	120	124	25	26	31	42
visfilets, bevroren	15.20.12.70	340	332	92	87	87	.
bereidingen en conserven van schaal-, schelp- en weekdieren met groente en deegwaren, excl. gevulde deegwaren, soepen, sauzen, of preparaten hiervoor	15.20.16.00	144	165	27	29	38	38
<i>Bereidingen en conserven van groenten en fruit</i>	15.3	6050	5732	1397	1444	1552	1642
w.o.							
aardappelmeel, -gries, -vlokken, -korrels en -pellets	15.31.12.30	207	213	51	48	56	50
aardappelen en aardappelproducten, bevroren, bijv. voorgebakken, excl. in azijn of azijnzuur verduurzaamd	15.31.12.50	1573	1488	359	384	401	439
aardappelen en aardappelproducten, verduurzaamd, niet bevroren, excl. meel, gries en vlokken	15.31.12.90	655	491	119	125	112	135
groenten (incl. gemengde groenten), bevroren, ook indien alleen vooraf gekookt of gestoomd	15.33.11.00	183	257	60	55	80	73
paddenstoelen en truffels, niet bereid of verduurzaamd in azijn of azijnzuur	15.33.14.30	563	553	136	134	140	130
groenten en vruchten, verduurzaamd in azijn of azijnzuur	15.33.15.00	107	111	27	27	27	30
grondnoten, gegrild, gezouten, gesuikerd of op andere wijze gezoet, in alcohol of op andere wijze bereid of verduurzaamd (pindakaas), echter geen borrelnotjes	15.33.23.30	310	301	68	77	81	.
<i>Ruwe oliën en vetten</i>	15.41	2086	2331	578	545	699	669
<i>Geraffineerde oliën en vetten</i>	15.42	2523	2369	596	583	590	622
w.o.							
geraffineerde sojaolie en fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.11.10	588	511	118	145	123	135
geraffineerde palmolie en vloeibare fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.10	616	573	138	127	150	146
geraffineerde kokosolie (kopraolie), incl. fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.20	x	261	x	x	59	.
dierlijke vetten en oliën, alsmede fracties daarvan, gehydrogeneerd en veresterd	15.42.13.30	93	97	22	25	.	.
plantaardige vetten en oliën, alsmede fracties daarvan, gehydrogeneerd en veresterd	15.42.13.50	457	408	105	96	.	.
<i>Margarine en vetten voor menselijke consumptie, excl. ruwe en geraffineerde oliën en vetten</i>	15.43	1076	1058	254	258	262	.
w.o.							
margarine, excl. vloeibare margarine	15.43.10.30	798	773	190	192	183	.
bereidingen van vetten en oliën voor menselijke consumptie (vloeibare margarine)	15.43.10.50	278	286	64	66	80	.
<i>Zuivelproducten</i>	15.5	12296	12658	3081	3123	3274	3625
w.o.							
melk en room, met een vetgehalte van meer dan 1%, doch max. 3%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.11.40	x	x	x	x	218	213
melk en room, met een vetgehalte van meer dan 3%, doch max. 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.11.60	244	267	64	67	57	56
melk en room, met vetgehalte van meer dan 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.12.00	108	162	40	40	43	49
melk in vaste vorm met een vetgehalte van max. 1,5%	15.51.20.30	x	x	x	x	75	.
melk en room in vaste vorm, vetgehalte meer dan 1,5%, zoals poeder, korrels e.d.	15.51.20.60	765	756	193	207	197	247
boter met een vetgehalte van max. 85%	15.51.30.30	995	923	256	255	211	.
boter met een vetgehalte van meer dan 85% en andere van melk afkomstige							

Tabel 2.3 (vervolg)
Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	1999	2000		2001		
			1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾	
		<i>mln gld</i>					
Zuivelproducten (vervolg)	15.5						
w.o.							
vetstoffen, excl. smeersels vervaardigd met zuivelproducten	15.51.30.50	341	x	x	x	108	.
wrongel, weikaas en andere verse, niet-gefermenteerde kaas, zoals kwark, cottage cheese, verse roomkaas e.d.	15.51.40.30	x	x	x	x	x	x
kaas, excl. wrongel, weikaas, smeltkaas en andere verse kaas	15.51.40.50	4460	4967	1168	1191	1271	1353
smeltkaas, excl. geraspt of in poeder	15.51.40.70	128	126	32	32	.	.
ingedikte melk en room, met zoetstoffen	15.51.51.08	415	365	91	87	95	108
gestremde melk, room, yoghurt en andere gefermenteerde producten, zonder smaakstoffen en zonder toegevoegde vruchten, noten of cacao, niet in vaste vorm	15.51.52.43	229	183	48	43	51	52
karnemelk, niet in vaste vorm	15.51.52.65	175	165	41	39	x	x
lactose en melksuikerstroop	15.51.54.00	233	224	56	59	59	60
wei in poeder, korrels of andere vaste vorm	15.51.55.33	467	x	x	x	x	x
consumptie-ijs, ook indien cacao bevattend	15.52.10.00	227	227	48	84	28	60
Maalderijproducten	15.61	1298	1434	341	352	367	366
w.o.							
mengsels en deeg voor de bereiding van brood, gebak, biscuits, koekjes, beschuit, wafels, ontbijtkoek, hosties en ouwel, excl. broodverbeteraars	15.61.24.00	205	259	56	56	47	48
halfwitte of volwitte rijst	15.61.40.30	x	x	x	x	x	.
Zetmeel en zetmeelproducten	15.62	2268	2344	590	576	.	.
w.o.							
glucose en glucosestroop, met minder dan 50 % fructose in droge toestand	15.62.21.10	385	426	102	109	128	.
maïszetmeel	15.62.22.13	181	195	51	39	46	105
tarwegluten ook indien gedroogd	15.62.22.50	129	134	29	42	37	.
afvallen van zetmeelfabrieken en dergelijke afvallen	15.62.30.00	201	234	56	57	80	.
Bereide diervoeders	15.7	7339	7499	1926	1827	2038	2054
w.o.							
diervoeders, excl. voor huisdieren	15.71.10.00	6797	6782	1754	1674	-	-
honden- en kattenvoer, opgemaakt voor de verkoop in het klein	15.72.10.30	504	675	164	144	196	211
Bakkerijproducten	15.81	2634	2690	627	679	618	630
w.v.							
brood en broodjes, incl. roggebrood en afgebakken bake-off broodproducten, excl. gevuld brood en broodjes	15.81.11.00	1463	1526	357	382	358	366
bakkers- en banketwaren, gezoet, zoals natgebak, oliebolle, donuts, schuimgebak en gevuld banket, vruchten-, noten- en suikerbrood, croissants of brioches	15.81.12.00	1171	1165	270	297	259	264
Beschuit, koekjes en ander houdbaar banketbakkerswerk	15.82	1944	1976	447	486	482	.
w.o.							
beschuit, geroosterd brood en dergelijke geroosterde producten	15.82.11.50	156	169	39	42	41	41
snijkoek (ontbijt-, candij-, luxekoek) en taaitaai	15.82.12.30	107	125	x	x	30	28
gezoete koekjes, biscuits, wafeltjes, met cacao	15.82.12.53	204	220	50	60	50	53
gezoete koekjes en biscuits, zonder cacao	15.82.12.55	582	610	133	138	147	159
wafels en wafeltjes zonder cacao	15.82.12.59	126	92	24	27	19	21
koekjes, biscuits en crackers, niet gezoet	15.82.13.40	70	73	14	17	.	.
geëxtrudeerde en geëxpandeerde producten, gezouten of gearomatiseerd, op basis van bloem, meel of maïs	15.82.13.50	181	148	33	39	.	.
Suiker	15.83	x	x	x	x	x	x
Cacao, chocolade en suikerwerk	15.84	5070	4752	1148	1109	1296	1134
w.o.							
cacaoboter, cacaovet en cacao-olie	15.84.12.00	1327	1018	255	219	274	243
cacaopoeder, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen	15.84.13.00	438	517	131	123	150	148
zoethoutextract meer dan 10 gew. % saccharose bevattend, incl. drop, zonder andere toegevoegde stoffen	15.84.23.20	146	116	31	30	28	.
pasta's en spijs (incl. marsepein), zonder cacao	15.84.23.53	132	109	24	23	22	17
gom- en geleipproducten, incl. vruchtenpasta's toebereid als suikergoed	15.84.23.65	188	192	50	54	58	.
Macaroni, noedels, koeskoes en dergelijke deegwaren	15.85	142	148	40	36	.	.
Thee en koffie	15.86	x	x	x	x	x	x
w.o.							
extracten, essences en concentraten van koffie, in vaste vorm, met een gehalte aan droge, uit koffie afkomstige stof van 95 % of meer	15.86.12.30	247	304	76	79	x	x
Specerijen en kruiden	15.87	1470	1453	347	391	407	432
w.o.							
tomatenketchup en andere tomatensausen	15.87.12.30	406	398	109	111	x	x
sausen en preparaten voor sausen; samengestelde kruiden en dergelijke producten, excl. sojasaus, tomatensausen, mosterdmeel en bereide mosterd	15.87.12.70	965	956	216	256	253	.
Gehomogeniseerde voedingspreparaten en dieetvoeding	15.88	846	848	209	213	214	235
w.o.							
kindervoeding bestemd voor de detailhandel	15.88.10.70	623	719	178	182	184	203

Tabel 2.3 (slot)
Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

Code	1999	2000		2001			
		1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾		
		<i>mln glt</i>					
<i>(Overige) voedingsmiddelen zoals (preparaten voor) soepen, eiproducten, gist, moutextract, samengestelde bakpoeders, producten van meel, gries en "fondues" w.o.</i>	15.89	2525	2415	596	589	620	.
preparaten voor soep of voor bouillon; bereide soep en bouillon	15.89.11.00	694	668	171	158	172	.
eiproducten, excl. ovoalbumine	15.89.12.30	183	208	52	49	50	51
bereidingen voor menselijke consumptie van meel, gries, griesmeel, zetmeel enz.	15.89.14.39	303	326	80	81	75	.
proteïneconcentraten w.o. puddingpoeder, voedingssuppl., gisthydrolysaten, producten met i.p.v. melkvet plantaardig vet, zonder cacao, incl. limonadesiropen	15.89.14.91	561	496	112	121	131	150
<i>Dranken w.o.</i>	15.9	6999	7529	1724	1900	1907	2052
gin en jenever	15.91.10.50	218	192	48	47	.	x
likeuren, wodka, alcoholvolumegehalte van meer dan 45,4 % en andere gedistilleerde dranken, zoals likeuren, vieux, advocaat, arak, boerenjongens e.d., excl. gedistill. uit fruit of wijn, whiskey, rum, tafia, gin, jenever en wodka	15.91.10.80	232	214	51	47	.	.
bier van mout	15.96.10.00	4318	4545	1061	1125	1180	1207
mineraalwater en spuitwater, ongezoet	15.98.11.30	61	70	14	21	.	.
frisdranken en water, gezoet, incl. mineraal- en spuitwater, excl. sportdranken	15.98.12.30	1385	1501	315	387	346	439
alcoholvrije dranken, zonder melkvet, excl. ongegiste vruchten- en groentesappen	15.98.12.50	379	454	113	141	87	121
alcoholvrije dranken met melkvet	15.98.12.70	x	x	16	19	x	x
Tabaksproducten	16	6924	6972	1625	1882	1847	1965
<i>w.o.</i>							
sigaren en sigarillo's, tabak bevattend	16.00.11.30	597	621	147	161	148	146

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Textiel-, kleding- en lederindustrie

In augustus blijft de omzet van de textiel-, kleding- en lederindustrie stabiel ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar. Ook de waarde van de orderontvangst blijft onveranderd. Desondanks daalt het omzetvolume met ruim 2,5%. De Conjunctuurtest van september levert echter een negatief beeld op. Door een verslechterende concurrentiepositie en minder orderontvangsten zal de personeelssterkte afnemen in de periode tot april 2002.

Omzet en orders in augustus stabiel

In augustus stijgt de waarde van de omzet met 0,3% in vergelijking met augustus 2000. Voor het binnenland bedraagt de stijging 2,5%. De prijzen liggen nu echter zo'n 3% hoger, zodat het totale volume van de gemiddelde dagomzet daalt met ruim 2,5%. De waarde van de orderontvangst is vrijwel ongewijzigd. In het binnenland nemen de orders toe met ruim 6%, de ontvangst aan buitenlandse orders daalt met bijna 4,5%. De ontwikkeling van de import- en verbruiksprijzen ligt met respectievelijk ruim 1% en 2% onder het niveau van de stijging van de afzetprijzen, waardoor de druk op de marges wordt verlicht.

Ontwikkeling orderontvangst blijft achter

Uit de Conjunctuurtest van september blijkt dat ondernemers uit de branche duidelijk negatiever zijn dan in juni. Zij geven aan dat de concurrentiepositie in het buitenland ten opzichte van deze maand verder verslechtert. Tekenend is de teruglopende orderontvangst, met name uit het buitenland. In het derde kwartaal laat vooral september een negatief beeld zien. Het oordeel over orderontvangst en orderpositie verslechtert in september zeer fors ten opzichte van augustus. De seizoensgecorrigeerde index van de orderpositie daalt met 3 punten tot 96,1. Hoewel de bedrijvigheid zich op hetzelfde peil bevindt als in augustus, is deze minder dan normaal voor de tijd van het jaar. De bezettingsgraad is met een procentpunt gedaald ten opzichte van juni.

1. Textielindustrie

In augustus zet de textielindustrie bijna 4% meer om in vergelijking met augustus 2000. Vooral in het binnenland stijgt de omzet met 9% fors. De afzetprijzen stijgen met gemiddeld bijna 2,5%. In augustus neemt de waarde van de orderontvangst af met bijna 2,5%. Dit vooral als gevolg van een afname aan buitenlandse orders met ruim 6%.

De Conjunctuurtest geeft aan dat de waarde van de orderontvangst in september afneemt ten opzichte van augustus. Voor de tijd van het jaar is de orderontvangst ver beneden normaal. Het oordeel van de ondernemers over de orderontvangst is fors naar beneden bijgesteld. De seizoensgecorrigeerde index van de orderpositie daalt met 3,6 punten tot 96,6. Ook hierover verslechtert het oordeel van de ondernemers drastisch. In september neemt de bedrijvigheid enigszins af ten opzichte van augustus. Ten opzichte van juni loopt de bezettingsgraad met 1,2 procentpunt terug. Ondernemers uit de textielindustrie beoordelen de voorraad gereed product nog steeds als te groot gezien de verwachte afzet.

2. Kledingindustrie

In augustus daalt de omzet van de kledingindustrie met 2%. De binnenlandse afzet daalt iets meer dan de buitenlandse. De waarde van de orderontvangst neemt daarentegen met ruim 18% flink toe. Vooral de groei aan buitenlandse orders is met ruim 30% aanzienlijk. De afzetprijzen stijgen bijna 3%.

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de ontwikkeling van de orderontvangst van augustus op september ver achterblijft bij het normale patroon. Het oordeel van de ondernemers hierover is navenant slechter. In september neemt de seizoensgecorrigeerde index van de orderpositie af met 6,4 punten tot 87,1. Ook hierover zijn de ondernemers uit de branche fors minder tevreden. De bedrijvigheid neemt in september fors af, evenals de bezettingsgraad. Deze daalt vergeleken met juni met 2,5 procentpunt. Van de bedrijven geeft 16% aan belemmeringen in de productie te ondervinden, vooral als gevolg van onvoldoende vraag (13%). De voorraad gereed product verbetert licht ten opzichte van augustus.

3. Lederindustrie

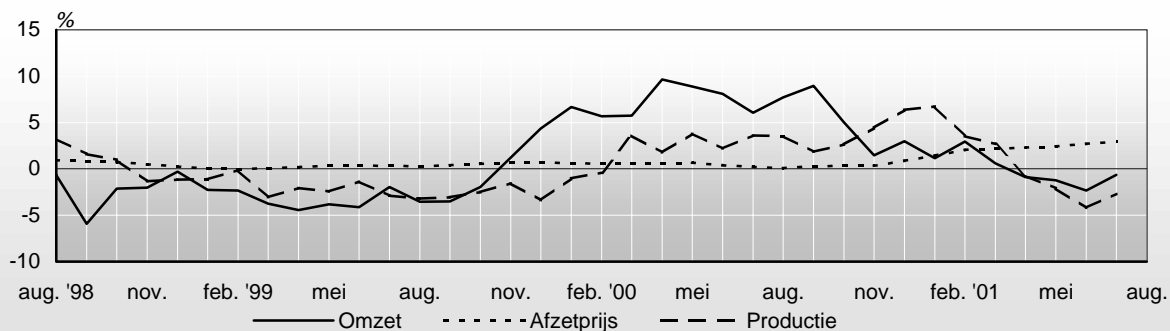
De omzet in de leerindustrie neemt in augustus met ruim 20% fors af vergeleken met augustus 2000. In het binnenland daalt de omzet met bijna 16%, in het buitenland zelfs met 27%. Ook moet de orderontvangst in augustus een klap incasseren. De binnenlandse orders stijgen weliswaar met bijna 12% aanzienlijk, maar daar staat een daling van de orderontvangst uit het buitenland tegenover van bijna 40%. Per saldo stijgen de verkoopprijzen met 7,5%, de importprijzen met ruim 1% en de verbruiksprijzen met ruim 1,5%.

De Conjunctuurtest van september geeft aan dat de orderontvangsten toenemen in vergelijking met augustus, met name vanuit het buitenland. Niettemin tonen de ondernemers zich fors minder tevreden met de orderontvangsten dan in augustus. Gecorrigeerd voor het seizoen neemt de index van de werkvoorraad met 1,4 punt af tot 108,5. Ook wat betreft de totale orderpositie slaat het oordeel duidelijk in het negatieve om. Ten opzichte van juni daalt de bezettingsgraad met 0,7 procentpunt. Toch neemt de bedrijvigheid in september duidelijk toe. Meer ondernemers dan in augustus beoordelen de voorraden gereed product als te klein.

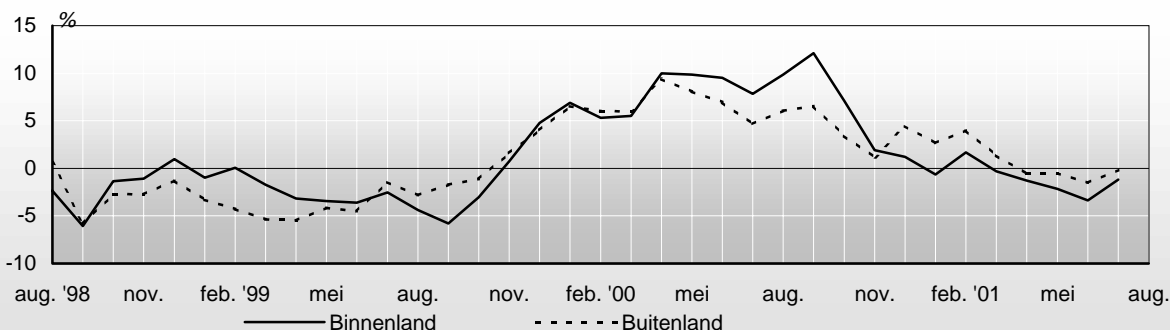
Verwachtingen

De bedrijvigheid in de branche zal van oktober tot en met december naar verwachting enigszins toenemen. De ondernemers stellen echter hun verwachting ten aanzien van de personeelssterkte voor de periode tot april fors naar beneden bij. In de kledingindustrie en in de lederindustrie verwacht een flink deel van de ondernemers een verdere prijsstijging in deze periode.

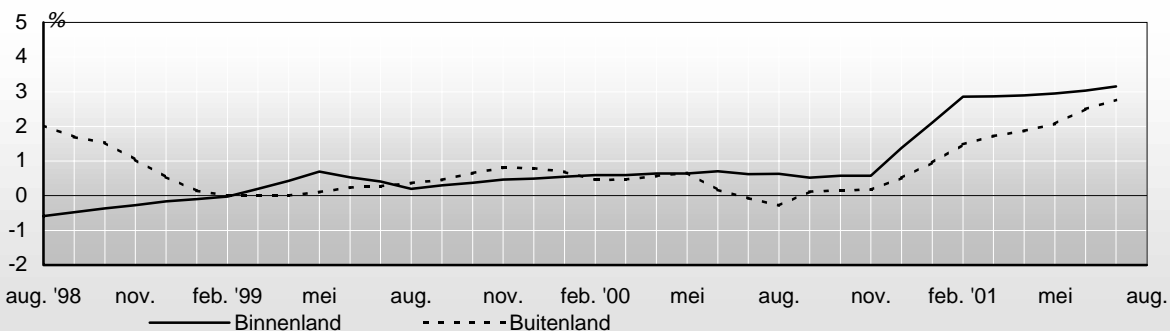
Omzet, afzetprijs en productie

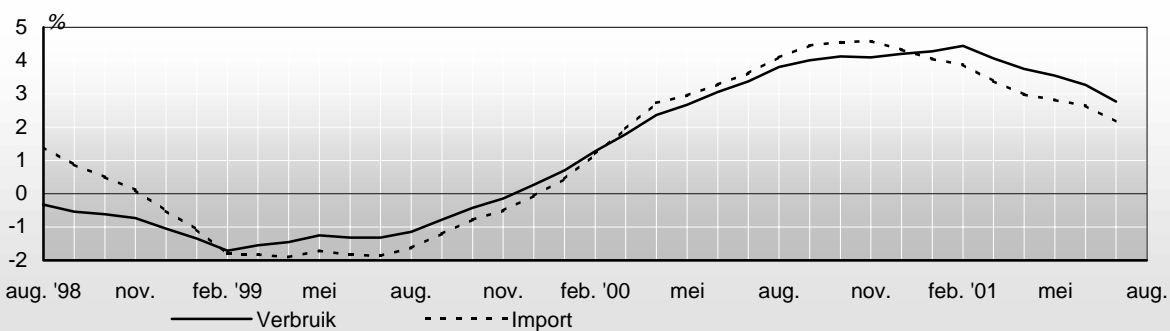
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	juli	aug.	juni	juli	aug.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		105,9	111,8	112,9	107,7	119,8	111,4	102,6	99,4	111,9	101,1	99,7	0,3
binnenland		105,6	112,3	114,5	106,6	120,5	112,0	103,5	96,5	107,1	101,0	98,9	2,5
buitenland		106,1	111,5	111,6	108,7	119,3	110,8	101,8	101,7	115,7	101,1	100,4	-1,3
Ontvangen orders (waarde)		108,5	113,5	114,2	110,4	117,5	114,4	107,7	100,7	108,3	99,7	100,8	0,1
binnenland		108,2	115,5	115,9	107,1	121,1	114,0	101,8	96,2	106,0	96,6	102,0	6,1
buitenland		108,8	111,9	112,8	113,0	114,6	114,8	112,4	104,4	110,1	102,2	99,9	-4,3
Afzetprijs		101,0	101,4	101,6	101,2	103,3	104,0	101,1	101,3	104,2	104,3	104,3	3,0
binnenland		99,1	99,7	99,8	99,7	102,3	102,7	99,8	99,6	102,8	103,0	102,9	3,3
buitenland		102,3	102,6	102,8	102,3	103,9	105,0	101,9	102,4	105,2	105,3	105,3	2,8
Verbruiksprijs		101,7	104,7	104,3	105,4	107,6	108,0	105,1	105,4	108,2	107,8	107,5	2,0
import		104,4	107,8	107,3	108,6	109,9	110,3	108,1	108,7	110,5	110,4	110,0	1,1
Productie (volume gemiddelde dag)		100,7	103,5	109,8	94,1	108,6	107,5	94,5	74,7	110,5	87,4	74,9	0,2
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		101,1	104,2	105,8	104,6	103,6	104,5						-1,2
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,6	3,4			3,3							
Uitgesproken faillissementen	1	26	40	10	10	5	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	61	65	64	61	21	23	20	22	23	
Energieverbruik	PJ	9	9	2	2	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.		sep.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		2	4	3	3	0	0	-5	-7	13	-2	-8	0
binnenlandse markt		2	3	1	3	-6	0	-1	-9	5	5	-7	-1
buitenlandse markt		-2	3	2	-1	3	-1	-11	-13	16	-9	-15	-2
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		3	5	3	2	2	1	-4	0	11	-7	0	0
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,2	84,6	84,9	83,8	83,6	83,9	82,9					83,6
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	83	82	80	80	83	86	83					83
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	8	6	5	8	7	5	7					7
tekort aan arbeid	%	5	6	7	5	5	6	5					5
te geringe productiecapaciteit	%	2	4	5	3	2	1	2					2
overige belemmeringen	%	3	3	3	4	3	2	3					3
Orderpositie	⁴⁾	95,2	98,8	98,5	97,8	97,7	100,3	97,5	97,9	98,0	98,2	95,7	98,3
Beoordelingen:													
orderontvangst		-8	1	-2	2	-3	-6	-14	-2	-4	-8	-20	-5
orderpositie totaal		-8	2	3	4	3	-1	-8	-1	4	-3	-16	0
orderpositie buitenland		-11	0	3	4	5	1	-2	2	7	0	-5	2
productiecapaciteit		4	-3	-5	4	8	8	9					7
voorraden gereed product		14	16	14	16	12	17	15	13	13	15	14	15
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		6	-2	-5	-6	-1	-7	-5					-5
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		0	0	1	5	0	-7	-9					-3
buiten Europese Unie		1	1	-2	6	-3	-1	-6					-1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		6	12	10	11	13	1	-2					6
bedrijvigheid komende 3 mnd		7	8	8	6	6	0	10	5	9	20	4	6
verkoopprijs komende 3 mnd		6	18	18	26	11	6	8	15	22	12	7	13
personeelssterkte komende 6 mnd		2	-2	-2	-3	10	-9	-17					-5
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,3	-0,5	-0,9	-0,9

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Tabel 3.3
Industriële verkopen: producten van textiel of leder

	Code	1999	2000		2001		
			1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾	
		<i>mln gld</i>					
Textiel	17	4817	5030	1289	1283	1302	1266
w.v.							
<i>Textielgarens</i>	17.1	128	138	35	39	31	.
w.o.							
tapijtgarens met tenminste 85% synthetische vezels, n.o.v.k.	17.10.52.31	x	x	x	x	-	-
<i>Textielweefsels</i>	17.2	545	551	142	142	137	133
w.o.							
stoffen van synth. filamentgarens, excl. voor kleding, wandbekleding of woningtextiel	17.20.31.59	101	102	24	26	19	26
stoffen voor vitrages, gordijnen, rolgordijnen e.d. van weefsels met tenminste 85% synthetische vezels	17.20.32.14	49	56	15	15	15	16
<i>Textielveredelingsdiensten</i>	17.3	660	647	168	165	162	149
w.o.							
verven van weefsels van katoen	17.30.22.30	52	48	14	13	12	12
bedrukken van weefsels van katoen	17.30.30.30	235	234	x	63	x	x
bedrukken van weefsels van kunstmatige filamentgarens en stapelvezels	17.30.30.60	60	61	14	14	.	.
<i>Geconfectioneerde artikelen van textiel, excl. kleding</i>	17.4	707	689	180	190	174	.
w.o.							
vitrages, gordijnen, rolgordijnen en valletjes, geweven	17.40.15.50	132	169	32	52	43	.
dekbedden en andere textielwaren, niet gevuld met veren of dons, excl. slaapzakken en matrassen	17.40.24.99	82	77	25	18	19	16
geconfectioneerde artikelen, zoals zwemgordels, -vesten, dweilen, vaatdoeken e.d. van brei- of haakwerk	17.40.25.90	99	116	30	30	30	32
<i>Vloerkleden en tapijt</i>	17.51	1697	1797	453	441	490	482
w.o.							
geweven tapijt, incl. handgeweven	17.51.12.00	102	101	24	27	24	22
getufte tapijten, incl. tegels	17.51.13.00	1436	1530	383	373	424	418
tapijten van vilt, incl. tegels, excl. gevlokt of getuft	17.51.14.30	x	x	x	x	.	.
tapijten, excl. geweven, geknoopt, getuft of van vilt	17.51.14.90	x	x	x	x	x	x
<i>Koord, bindgaren, touw en netten</i>	17.52	18	30	8	8	6	6
<i>Gebonden textielvlies en artikelen van gebonden textielvlies, excl. kleding</i>	17.53	503	587	157	154	139	138
<i>Textielproducten, excl. garens, weefsels, geconfect. art., vloerbedekking, touw, netten, (art. van) gebonden textiel, kleding, gebreide, gehaakte stoffen en artikelen</i>	17.54	337	387	96	96	109	106
w.o.							
beklede weefsels	17.54.37.00	96	119	27	28	31	31
<i>Gebreide en gehaakte stoffen</i>	17.6	72	67	17	17	19	15
w.o.							
brei- en haakwerk, a/h stuk, excl. pool brei- en haakwerk en excl. gordijnen en vitrages van kunstmatige en synthetische vezels	17.60.12.90	x	x	x	x	x	x
<i>Gebreide en gehaakte artikelen</i>	17.7	151	138	33	32	35	.
w.o.							
truien, jumpers, pullovers en slipovers voor dames/meisjes, van synthetische of kunstmatige vezels, excl. hemdtruien (sous-pulls)	17.72.10.72	89	x	x	x	x	.
Kleding; bont	18	869	865	243	211	206	163
w.v.							
<i>Kleding van leer</i>	18.1	x	x	x	x	.	.
<i>Werkkleding</i>	18.21	x	x	x	x	x	x
w.o.							
werk- en bedrijfskleding voor heren/jongens, van katoen, excl. ensembles, jaszies, blazers, lange broeken en overalls	18.21.30.11	28	x	x	x	-	-
<i>Bovenkleding</i>	18.22	299	302	87	63	.	.
w.o.							
lange broeken voor heren/jongens, van weefsels van synthetische garens, excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.24.46	42	40	11	7	-	-
anoraks en blousons voor dames/meisjes, van weefsels van katoen	18.22.31.21	x	x	x	x	x	.
anoraks en blousons voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische of kunstmatige garens	18.22.31.25	x	x	x	x	.	.
blazers en andere jaszies voor dames/meisjes, van textielweefsels, excl. van wol, fijn haar of katoen	18.22.33.39	6	4	1	x	.	.
japonnen voor dames/meisjes, van katoenen weefsels	18.22.34.71	12	9	2	x	.	.
japonnen voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische garens	18.22.34.76	13	18	5	5	-	-
rokken en broekrokken voor dames/meisjes, van weefsels van katoen	18.22.34.81	x	11	2	2	.	.
rokken en broekrokken voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische garens	18.22.34.86	3	4	1	1	-	-
lange broeken voor dames/meisjes, van weefsels van katoen, excl. van denim of corduroy, ook excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.43	30	36	10	8	.	.
lange broeken voor dames/meisjes, van synth. weefsels, excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.46	13	10	2	2	.	.
<i>Onderkleding</i>	18.23	224	211	53	62	53	45
w.o.							
overhemden voor heren/jongens, van brei- of haakwerk	18.23.11.10	5	x	x	x	x	x
slips- en onderbroeken voor heren/jongens, van brei- of haakwerk	18.23.12.20	20	18	4	5	6	6
blouses en hemdblouses voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.13.10	30	20	4	7	.	.
slips en onderbroeken voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.14.20	56	56	12	18	13	12
blouses en hemdblouses voor dames/meisjes, van synthetische of kunstm. garens	18.23.23.15	10	6	3	1	1	.
t-shirts, van brei- of haakwerk, van katoen	18.23.30.30	33	32	10	x	x	x

Tabel 3.3 (slot)
Industriële verkopen: producten van textiel of leder

	Code	1999	2000		2001		
			1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾	
		<i>mln gld</i>					
<i>Ov. kleding en toebehoren, excl. werk-, boven-, onder-, nachtkleding en kleding van leer</i>	18.24	173	174	55	42	43	34
w.o.							
babykleding van brei- of haakwerk	18.24.11.00	x	x	x	x	x	x
zwemkleding voor dames/meisjes van brei of haakwerk	18.24.12.50	29	x	x	x	x	.
kledingtoebehoren, zoals koppels, moffen, mouwbeschermers, etiketten, insignes, van geweven stoffen, excl. zakdoeken, sjaals, dassen, handschoenen	18.24.23.93	40	36	9	10	8	7
Leder en lederwaren	19	537	540	147	125	151	139
w.v.							
<i>Leder</i>	19.1	238	217	55	54	62	.
w.o.							
gesplit leder van runderen, zonder natuurlijke nerf, na het looien verder bewerkt	19.10.20.50	x	x	x	x	x	x
leder van runderen, zonder natuurlijke nerf, na het looien verder bewerkt	19.10.20.70	x	x	x	x	.	.
<i>Reiskoffers, handtassen e.d.; zadel- en tuigmakerswerk</i>	19.2	46	40	8	10	.	.
w.o.							
handtassen	19.20.12.20	x	x	x	x	x	x
kleinlederwaren, die gewoonlijk in de zak of in de handtas worden meege dragen, zoals portefeuilles, etuis, kokers	19.20.12.30	15	14	3	3	3	2
<i>Schoeisel</i>	19.3	253	282	84	61	80	61
w.o.							
wandelschoenen, bovendeele leder, voor heren, binnenzoolengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.51	75	80	20	19	22	.
wandelschoenen, bovendeele leder, voor dames, binnenzoolengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.52	42	45	12	7	15	9

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Papier- en grafische industrie

Het volume van de gemiddelde dagproductie is in augustus 2001 met 6% afgenomen ten opzichte van augustus 2000. De omzet neemt met 1% af en de afzetprijzen zijn bijna 3% hoger. De bedrijvigheid is van augustus op september zeer fors gestegen. Gelet op het seizoenspatroon dalen de orderontvangsten en orderpositie licht. Hierover zijn de ondernemers negatiever gestemd. De bezettingsgraad is in september nagenoeg gelijk aan juni. De ondernemers verwachten voor het vierde kwartaal een forse toename van de bedrijvigheid.

Productie en importprijzen lager in augustus

Het volume van de gemiddelde dagproductie neemt in augustus 2001 ten opzichte van augustus 2000 met 6% af. De totale omzet komt 1% lager uit. Op de binnenlandse markt ligt de omzet nog bijna 2% hoger. Op de buitenlandse markt is de omzet echter met 7,5% afgenomen.

De afzetprijzen nemen met bijna 3% toe, wat vrijwel volledig het gevolg is van de stijging van de prijzen op de binnenlandse markt met ruim 4%. Hiermee komt het volume van de gemiddelde dagomzet bijna 4% lager uit.

De verbruiksprijzen dalen voor het eerst sinds lange tijd en wel met 0,5%. Deze daling is mede het gevolg van de ruim 3% lagere importprijzen.

Bedrijvigheid fors hoger

De bedrijvigheid in de papier- en grafische industrie is in september 2001 zeer fors gestegen ten opzichte van die in augustus, zo blijkt uit de Conjunctuurtest. Op basis van seizoensinvloeden mocht overigens een forse stijging verwacht worden. De stijging van de bedrijvigheid lijkt vooral gevoed door een flinke stijging in de binnenlandse orderontvangsten. Gecorrigeerd voor het seizoen is het echter wat minder positief en dalen zowel de orderontvangsten als de orderpositie licht. Het oordeel van de ondernemers hierover was al niet positief en is nog verder verslechterd.

Het aandeel van de ondernemers dat aangeeft last te hebben van productiebelemmeringen is van juni op september met 5% gestegen. Vooral onvoldoende vraag en een tekort aan arbeidskrachten worden vaker als productiebelemmering genoemd. De bezettingsgraad van de productie-installaties is in september nagenoeg gelijk aan juni.

1. Papierindustrie

In augustus 2001 is de omzet met ruim 6% afgenomen ten opzichte van augustus 2000. Omdat de afzetprijzen nagenoeg stabiel zijn gebleven, neemt het volume van de gemiddelde dagomzet met 6% af. Gunstig is de forse daling van de importprijzen met 9%.

Uit de Conjunctuurtest van september 2001 blijkt dat de ondernemers de bedrijvigheid licht hebben verlaagd ten opzichte van de maand ervoor. De

orderontvangsten zijn stabiel gebleven, maar de ondernemers zijn hierover toch nog negatiever dan in augustus.

De hoeveelheid werk in voorraad is wederom verminderd wat de ondernemers in de papierindustrie nog pessimistischer stemt.

De ondernemers zien hun concurrentiepositie op de binnenlandse markt van juni op september verslechteren. De productiebelemmeringen nemen licht af, wat vooral het gevolg is van minder geringe technische capaciteit. De bezettingsgraad van de installaties is in september nagenoeg gelijk aan juni.

2. Grafische industrie

De omzet is in augustus 2001 ruim 2% hoger dan een jaar eerder en ook de afzetprijzen zijn gestegen en wel met 4%. Het volume van de gemiddelde dagomzet neemt met 2% af.

Uit de Conjunctuurtest van september 2001 blijkt dat de ondernemers de bedrijvigheid in de grafische industrie zeer fors hebben verhoogd ten opzichte van augustus. De orderontvangsten zijn toegenomen, hoewel een forsere stijging gelet op het seizoen verwacht mocht worden. De gestegen orderontvangsten kunnen geheel op het conto van de binnenlandse orders geschreven worden. De hoeveelheid werk in voorraad is in de grafische industrie licht afgenomen. Hierover en over de orderontvangsten zijn de ondernemers minder tevreden.

De bezettingsgraad van de productie-installaties stijgt licht van juni op september. Gecorrigeerd voor het seizoen is er echter sprake van een lichte daling. De ondernemers rapporteren een verslechtering van de productieomstandigheden. De productie wordt voor bijna een kwart van de ondernemers vooral belemmerd door onvoldoende vraag. Ook rapporteert een toenemend aandeel ondernemers een tekort aan arbeidskrachten.

Verwachtingen

Ondernemers in de papier- en grafische industrie verwachten voor het vierde kwartaal van 2001 ondanks een fors lagere buitenlandse afzet, toch een forse toename in de productie bij dalende verkoopprijzen.

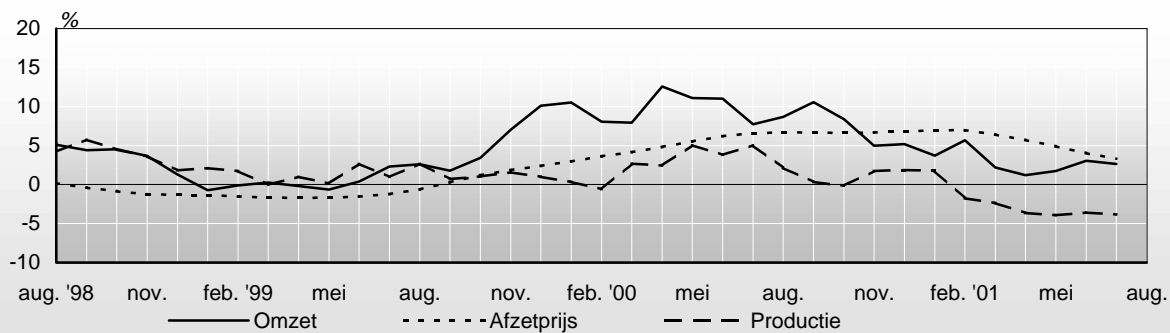
In de papierindustrie verwachten de ondernemers echter een lichte daling van de bedrijvigheid en juist een lichte stijging van de buitenlandse afzet.

Focus:

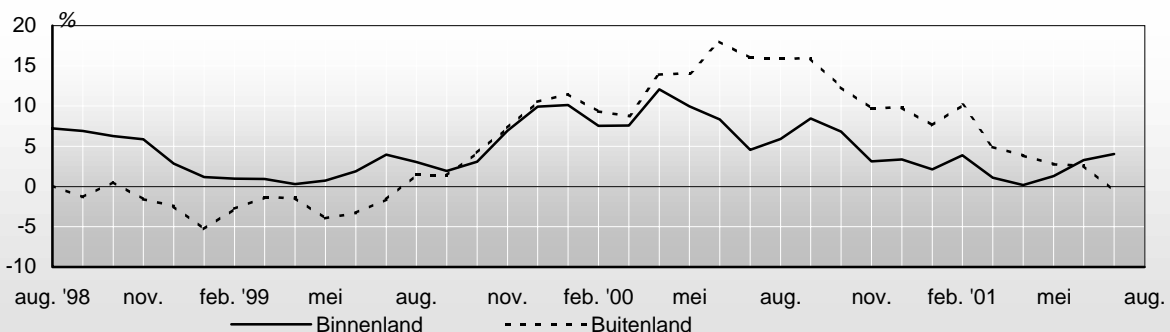
Beurs nv's uitgeverijen lager netto resultaat

De acht beursgenoteerde uitgeverijen hebben het eerste half jaar van 2001 ruim 600 miljoen euro minder netto resultaat vergeleken met de eerste helft van 2000. Hiermee komt het netto resultaat bijna 70% lager uit. De omzet stijgt overigens wel met bijna 20 miljoen euro.

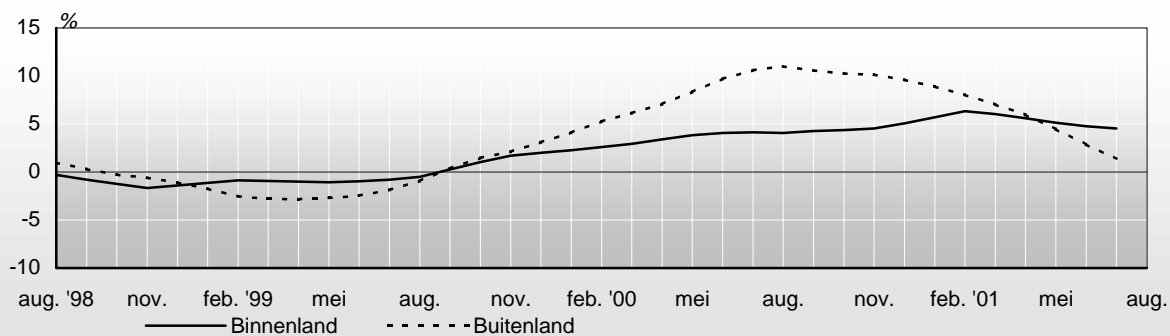
Omzet, afzetprijs en productie

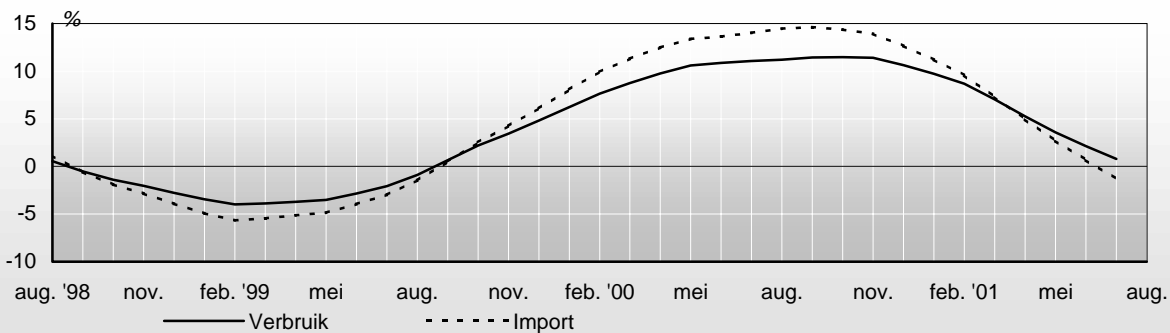
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	juli	aug.	juni	juli	aug.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		113,4	122,3	123,0	119,8	120,8	125,0	113,3	117,0	126,1	120,4	115,8	-1,0
binnenland		112,6	119,7	121,4	115,7	116,6	122,9	107,8	113,1	123,7	116,3	115,1	1,8
buitenland		115,6	129,4	127,1	130,4	132,1	130,6	128,0	127,4	132,7	131,5	117,9	-7,5
Ontvangen orders (waarde)		111,2	123,8	127,7	121,3	132,1	129,9	115,0	121,8	131,6	119,3	113,7	-6,7
binnenland		100,4	110,3	114,7	106,1	117,6	118,7	100,1	103,8	117,5	105,8	102,1	-1,7
buitenland		121,8	137,1	140,5	136,2	146,4	140,8	129,7	139,5	145,5	132,6	125,1	-10,3
Afzetprijs		95,8	101,2	100,4	102,1	105,6	105,3	101,9	102,1	105,2	105,0	104,8	2,7
binnenland		96,2	99,8	99,5	100,1	104,6	104,6	100,0	100,1	104,5	104,5	104,5	4,3
buitenland		95,1	103,4	102,0	105,4	107,3	106,5	105,0	105,3	106,3	105,9	105,4	0,1
Verbruiksprijs		91,3	100,7	99,6	102,0	105,0	103,2	101,5	102,0	102,7	101,7	101,4	-0,5
import		90,9	102,7	101,3	104,8	106,7	104,0	104,0	104,9	103,3	101,7	101,3	-3,4
Productie (volume gemiddelde dag)		112,7	115,1	122,4	108,4	105,1	117,6	105,1	99,9	123,8	102,1	93,9	-6,0
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,2	117,3	117,9	112,6	113,6	115,9						-1,7
Aantal bedrijven ²⁾	1000	7,9	7,4			7,5							
Uitgesproken faillissementen	1	69	62	13	25	24	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	61	65	64	61	21	23	20	22	23	
Energieverbruik	PJ	42	44	11	10	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		²⁾ 1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.		sep.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		10	6	19	-3	-1	1	8	22	33	12	10	1
binnenlandse markt		11	7	24	5	2	3	12	27	42	17	24	5
buitenlandse markt		8	3	-1	-18	-9	-9	-2	11	-4	6	-15	-10
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	8	7	14	-1	6	8	14	40	4	40	7
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,1	85,3	84,8	86,0	86,5	86,9	87,0					86,6
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	75	76	77	76	81	72	67					74
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	12	7	4	4	12	16	19					13
tekort aan arbeid	%	7	10	12	12	3	9	12					9
te geringe productiecapaciteit	%	1	2	2	0	0	2	0					1
overige belemmeringen	%	5	5	5	8	4	1	2					4
Orderpositie	⁴⁾	89,5	100,8	102,1	99,9	97,1	97,1	98,1	102,8	102,4	99,0	98,2	98,1
Beoordelingen:													
orderontvangst		-5	-3	1	-9	-13	-15	-15	4	-2	-8	-21	-13
orderpositie totaal		-6	-1	3	-4	-13	-19	-23	4	-1	-20	-30	-15
orderpositie buitenland		-6	5	10	-10	-17	-22	-24	13	-7	-18	-27	-18
productiecapaciteit		3	2	2	5	-1	5	8					4
voorraden gereed product		5	1	1	2	3	2	3	-1	1	3	3	3
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		10	5	22	1	-12	-6	1					-4
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-5	5	15	-2	-23	-27	-19					-18
buiten Europese Unie		-4	4	1	6	2	-6	0					1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		7	11	21	5	-13	-16	-23					-12
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	5	25	-15	14	10	30	22	24	42	23	10
verkoopprijs komende 3 mnd		13	20	23	9	-12	-10	0	22	21	13	-13	-3
personeelssterkte komende 6 mnd		-2	-1	5	1	12	-1	-10					1
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,5	-0,1	0,3	0,1

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 4.3
Industriële verkopen: papier en grafische producten

Code	1999	2000		2001			
		1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾		
	<i>mln gld</i>						
Pulp, papier en kartonwaren	21	10118	11415	2728	2855	2969	2935
w.v.							
<i>Pulp</i>	21.11	x	x	x	x	x	x
<i>Papier en karton</i>	21.12	3756	4512	1075	1138	1165	1085
w.o.							
houtvrij grafisch papier en karton, met max. 10% mechanische vezels, met een minimaal gewicht van 150 g/m ² , ongestreken	21.12.14.50	133	148	39	39	42	39
kraftpapier, ongestreken, met een gewicht van max. 150 g/m ² , excl. gecrept, geplisseerd of voor kraftliner of grote zakken	21.12.23.33	113	113	26	30	.	x
papier en karton, vervaardigd uit oud papier, met een gewicht van minimaal 225 g/m ² , ongestreken, excl. testliner	21.12.30.85	743	877	205	220	227	216
papier en karton, met een deklaag van kunststof, gebleekt, gewicht groter dan 150 g/m ² , excl. deklaag van kleefmiddelen	21.12.56.55	52	x	x	x	x	x
<i>Gegolfd papier en golfkarton en verpakkingsmateriaal van papier en karton</i>	21.21	3136	3362	781	838	862	917
w.o.							
gegolfd papier en gegolfd karton, ook indien geperforeerd	21.21.11.00	263	322	70	82	88	90
zakken van verpakkingspapier of -karton, met een bodembreedte van minder dan 40 cm, incl. puntzakken	21.21.12.50	89	85	22	23	x	x
dozen van gegolfd papier of van gegolfd karton	21.21.13.00	947	1089	255	270	298	298
vouwdozen van verpakkingskarton, excl. van gegolfd papier of karton	21.21.14.00	1273	1312	305	337	320	371
verpakkingsmiddelen, incl. bussen, vaten en kernen van composietmat., zachte verpakkingsmidd. en hoezen voor grammofonplaten, excl. vouwdozen en zakken	21.21.15.30	459	425	99	97	97	97
<i>Huishoudelijke en sanitaire papierwaren</i>	21.22	1118	1295	310	319	349	357
w.o.							
toilet papier	21.22.11.10	x	x	x	x	x	x
keukenrollen, handdoeken van papier of cellulosewatten	21.22.11.35	x	x	x	x	x	x
luiers, inlegluiers, onderleggers voor zieken, artikelen voor incontinentie van papier, cellulosewatten of vliezen van cellulosewatten	21.22.12.30	628	769	186	186	211	214
<i>Kantoorbenodigdheden van papier</i>	21.23	785	852	208	213	227	213
w.o.							
enveloppen	21.23.12.30	409	418	110	102	115	104
postbladen, brief- en correspondentiekaarten van papier, excl. prentbriefkaarten	21.23.12.50	9	7	1	2	.	.
assortimenten van papierwaren voor correspondentie in dozen	21.23.12.70	x	x	x	x	.	.
<i>Behangspapier</i>	21.24	x	x	x	x	x	x
<i>Papier- en kartonwaren, excl. verpakkingsmateriaal, sanitaire- en huishoudelijke papierwaren, kantoorbenodigdheden, behangspapier, golfpapier en -karton</i>	21.25	1144	1222	305	304	322	321
w.o.							
bedrukte etiketten van papier of karton, zelfklevend	21.25.12.35	540	520	130	129	134	134
klossen, hulzen en dergelijke artikelen van papier of karton, voor het opwinden van textielgarens	21.25.14.30	61	72	18	18	18	17
bierviltjes en andere artikelen van papier of karton, zoals kartonnen strippen voor kleeerhangers, staafjes van papier voor mondstukken voor sigaretten	21.25.14.90	96	125	33	30	34	28
Drukwerk en opgenomen media	22	20142	21101	4870	5311	4951	5370
w.v.							
<i>Boeken, couranten en dergelijk drukwerk</i>	22.1	10763	11565	2633	2990	2674	2985
w.o.							
boeken, brochures en dergelijk drukwerk, in losse vellen	22.11.10.00	442	498	100	117	103	120
schoolboeken	22.11.20.10	524	617	81	139	78	153
kinderboeken, excl. prentenalbums, -boeken, teken- of kleurboeken	22.11.20.20	90	106	21	26	20	23
letterkundige boeken	22.11.20.30	59	88	20	22	27	.
sociale en mensenwetenschappelijke boeken	22.11.20.40	x	145	x	28	37	35
natuurwetenschappelijke en technologische boeken	22.11.20.50	123	113	23	26	30	.
boeken, brochures en dergelijk drukwerk, zoals telefoon- en adresboeken, telex- en telefaxgidsen, beroeps- en exportgidsen, fotoboeken en plaatwerken	22.11.20.60	575	617	86	198	128	155
dagbladen en tijdschriften, vier of meer keer per week verschijnend	22.12.10.00	3915	4198	1045	1101	1059	1107
dagbladen en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.13.10.00	4481	4715	1112	1236	1093	1229
prentbriefkaarten en andere gedrukte briefkaarten	22.15.11.30	x	x	x	x	.	.
gedrukte kaarten met persoonl. wensen of mededelingen, al dan niet met enveloppe	22.15.11.50	55	x	x	x	.	.
kalenders van alle soorten, gedrukt, incl. kalenderblokken	22.15.13.50	x	x	0	x	x	x
<i>Drukkerijen en diensten in verband met drukkerijen</i>	22.2	7969	8192	1941	2024	1970	2089
w.o.							
drukken van dagbladen en tijdschriften, vier of meer keer per week verschijnend	22.21.10.00	249	292	64	75	83	87
waardepapieren, w.o. nieuwe postzegels, gezegeld papier; cheques, bankbiljetten, aandelen e.d.	22.22.11.00	166	161	30	39	45	54
handelscatalogi	22.22.12.30	214	223	52	54	72	38
reclamedrukwerk zoals brochures, folders, reisgidsen, sales promotionmateriaal, excl. handelscatalogi	22.22.12.50	2260	2448	578	596	575	615
drukwerk zoals handelsformulieren, vergunningen, reisbiljetten, toegangskaarten en familiedrukwerk, excl. kettingformulieren en reclamedrukwerk	22.22.13.00	994	925	218	225	216	228
opbergmappen, mappen en banden, omslagen voor dossiers, van papier en karton	22.22.20.50	132	144	36	38	36	39
onderleggers, boekomslagen en andere bedrukte papierwaren	22.22.20.90	9	9	3	2	.	.
drukken van boeken, brochures (geen reclame), jaarverslagen e.d. drukwerk, prentenalbums, prenten-, teken- en kleurboeken, geschreven of gedrukte muziek	22.22.31.00	587	628	144	157	161	199
drukken van dagbladen en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.22.32.20	1601	1586	387	405	358	386
drukken van cartografische en topografische werken van alle soorten	22.22.32.30	2	1	0	x	x	x
drukken van alle soorten kalenders, incl. kalenderblokken	22.22.32.50	29	30	3	3	.	.
drukken van prenten, posters, gravures en foto's	22.22.32.70	31	34	8	9	8	9

Tabel 4.3 (slot)
Industriële verkopen: papier en grafische producten

Code	1999	2000		2001			
		1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾		
	<i>mln gld</i>						
<i>Drukkerijen en diensten in verband met drukkerijen (vervolg)</i>	22.2						
w.o.							
afwerken van boeken en dergelijke artikelen (vouwen, lijmen, snijden, inbinden e.d.)	22.23.10.10	193	208	49	54	46	54
afwerken van brochures, tijdschriften, catalogi, reclamemateriaal, prospectussen, e.d. (vouwen, lijmen, snijden, inbinden e.d.)	22.23.10.30	275	244	59	61	58	62
drukletters, clichés, drukplaten, drukcilinders en dergelijke	22.24.20.00	268	259	64	67	61	60
<i>Reproductie van opgenomen media</i>	22.3	1410	1343	295	297	306	297
w.o.							
reproductie van magneetbanden voor geluid, breedte max. 4 mm	22.31.10.30	86	59	13	16	10	12
reproductie van compact discs	22.31.10.70	853	838	187	176	193	165
gereproduceerde magneetbanden voor video (breedte meer dan 6,5 mm)	22.32.10.50	x	x	x	x	x	x

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Het volume van de gemiddelde dagomzet in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie ligt in augustus bijna 1% lager dan in augustus 2000. De bedrijvigheid is in september vergeleken met augustus licht afgenomen. De orderontvangsten stabiliseren, maar doorgaans nemen de orderontvangsten in deze tijd van het jaar toe. De ondernemers zijn dan ook nog steeds ontevreden. Voor het laatste kwartaal in 2001 verwachten de producenten een gelijkblijvende bedrijvigheid en fors lagere verkoopprijzen.

Omzet lager

In augustus 2001 ligt de omzet in aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie ruim 6% lager dan in augustus van 2000. Op de binnenlandse markt is de omzet zelfs met bijna 15% gedaald. Op de buitenlandse markt is de omzetsdaling beperkt gebleven tot 1,5%.

De afzetprijs is in augustus 2001 ruim 5% lager dan in augustus 2000, terwijl de verbruiksprijs ruim 7% lager ligt. Doordat de verbruiksprijzen in augustus 2001 iets sterker afnemen dan de afzetprijzen ontstaat een iets gunstigere ruilvoet. Hierdoor kan de toegevoegde waarde positief worden beïnvloed.

Gecorrigeerd voor het prijseffect ligt het volume van de gemiddelde dagomzet in augustus 2001 bijna 1% lager dan in augustus van 2000.

Bedrijvigheid daalt licht

Uit de Conjunctuurtest van september blijkt dat de bedrijvigheid in de branche licht is gedaald ten opzichte van die in augustus. In diezelfde periode is de bedrijvigheid in zowel de chemische als de kunststofverwerkende industrie gedaald. Voor de kunststofverwerkende industrie is deze daling gezien de tijd van het jaar 'fors' te noemen.

In de branche is de concurrentiepositie op de binnenlandse en de buitenlandse EU-markt in het derde kwartaal van 2001 licht verslechterd ten opzichte van een kwartaal eerder. Ook verslechterde de concurrentiepositie op de afzetmarkt buiten de EU.

Orderontvangst daalt licht

De orderontvangsten in september 2001 van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie wijzigen nagenoeg niet ten opzichte van een maand eerder. Oorzaak hiervan is een lichte daling van de orderontvangsten op de binnenlandse markt tegenover een stijging op de buitenlandse markt.

In de kunststofverwerkende industrie is er sprake van een forse afname van de orderontvangsten terwijl in de chemische industrie de orderontvangsten licht stijgen. Overigens is dit gezien de tijd van het jaar een afname.

De ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie zijn in september

2001 weer iets ontevredener over hun orderontvangsten als in augustus. Hiermee is de ontevredenheid in de branche in de laatste drie maanden al beduidend groter dan gemiddeld in de laatste 12 maanden.

Ook grotere ontevredenheid over afzet

De ontevredenheid over de totale afzet is in september ten opzichte van augustus licht toegenomen. Over de buitenlandse afzet zijn de producenten in september ongeveer even ontevreden als in augustus. De ontevredenheid bij de producenten in de kunststofverwerkende industrie is zelfs sterk toegenomen. In de chemische industrie is sprake van een lichte vermindering qua tevredenheid.

Onvoldoende vraag belemmert productie

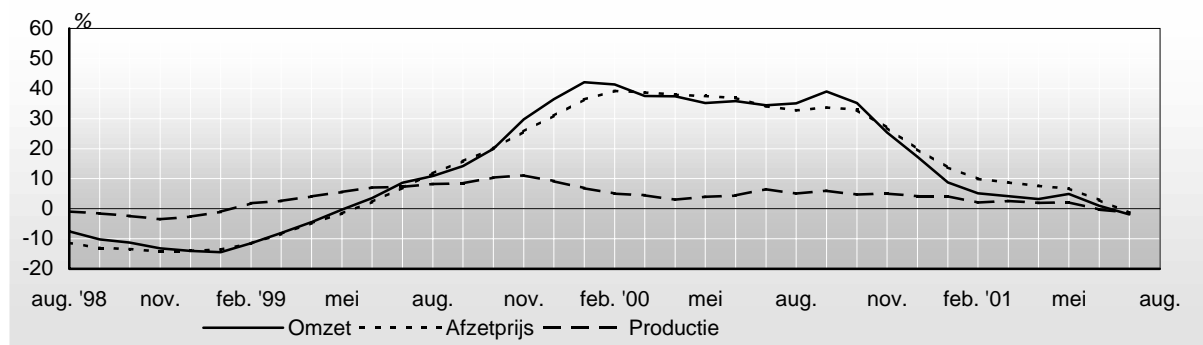
Uit de Conjunctuurtest van september blijkt dat de productiebelemmeringen zijn toegenomen. Ongeveer een kwart van de ondernemers geeft aan dat de productie wordt belemmerd. Dit heeft grotendeels te maken met het feit dat er onvoldoende vraag is. De andere productiebelemmeringen zijn van het tweede op het derde kwartaal in 2001 onveranderd gebleven en spelen een beperkte rol.

Vooraf in de kunststofverwerkende industrie zijn de productiebelemmeringen fors toegenomen. In september van 2001 geeft zelfs 37% van de producenten aan te kampen met onvoldoende vraag. In deze sector geeft nog eens 8% van de ondernemers aan hinder te ondervinden van een tekort aan arbeidskrachten. Hiermee zijn de productiebelemmeringen in deze sector in september van 2001 veel groter dan in juni.

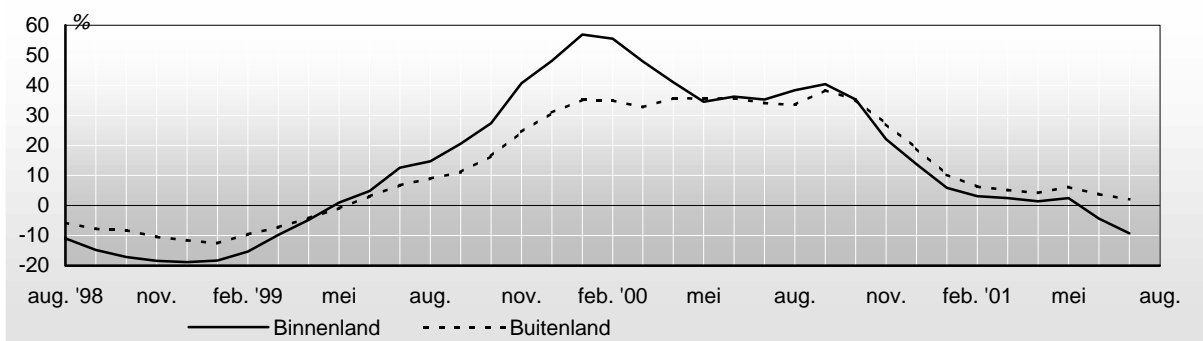
Verwachtingen

Voor het laatste kwartaal in 2001 verwachten de producenten in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie een gelijkblijvende bedrijvigheid en fors lagere verkoopprijzen. Vooral de ondernemers in de chemische industrie verwachten dat de verkoopprijzen zeer fors omlaag gaan. In de kunststofverwerkende industrie zijn de producenten iets positiever gestemd, maar ook hier leeft de verwachting dat de verkoopprijs zal dalen.

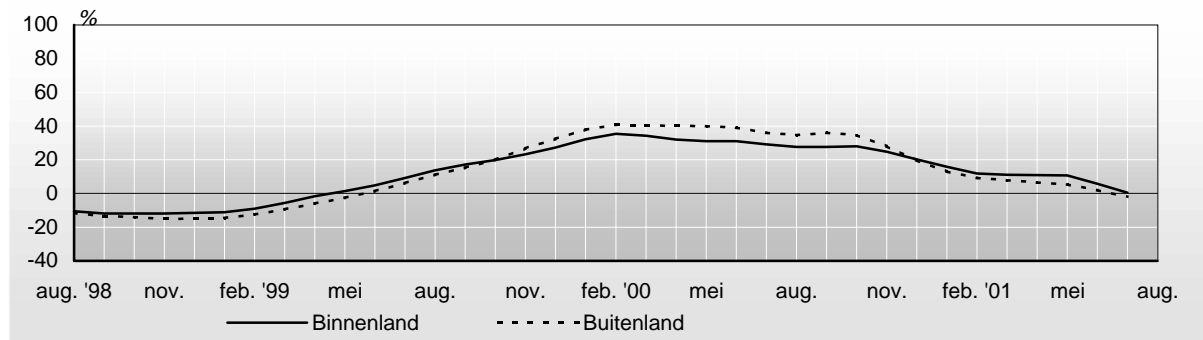
Omzet, afzetprijs en productie

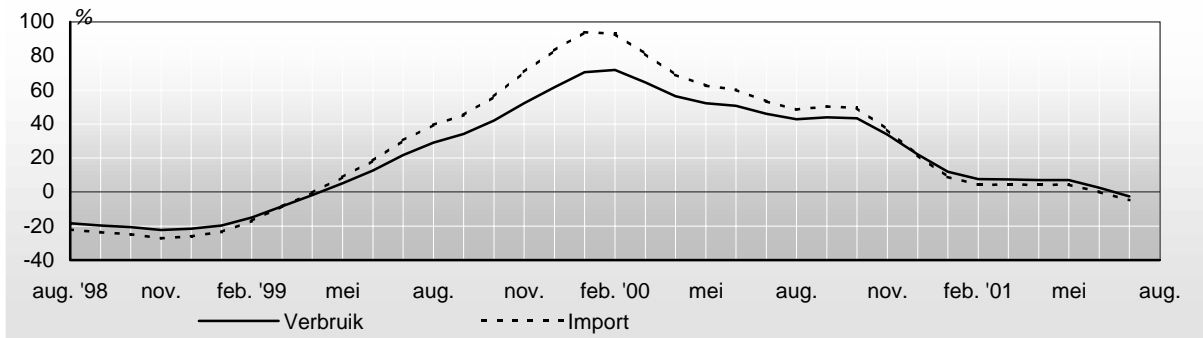
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	juli	aug.	juni	juli		aug.
1995=100												%	
Omzet (waarde)		120,7	161,2	157,0	166,3	157,3	164,3	159,2	164,0	166,3	158,8	154,0	-6,1
binnenland		121,1	164,6	156,9	173,7	158,0	160,2	161,8	173,1	159,1	146,0	147,8	-14,6
buitenland		120,5	159,6	157,1	162,5	157,0	166,4	157,8	159,5	170,0	165,3	157,1	-1,5
Afzetprijs		104,9	140,3	136,7	145,1	141,6	145,8	140,6	143,2	145,4	137,6	135,6	-5,3
binnenland		108,0	139,7	134,9	144,0	145,0	149,2	140,9	141,8	148,6	138,2	137,2	-3,2
buitenland		103,8	140,5	137,3	145,6	140,4	144,6	140,5	143,7	144,2	137,3	135,0	-6,0
Verbruiksprijs		112,4	166,1	158,1	173,0	163,5	168,9	164,9	170,3	171,9	158,6	158,1	-7,2
import		116,0	180,9	171,9	189,2	171,7	179,3	178,6	186,0	183,9	168,7	168,6	-9,4
Productie (volume gemiddelde dag)		106,2	111,3	114,4	109,4	112,8	116,9	106,2	105,6	122,2	103,4	103,9	-1,6
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		106,3	113,0	114,5	113,3	110,9	119,2						4,1
Aantal bedrijven ²⁾	1000	2,2	2,0			2,0							
Uitgesproken faillissementen	1	25	28	6	6	11	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	61	65	64	61	21	23	20	22	23	
Energieverbruik	PJ	823	847	200	219	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		1999	2000	2000		2001			2000		2001		
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.	sep.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		7	6	-5	1	5	-8	-9	-12	11	-10	3	-3
binnenlandse markt		7	5	-7	-8	5	4	-18	-16	19	-9	-6	-4
buitenlandse markt		7	6	-6	4	3	-13	-5	-16	10	-13	10	-3
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	5	8	1	7	-13	0	11	8	-1	-6	-2
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,9	84,9	84,5	85,0	85,6	85,1	84,8					85,1
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	83	79	79	83	85	82	76					82
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	8	5	5	4	8	13	19					11
tekort aan arbeid	%	4	6	5	4	3	3	3					3
te geringe productiecapaciteit	%	2	4	3	4	0	0	0					1
overige belemmeringen	%	4	7	8	5	4	2	2					3
Orderpositie	⁴⁾	98,3	100,0	100,1	100,5	100,1	98,2	96,5	99,9	100,5	96,2	96,5	98,8
Beoordelingen:													
orderontvangst		-2	1	0	-1	-5	-12	-15	1	-1	-14	-16	-8
orderpositie totaal		-3	5	5	7	-1	-11	-12	5	7	-11	-13	-4
orderpositie buitenland		-2	8	10	7	-1	-10	-12	9	13	-12	-13	-4
productiecapaciteit		3	-6	-5	-5	2	5	8					3
voorraden gereed product		4	-3	-1	-3	5	6	7	0	-1	5	8	4
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		-2	-5	-13	1	-7	-4	-6					-4
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		1	3	4	9	0	-9	-5					-1
buiten Europese Unie		0	5	8	7	2	-6	-11					-2
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		7	13	11	13	2	-5	-1					2
bedrijvigheid komende 3 mnd		6	8	13	5	6	1	6	10	10	14	-2	4
verkoopprijs komende 3 mnd		8	19	16	19	8	-12	-11	14	18	-3	-26	1
personeelssterkte komende 6 mnd		-12	0	0	1	1	-1	-9					-2
toe- of afname personeelssterkte	%	-1,1	-0,4	-0,3	-0,2

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 5.3
Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	1999	2000	2001			
				1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾
		<i>mln gld</i>					
Chemische producten en synthetische of kunstmatige vezels	24	56010	69044	16333	16926	17760	17773
w.v.							
<i>Basischemicaliën</i>	24.1	32556	44056	10446	10520	11444	11127
w.o.							
<i>Industriële gassen</i>	24.11	400	499	118	119	133	x
<i>Kleurstoffen en pigmenten</i>	24.12	781	831	225	227	212	197
w.o.							
kleur- en verfstoffen, preparaten en luminoforen, excl. op basis van titaanoxide, of chroom- of cadmiumverbindingen	24.12.24.70	175	176	51	50	49	46
<i>Anorganische chemische basisproducten, excl. industriële gassen, kleur- en verfstoffen</i>	24.13	2003	2046	520	511	529	516
w.o.							
fosforzuur en polyfosforzuren	24.13.14.55	233	x	x	x	.	x
<i>Organische chemische basisproducten</i>	24.14	13981	21306	4818	4910	5453	5398
w.o.							
cycloalkanen, cycloalkenen en cycloterpenen, excl. cyclohexaan	24.14.12.15	122	121	28	29	35	38
benzeen, zuiverheid minstens 95 gew. perc.	24.14.12.23	419	808	177	158	212	197
esters van azijnzuur, excl. ethyl- en vinylacetaat	24.14.32.19	60	72	16	20	21	.
mono-, di-, trichloorazijnzuur, propion-, boter-, valeriaanzuur en zouten of esters daarvan	24.14.32.20	137	147	x	x	43	45
verzadigde eenw. acyclische carbonzuren, incl. zouten en esters daarvan, excl. miere-, azijn-, propion-, boter-, valeriaan-, palmatine- en stearinezuur	24.14.32.80	x	147	x	50	.	.
carbonzuren met andere zuurstofhoudende groepen en derivaten daarvan, excl. citroenzuur en derivaten daarvan	24.14.34.75	232	285	72	64	.	.
aminoverbindingen met zuurstofhoudende groepen, excl. aminoalcoholen, lysine en glutaminezuur	24.14.42.90	280	280	75	68	65	66
acyclische ethers en halogeen-, sulfo-, nitro- en nitrosoderivaten daarvan, excl. diethylether	24.14.63.19	x	x	x	x	x	.
2,2'-oxydiëthanol (diëthyleenglycol)	24.14.63.33	63	117	21	24	25	38
etheralcoholen en halogeen-, sulfo-, nitro- en nitrosoderivaten daarvan, excl. diëthyleenglycol	24.14.63.39	271	325	76	82	93	.
olie en andere olieproducten, uit de distillatie van steenkoolteer, excl. benzeen, toluen, xyleen, naftaleen, creosootolie en mengsels van aromaten	24.14.73.67	113	150	45	x	42	40
<i>Kunstmeststoffen en stikstofverbindingen</i>	24.15	1786	2378	577	567	704	530
w.o.							
ammoniak, watervrij (100% N)	24.15.10.75	260	458	102	123	124	94
meststoffen van dierlijke of van plantaardige oorsprong	24.15.60.00	x	-	-	-	-	-
meststoffen met stikstof, fosfor en kalium, met meer dan 10 gewichtspercenten stikstof (100% effectieve stof)	24.15.80.23	230	251	84	46	.	.
<i>Kunststoffen in primaire vormen</i>	24.16	13210	16673	4098	4098	4339	4301
w.o.							
copolymeren van styreen en acrylonitril (SAN), in primaire vormen	24.16.20.50	x	x	x	x	x	x
copolymeren van acrylonitril, butadieën en styreen (ABS), in primaire vormen	24.16.20.70	391	432	109	106	120	102
polymeren van styreen, in primaire vormen, excl. polystyreen, SAN en ABS	24.16.20.90	388	387	95	84	116	111
polyethyleenglycolen en andere polyetheralcoholen, in primaire vormen	24.16.40.15	815	845	221	203	228	232
verzadigde polyesters n.e.g., in primaire vormen	24.16.40.90	593	671	176	171	149	144
acrylpolymeren, in primaire vormen, excl. polymethylmethacrylaat	24.16.53.90	449	519	125	134	143	149
polyamide-6, -11, -12, -6,6, -6,9, -6,10 of -6,12, in primaire vormen	24.16.54.50	497	x	126	x	x	x
polyamiden in primaire vormen, excl. polyamide-6, -11, -12, -6,6, -6,9, -6,10 of -6,12	24.16.54.90	201	172	62	38	x	x
polyurethanen in primaire vormen	24.16.56.70	x	x	x	x	x	x
<i>Synthetische rubber in primaire vormen</i>	24.17	395	x	91	x	x	x
<i>Verdelgsmiddelen en andere chemische producten voor de landbouw</i>	24.2	455	443	126	144	89	111
<i>Verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek</i>	24.3	3645	3627	900	945	899	947
w.o.							
verf en vernis op basis van acryl- of vinylpolymeren, in waterige systemen	24.30.11.50	397	428	105	112	100	101
verf en vernis in waterige systemen, op basis van synthetische polymeren, excl. op basis van acryl- of vinylpolymeren	24.30.11.70	100	66	17	16	17	20
verf en vernis oplossingen van polyesters met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.29	555	495	129	126	122	136
verf en vernis oplossingen op basis van acryl- of vinylpolymeren, met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.50	160	67	15	18	17	.
verf en vernis oplossingen op basis van synth. polymeren met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen, excl. op basis van acryl- of vinylpolymeren	24.30.12.90	491	543	137	144	132	147
bereide pigmenten, opacifeermiddelen en verfstoffen, bijv. voor keramiek	24.30.21.30	130	126	30	34	30	34
zwarte drukinkt	24.30.24.50	45	45	11	11	12	11
drukinkt, excl. zwarte drukinkt	24.30.24.70	431	483	119	124	122	119
<i>Farmaceutische grondstoffen</i>	24.41	1307	1496	344	368	413	.
<i>Farmaceutische producten</i>	24.42	9193	9836	2258	2509	2512	2775
w.o.							
geneesmiddelen met penicillinen of streptomycinen in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.11.60	159	136	38	31	41	.
geneesmiddelen met antibiotica, in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein, excl. met penicillinen of streptomycinen	24.42.11.80	91	87	21	21	25	21
geneesmiddelen zonder antibiotica met hormonen uit de bijnierschors, in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.12.70	x	82	19	23	26	.
geneesmiddelen, niet op basis van penicillinen, hormonen, antibiotica, alkaloiden of provitaminen, opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.13.80	x	x	x	x	x	x
vaccins voor mensen	24.42.21.40	214	x	x	x	x	x

Tabel 5.3 (vervolg)
Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	1999		2000		2001	
		1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾
		<i>mln gld</i>					
<i>Glycerol, zeep en wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen</i>	24.51	1570	1529	373	383	.	.
w.o.							
niet-ionische organische tensioactieve producten, excl. zeep	24.51.20.50	118	x	x	x	.	.
was- en reinigingsmiddelen, opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.51.32.50	403	341	76	85	.	.
was- en reinigingsmiddelen, niet opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.51.32.70	166	159	37	44	43	.
preparaten voor het parfumeren van of het neutraliseren van geuren in vertrekken	24.51.41.00	97	80	27	19	.	.
<i>Parfums en cosmetische artikelen</i>	24.52	552	574	128	145	.	.
w.o.							
schoonheids- en verzorgingsmiddelen, excl. voor het opmaken van lippen en ogen, de verzorging van handen of voeten, poeder voor cosmetisch gebruik	24.52.15.00	113	107	24	30	.	.
haarshampoo	24.52.16.30	32	41	10	10	.	.
haarverzorgingsmiddelen, excl. shampoo, lak, preparaten voor het permanent-haargolven of ontkrullen	24.52.17.00	64	75	17	18	18	x
<i>Kruit en springstoffen</i>	24.61	x	x	x	x	x	x
<i>Lijm en gelatine</i>	24.62	526	562	139	142	138	139
w.o.							
lijmen opgemaakt voor de verkoop in het klein; kleefmiddel opgemaakt voor de verkoop in het klein, verpakking max. 1 kg	24.62.10.70	-	-	-	-	-	-
Lijm, excl. op basis van caseïne, caseïnaten, albuminen, albuminaten, gelatine, beenderen of zetmeel	24.62.10.95	316	343	85	84	78	77
<i>Etherische oliën</i>	24.63	823	849	206	224	225	235
w.o.							
mengsels van reukstoffen voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie	24.63.10.75	594	607	149	166	156	165
<i>Fotochemische producten</i>	24.64	1812	1943	447	513	394	472
w.o.							
fotografische film en film voor "direct-klaar fotografie", op rollen, lichtgevoelig en onbelicht	24.64.11.50	x	x	x	x	x	x
<i>Informatiedragers waarop niets is opgenomen</i>	24.65	x	x	x	x	x	.
<i>Overige chemische producten, zoals smeermiddelen, dopes, remvloeistof, antivriespreparaten, peptonen, residuen, proteïnestoffen, bereide bindmiddelen, appreteermiddelen, alkylbenzenen</i>	24.66	2363	2597	634	665	687	664
w.o.							
reageermiddelen van gemengde samenstelling, voor diagnose of laboratorium, incl. geïmpregneerd of bekleed papier	24.66.42.10	105	90	24	x	x	x
reactie-initiatoren, -versnellers en katalytische preparaten, n.e.g.	24.66.46.60	383	420	x	x	x	x
chemische producten en preparaten n.e.g., zoals niet-gedoopt lithium, mengsels van aminen uit gedimeriseerde vetzuren met een mol. gew. >250 en <=550	24.66.48.90	-	-	-	-	-	-
Producten van rubber of kunststof	25	9913	10538	2634	2735	2643	2681
w.v.							
<i>Producten van rubber</i>	25.1	969	1050	263	259	262	242
w.o.							
gegoten artikelen van niet-geharde ge vulcaniseerde rubber, excl. voor motorvoert.	25.13.73.60	116	138	35	34	.	.
<i>Platen, vellen, buizen en profielen van kunststof</i>	25.21	3859	4175	1018	1104	1028	1053
w.o.							
stijve buizen en slangen van polyethyleen	25.21.21.53	150	187	39	54	39	55
stijve buizen en slangen van polyvinylchloride	25.21.21.57	292	392	95	103	93	.
niet-versterkte buizen en slangen van kunststof, verkregen door herschikking of additie, zonder hulpstukken	25.21.22.35	x	x	x	x	x	x
niet-versterkte buizen en slangen van kunststof, versterkt of op andere wijze gecombineerd met andere stoffen, excl. flexibele met drukweerstand <27,6 Mpa	25.21.22.50	96	106	24	27	29	.
hulpstukken voor buizen en slangen van kunststof	25.21.22.70	310	307	78	85	71	.
platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., niet versterkt met andere stoffen, van polyethyleen, dikte max. 0,1 mm, niet vezelversterkt	25.21.30.10	496	559	146	141	143	126
platen, foliën e.d. van polyurethanen met celstructuur	25.21.41.50	341	316	82	85	79	75
platen, foliën e.d. van kunststoffen, met celstructuur, excl. van polystyreen, polyvinylchloride, polyurethanen of geregenereerde cellulose	25.21.41.80	199	208	53	54	59	61
platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., versterkt of gecombineerd, excl. van polymerisatieproducten door herschikking, condensatie of additie	25.21.42.80	121	124	31	36	32	32
<i>Verpakkingsmateriaal van kunststof</i>	25.22	1892	2027	513	520	518	521
w.o.							
vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van polyethyleen	25.22.11.00	467	525	134	135	140	139
vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van kunststof, excl. van polyethyleen	25.22.12.00	81	119	32	29	.	.
dozen, bakken, kisten en dergelijke artikelen van kunststof	25.22.13.00	511	529	132	142	144	147
flessen, flacons en dergelijke artikelen van kunststof, max. 2 l	25.22.14.50	218	234	53	61	.	.
flessen, flacons en dergelijke artikelen van kunststof, meer dan 2 l	25.22.14.70	62	49	14	x	14	14
stoppen, deksels en andere sluitingen van kunststof	25.22.15.27	91	97	25	25	23	22
vaten, containers of pallets voor vervoer, opslag of verpakking van kunststof	25.22.15.40	448	464	120	113	105	105
<i>Kunststofartikelen voor de bouw</i>	25.23	993	1088	280	281	296	292
w.o.							
bidets, closetpotten, stortbakken en dergelijke sanitaire artikelen van kunststof	25.23.12.90	x	x	x	x	.	.
garnituren, beslag en coating van kunststof, om blijvend te worden bevestigd in of op deuren, vensters, trappen, muren en andere delen voor gebouwen	25.23.15.50	80	86	22	22	20	21
uitrustingsstukken van kunststof voor gebouwen, zoals kabelgoten of rawl- en andere pluggen, excl. garnituren en beslag	25.23.15.90	117	91	19	22	23	27
geprefabriceerde bouwwerken van kunststof	25.23.20.00	110	78	20	19	23	23

Tabel 5.3 (slot)
Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

Code	1999	2000		2001			
		1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾		
	<i>mln gld</i>						
<i>Producten van kunststof, excl. platen, vellen, foliën, buizen, profielen, verpakkingsmiddelen en producten voor de bouw</i>	25.24	2200	2197	561	571	538	573
<i>w.o.</i>							
tafelkleden, bakjes voor levensmidd. en andere keuken- en tafelgerei van kunststof	25.24.23.20	197	229	54	62	53	65
huish. en toiletartikelen van kunststof, excl. van geregenereerde cellulose, excl. keuken- of tafelgerei	25.24.23.70	192	152	44	39	41	35
art. van kunststof en van fysisch gewijzigde natuurlijke harsen, niet uit vellen, excl. kleding (toebehoren), beslag voor meubelen, beeldjes, schoolbehoeften	25.24.28.70	829	787	207	197	203	199
onderdelen van kunststof voor optische, fotografische, cinematografische, medische, chirurgische apparaten of voor meet- en precisietoestellen	25.24.90.97	58	54	14	15	12	12

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

In de eerste helft van 2001 groeit het volume van de bruto toegevoegde waarde met 1% ten opzichte van de eerste helft vorig jaar. Op grond van de productiedaling in de zomer en de lagere bedrijvigheid in september, die de ondernemers in de Conjunctuurtest melden, valt te verwachten dat het derde kwartaal geen goede resultaten zal laten zien. Binnen de branche zakt de stemming in september dan ook verder weg en neemt de ontevredenheid toe. En de verwachtingen voor het vierde kwartaal zijn ook niet rooskleurig te noemen.

Volume toegevoegde waarde stijgt licht

In het tweede kwartaal van dit jaar is het volume van de bruto toegevoegde waarde van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 1% groter dan in hetzelfde kwartaal in 2000. Hiermee presteert deze branche iets beter dan de industrie in zijn geheel.

Over de eerste zes maanden van dit jaar bedraagt de volumegroei van de bruto toegevoegde waarde iets meer dan 1% in vergelijking met de eerste helft van vorig jaar. In dat jaar bedroeg de stijging in de eerste zes maanden nog ruim 8%.

Productie daalt in zomer

Het volume van de gemiddelde dagproductie daalt in juli met bijna 4% ten opzichte van dezelfde maand in 2000. In augustus is het met een afname van 3,5% al niet veel beter. In het eerste kwartaal van 2001 bedraagt de groei van het volume van de gemiddelde dagproductie nog 4%. Maar in het tweede kwartaal is de groei al teruggevallen tot 0,8%. Gezien de resultaten in juli en augustus en de gemelde daling van de bedrijvigheid in de Conjunctuurtest van september zijn de vooruitzichten voor het derde kwartaal niet positief te noemen.

Omzet blijft nagenoeg stabiel in augustus

Ten opzichte van augustus vorig jaar is de omzet in augustus 2001 nagenoeg gelijk gebleven. Ook het volume van de gemiddelde dagomzet is ongeveer gelijk aan dat van augustus 2000.

De binnenlandse omzet is met bijna 2,5% nog licht gestegen. Bij een prijsstijging van 0,3% komt de toename van het volume van de gemiddelde dagomzet in Nederland uit op 2%.

Daarentegen zijn de buitenlandse verkopen met ruim 2% licht gedaald. Als de daling van de afzetprijs van 1% verdisconteerd wordt, resulteert voor het volume van de gemiddelde dagomzet op de exportmarkten een afname van 1%.

Orderontvangst daalt in augustus

In augustus 2001 is de waarde van de totale orderontvangst ruim 8% lager dan in augustus vorig jaar. Vooral de orderontvangst uit het binnenland is gedaald en wel met ruim 10%. De daling van de waarde van de orderontvangst uit het buitenland is wat minder groot en bedraagt ruim 6,5%.

Orderontvangst daalt in september

In de Conjunctuurtest van september melden de ondernemers dat de waarde van de totale orderontvangst fors is teruggelopen ten opzichte van augustus. Gecorrigeerd voor het seizoen is zelfs sprake van een zeer forse daling. Vooral de orderontvangst uit het buitenland is flink gedaald. Rekening houdend met de tijd van het jaar mag zelfs gesproken worden van een zeer flinke daling. De orderontvangst uit Nederland daalt enigszins, maar seizoengecorrigeerd betekent dit toch een afname. De ondernemers zijn met deze lagere orderontvangsten niet tevreden. Ook de orderpositie komt steeds meer onder druk te staan. Juni 2000 is op 100 gesteld en in september 2001 is de index teruggelopen tot 90,5. Zowel over de buitenlandse als de totale orderpositie zijn de producenten niet tevreden.

Bedrijvigheid neemt af in september

Anticiperend op de lagere orderontvangst schroeven de fabrikanten de bedrijvigheid nog wat verder terug. Dit blijkt ook uit de bezettingsgraad van het machinepark. In maart van dit jaar is die nog 83,7% en in juni 83,5%. In september is deze indicator echter met 2 punten teruggevallen tot 81,6%. Zo'n 10% van de ondernemers vindt de productiecapaciteit dan ook te groot, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling.

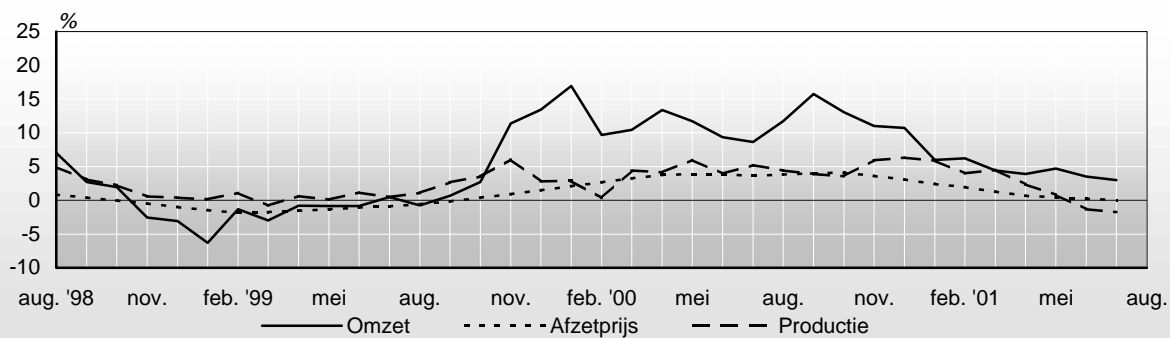
Ongeveer 20% van de ondernemers geeft aan last te hebben van productiebelemmeringen. Twee oorzaken vertonen hierbij een tegengestelde ontwikkeling. Sinds september 2000 is het percentage "onvoldoende vraag" opgelopen van 4 tot 14. Daarentegen is het percentage "tekort aan arbeidskrachten" juist gedaald van 12 naar 4.

Ondanks deze tegenvallende geluiden vinden de ondernemers dat hun concurrentiepositie op de buitenlandse markt gelijk is gebleven. Voor de binnenlandse markt geven ze aan dat die enigszins verslechterd is.

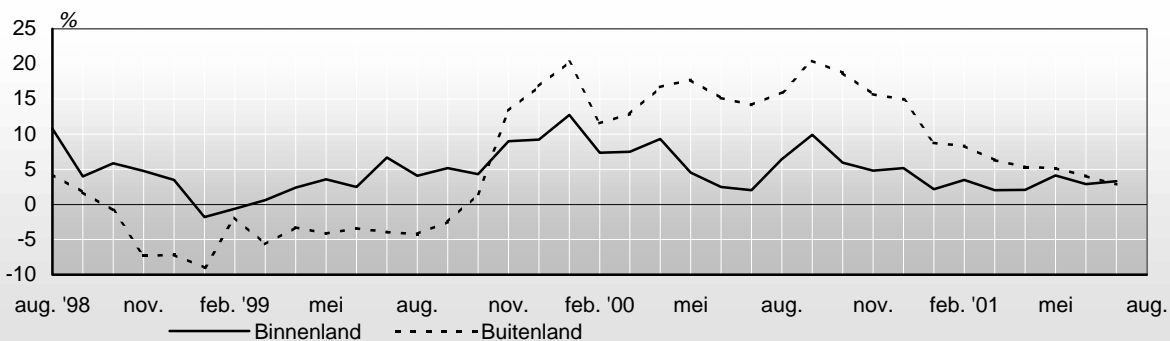
Verwachtingen

Gezien de afgenomen orderontvangst uit het buitenland is het niet verwonderlijk dat de ondernemers verwachten dat de buitenlandse afzet in het laatste kwartaal van dit jaar zal afnemen. Mede hierdoor voorzien ze ook een afname van de bedrijvigheid. Tevens verwachten ze dat de afzetprijzen in het vierde kwartaal nauwelijks zullen veranderen. Opmerkelijk is verder nog dat per saldo 18% van de ondernemers een personeelsdaling voorziet voor de periode oktober 2001 tot en met maart 2002.

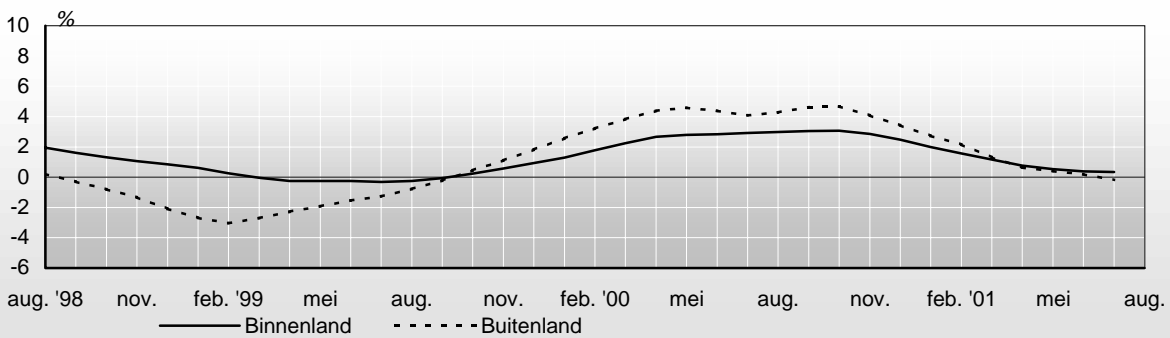
Omzet, afzetprijs en productie

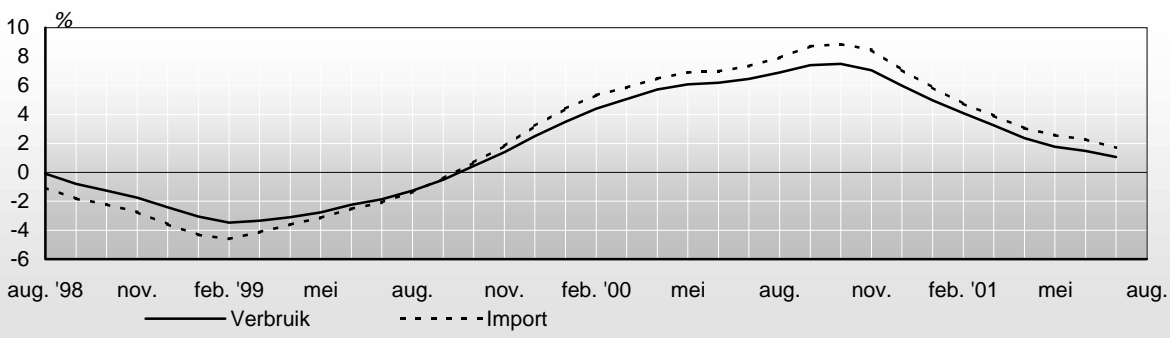
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	juli	aug.	juni	juli	aug.	
1995=100												%	
Omzet (waarde)		126,6	139,8	139,1	130,4	136,7	145,5	117,0	123,8	151,8	119,6	123,4	-0,4
binnenland		132,7	139,2	139,2	130,6	137,1	144,9	122,3	119,7	146,7	121,2	122,4	2,3
buitenland		122,0	140,3	139,0	130,3	136,5	146,0	113,2	126,8	155,6	118,4	124,1	-2,2
Ontvangen orders (waarde)		124,5	140,0	139,5	132,9	138,5	132,6	121,4	132,7	130,3	117,4	121,8	-8,2
binnenland		125,8	134,4	132,4	127,4	138,4	133,4	119,6	127,6	128,9	116,1	114,3	-10,4
buitenland		123,5	144,3	144,9	136,9	138,6	132,0	122,8	136,4	131,2	118,3	127,3	-6,7
Afzetprijs		102,2	105,8	105,9	106,5	106,3	106,4	106,1	106,3	106,4	106,1	105,8	-0,5
binnenland		103,6	106,3	106,3	106,8	107,0	106,8	106,8	106,7	106,8	107,1	107,1	0,3
buitenland		101,4	105,5	105,6	106,3	105,9	106,1	105,7	106,1	106,2	105,5	105,0	-1,0
Verbruiksprijs		100,4	106,6	106,0	107,5	108,2	107,9	107,0	107,5	108,1	108,2	107,8	0,3
import		99,7	106,8	106,1	107,8	108,6	108,8	107,0	107,9	109,1	109,1	108,5	0,6
Productie (volume gemiddelde dag)		114,5	119,2	125,9	109,3	120,4	127,0	105,4	99,7	127,4	101,4	96,3	-3,5
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		112,1	119,9	118,4	114,2	122,9	119,6						1,0
Aantal bedrijven ²⁾	1000	17,0	17,3			17,9							
Uitgesproken faillissementen	1	146	176	43	40	43	.						
Aantal werkdagen	1	256	254	61	65	64	61	21	23	20	22	23	
Energieverbruik	PJ	194	194	48	45	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.		sep.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		4	6	8	3	-2	-2	-12	7	11	-15	-17	-3
binnenlandse markt		3	4	2	1	-2	3	-6	-2	6	-13	-4	-1
buitenlandse markt		2	6	9	3	-4	-6	-16	6	15	-15	-23	-6
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		2	5	3	3	2	0	-7	1	8	-9	-7	-1
Bezettingsgraad ³⁾	%	82,4	82,8	83,3	83,1	83,7	83,5	81,6					83,0
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	82	79	75	79	81	82	79					80
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	8	5	4	4	8	10	14					9
tekort aan arbeid	%	6	10	12	11	6	5	4					7
te geringe productiecapaciteit	%	2	2	3	2	2	1	1					2
overige belemmeringen	%	3	4	6	4	3	2	2					3
Orderpositie	⁴⁾	97,6	100,5	101,2	100,9	99,9	96,4	92,3	101,5	101,2	92,4	90,5	97,4
Beoordelingen:													
orderontvangst		-8	0	-3	1	-6	-8	-13	-3	-1	-14	-18	-6
orderpositie totaal		-1	8	10	8	3	-5	-7	11	9	-6	-12	0
orderpositie buitenland		0	10	14	9	3	-5	-7	17	12	-6	-10	0
productiecapaciteit		1	-2	-4	-3	0	4	8					2
voorraden gereed product		3	2	1	4	4	7	7	1	2	8	7	5
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		1	4	4	3	0	2	-4					0
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		0	2	2	1	-3	8	2					2
buiten Europese Unie		0	5	3	8	-2	5	0					3
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		9	17	22	7	2	-5	-8					-1
bedrijvigheid komende 3 mnd		6	10	10	4	7	2	-3	11	10	-2	-9	3
verkoopprijs komende 3 mnd		3	8	5	10	3	2	-1	6	4	-1	-3	4
personeelssterkte komende 6 mnd		2	6	10	3	2	-8	-18					-5
toe- of afname personeelssterkte	%	0,0	0,5	1,3	0,4

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 6.3
Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	1999	2000		2001		
			1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾	
		: mln gld					
Metalen in primaire vorm en metaalproducten uit eerste verwerking	27
w.o.							
Buizen en hulpstukken (fittings) van gietijzer	27.21	x	x	x	x	x	x
Buizen en hulpstukken (fittings) van staal	27.22	622	x	x	x	.	.
Getrokken draad uit ijzer of staal	27.34	150	148	35	36	40	43
Aluminium en werken van aluminium	27.42	2648	3299	822	849	903	873
w.o.							
ruw aluminium (blokken e.d.) van gelegeerd secundair aluminium	27.42.11.55	244	353	87	88	.	.
staven en profielen, incl. holle profielen, van gelegeerd aluminium	27.42.22.50	594	683	180	182	188	177
Lood, tink en zink en werken daarvan	27.43	x	x	x	x	x	x
Werken van koper	27.44	501	640	164	157	181	141
Gieten van ijzer	27.51	437	453	117	117	116	117
Gieten van lichte metalen	27.53	331	370	93	95	113	110
w.o.							
gegoten onderdelen van lichte non-ferro metalen, excl. voor voertuigen, machines, aandrijvingselementen, kussenblokken of assen	27.53.10.90	208	226	56	58	69	72
Producten van metaal, excl. machines en apparaten	28	19041	19865	4587	5135	4719	5307
w.o.							
Metalen constructiewerken en delen daarvan	28.11	7875	7664	1618	2037	1592	1843
w.o.							
geprefabriceerde bouwwerken van ijzer of staal	28.11.10.30	972	1007	197	264	198	235
geprefabriceerde bouwwerken van aluminium	28.11.10.50	276	220	50	54	.	.
bruggen en brugdelen van ijzer of staal	28.11.21.00	165	181	17	45	.	.
steiger-, bekistings- en stutmateriaal, materiaal voor pijler- en galerij-ondersteuning, van ijzer of staal	28.11.23.10	65	56	11	14	.	.
constr. werken hoofdzakelijk bestaand uit plaatmat. van ijzer of staal, met isolerende tussenlaag, zoals puien, vloeren of scheidingswanden, excl. waterb.constr.werken	28.11.23.40	406	377	84	92	94	110
constr.werken, hoofdzakelijk bestaande uit plaatmateriaal zonder isolerende tussenlaag	28.11.23.50	335	298	73	77	66	78
constr. werken en delen hiervoor, van ijzer of staal, vrijwel geen platen, zoals luchtkanalen, pijp- en transportleidingen, skeletten, e.d., excl. waterbk.constr.werken	28.11.23.60	4210	4057	867	1107	850	1000
constr.werken en delen van constr.werken, van aluminium	28.11.23.70	1210	1243	279	324	271	276
Metalenconstructiewerken voor de bouw	28.12	865	926	212	230	216	228
w.o.							
deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van ijzer of staal	28.12.10.30	362	391	90	95	99	93
deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van aluminium	28.12.10.50	503	535	121	135	117	134
Tanks, reservoirs en bergingsmiddelen van metaal	28.21	613	561	121	136	135	189
w.o.							
gashouders, -tanks e.d. bergingsmidd., inhoud >300 l, voor opslag van gassen, van ijzer of staal, excl. gecompriemd of vloeibaar gemaakt gas	28.21.11.10	20	x	x	x	x	x
kuipen, reservoirs, tanks, inhoud >300 l, inh. bekleed of voorzien van warmte-isolerende bekleding, van ijzer of staal, voor vloeistoffen, excl. vloeibare gassen	28.21.11.20	x	x	x	x	x	.
kuipen, reservoirs, tanks, inh. >300 l, niet inh. bekleed of voorzien van warmte-isolerende bekleding, van ijzer of staal, voor vloeistoffen, excl. vloeibare gassen	28.21.11.30	110	80	24	22	19	23
kuipen, reservoirs, tanks, silo's, inhoud >300 l, voor vaste stoffen, van ijzer of staal	28.21.11.50	95	x	x	x	14	15
Radiatoren en ketels voor centrale verwarming	28.22	1052	1112	250	257	250	251
w.o.							
radiatoren, convectoren, panelen en delen daarvan, van ijzer of staal, excl. voor elektrische verwarming en excl. steunen, afsluiters, buizen e.d.	28.22.11.50	205	214	52	51	52	48
verwarmingketels voor centrale verwarming, lagedrukstoomketels e.d.	28.22.12.00	805	837	185	193	182	187
Stoomketels, excl. warmwaterketels voor centrale verwarming	28.3	384	453	137	133	170	x
Smeden, persen, stampen en profielwalsen van metaal; poedermetallurgie	28.4	1838	2183	542	558	622	607
w.o.							
pers-, trek- en stansdelen van staal voor voertuigen voor vervoer over land	28.40.13.10	561	735	184	189	228	218
pers-, trek- en stansdelen van staal voor elektrotechnische producten	28.40.13.40	124	135	36	35	40	48
pers-, trek- en stansdelen van staal, excl. voor landvoertuigen, machines of elektrotechnische producten	28.40.13.50	589	639	157	163	193	193
pers-, trek- en stansdelen van non-ferrometalen	28.40.13.70	158	182	46	44	48	45
Oppervlaktebehandeling van metaal	28.51	867	1010	250	259	264	282
w.o.							
metallische laag (dompel)	28.51.11.30	172	193	48	50	44	42
het aanbrengen van metallische lagen d.m.v. elektro-chemisch verchromen, vernikkelen, incl. hardverchromen, verkoperen, cadmeren e.d.	28.51.11.90	121	126	32	28	25	22
het aanbrengen van niet-metallische lagen: lak- en poederspuiten, moffelen, email.	28.51.22.30	345	422	103	112	116	120
Algemene metaalbewerking	28.52	701	811	196	195	216	232
w.o.							
gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor kernreactoren, stoomketels, machines, toestellen of mechanische werktuigen	28.52.10.33	244	266	64	66	76	86
gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor optische, fotografische, medische, meet- en regelapparatuur	28.52.10.55	130	161	39	38	43	41

Tabel 6.3 (vervolg)
Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	1999		2000		2001	
		1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾
		<i>mln gld</i>					
<i>Scharen, messen en bestek</i>	28.61	x	x	x	x	.	x
<i>Gereedschap</i>	28.62	423	454	101	108	117	111
w.o.							
stamp-, pers- en stanggereedschappen voor metaalbewerking	28.62.50.33	148	150	31	35	41	37
<i>Hang- en sluitwerk</i>	28.63	x	x	x	x	x	x
w.o.							
cilindersloten voor deuren van gebouwen van onedel metaal, mech. of elektrisch	28.63.12.30	x	106	28	27	27	26
garnituren, beslag e.d. artikelen voor gebouwen van onedel metaal	28.63.14.40	92	101	26	26	23	23
<i>Stalen vaten e.d.</i>	28.71	228	241	64	60	68	65
w.o.							
reservoirs, vaten, bussen e.d. verpakkingsmidd., inhoud 50 t/m 300 l, al dan niet bekleed of geïsoleerd, van ijzer of staal, excl. voor gecompriemd of vloeibaar gas	28.71.11.00	x	x	x	x	52	49
<i>Bergingsmiddelen van lichtmetaal</i>	28.72	1119	1196	286	290	328	.
w.o.							
blikken door solderen of felzen gesloten, inhoud minder dan 50 l, voor verpakkingsdoeleinden van ijzer of staal, excl. conservenblikken voor voeding en drank	28.72.11.50	234	x	55	56	x	.
<i>Artikelen van draad</i>	28.73	724	807	212	219	169	186
<i>Bouten, schroeven, moeren, kettingen en veren</i>	28.74	283	298	82	80	.	.
<i>(Overige) metaalproducten, zoals kastjes (berg-, kaarten-, brand-), scheepsschroeven, tafel-, keukengerie, sluitingen, geldkistjes, safeloketten, lijsten, spiegels</i>	28.75	1675	1727	407	466	382	472
w.o.							
werken van ijzer/staal, zoals zonwering, troggen voor kneden/mengen, looprekken, gereedschapkisten, botaniseertrommels, contactverb. voor optische vezelkabel	28.75.27.49	185	188	45	57	42	48
werken van aluminium, zoals kettingen, lijstwerkprofielen, afvoerbuizen, binnen- en buitenzonwering, excl. van gegoten alum. en excl. spijkers, nagels e.d.	28.75.27.55	396	391	88	122	83	113
Machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	29	24065	27654	5694	7430	5769	6917
w.o.							
<i>Motoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en bromfietsen</i>	29.11	981	984	214	289	210	273
w.o.							
revisie, reparatie en onderhoud van verbrandingsmotoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en motorrijwielen	29.11.92.00	416	514	120	123	120	132
<i>Pompen en compressoren</i>	29.12	1789	1866	398	490	461	513
w.o.							
hydraulische motoren en krachtmach., rechtlijnig werkend, excl. hydraul. systemen	29.12.11.35	193	182	39	44	.	.
delen van pompen en elevatoren voor vloeistoffen	29.12.42.00	174	203	29	62	56	62
delen van lucht- en vacuümpompen, compressoren, ventilatoren en afzuigkappen, waarvan de langste horizontale zijde maximaal 120 cm is	29.12.43.00	107	124	38	27	34	38
revisie, reparatie en onderhoud van hydraulische en pneumatische motoren en systemen, pompen en compressoren	29.12.92.00	232	206	45	46	30	38
<i>Kranen en dergelijke artikelen</i>	29.13	686	652	156	163	164	176
w.o.							
vlinderkleppen	29.13.13.75	174	156	36	38	41	42
kranen, excl. sanitaire, voor C.V., regel-, schuif-, klep- en kogelafsluiters, plugkranen, vlinderkleppen of membraanafsluiters	29.13.13.80	110	99	24	25	21	29
<i>Lagers, getande overbrengingen en drijfwerkelementen</i>	29.14	330	367	83	96	99	.
<i>Hijs-, hef- en transportwerktuigen</i>	29.22	3521	3556	802	958	852	906
w.o.							
kranen, hijsmach. en -toest., voor montage op wegvoertuig (hoog en laagwerkers)	29.22.14.60	201	204	52	56	56	.
elektrisch aangedreven personen- en goederenliften, incl. bakkenliften	29.22.16.30	328	372	81	98	.	.
continu werkende transportinrichtingen met banden voor stort- en stukgoederen, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.70	268	262	68	74	.	.
continu werkende transportinrichtingen met rollenbanen/castors, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.93	108	81	22	20	.	x
continu werkende transportinrichtingen, excl. met bakken, banden en rollenbanen/castors of pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.95	252	209	44	48	38	.
hef-, hijs-, laad- en losmachines en -toestellen, incl. laadtoestellen voor hoogovens en manipulators voor smeedinrichtingen	29.22.18.70	507	484	105	150	.	x
delen van hefwerktuigen, hefrucks en transportwagentjes met hef- en hanteerinrichting, transport-, laad- en losinrichtingen of toestellen	29.22.19.30	262	250	62	73	.	.
revisie, reparatie en onderhoud van hef-, hijs- en transportwerktuigen (incl. goederen- en personenliften)	29.22.92.00	488	517	122	131	.	x
<i>Machines en apparaten voor de koeltechn. en klimaatregeling, voor niet- huish. gebr.</i>	29.23	1769	1801	359	473	418	475
w.o.							
warmtewisselaars	29.23.11.30	177	168	32	45	.	.
toestellen voor het filteren of zuiveren van lucht	29.23.14.10	162	178	40	45	50	46
centrifugale ventilatoren, vermogen meer dan 125 Watt	29.23.20.50	84	72	14	18	.	x
installeren van machines en apparaten voor de industr. koeltechn. en klimaatregel.	29.23.91.00	452	440	79	112	85	101
revisie, reparatie en onderhoud van machines en apparaten voor de industriële koeltechniek en klimaatregeling	29.23.92.00	202	240	48	63	54	.

Tabel 6.3 (vervolg)
Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

Code	1999	2000	2001				
			1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾	
	<i>mln gld</i>						
<i>(Overige) machines, apparaten en onderdelen voor algemeen gebruik, zoals weegtoestellen, verkoopautomaten, distill.-, zuiverings-, heetwatertoestellen (voor vloeistoffen), spuit- en blusapparatuur</i>	29.24	2813	2995	662.	754	675	701
w.o.							
toestellen voor het filtreren en zuiveren van water	29.24.12.30	319	332	76.	71	.	.
verpakkingsmach., excl. voor het vullen, sluiten, capsuleren of etiketteren van verpakkingen en het persen van koolzuur in dranken	29.24.21.70	410	412	91.	99	.	.
thermische apparaten, inrichtingen en systemen voor de industrie	29.24.40.70	276	365	76.	93	103	133
onderdelen voor filters en toestellen voor het filtreren of zuiveren van vloeistoffen, lucht en andere gassen	29.24.52.50	108	95	24.	24	19	18
onderdelen voor machines en toestellen van metaal, excl. elektrische of voorzien van elektrische onderdelen, n.e.g.	29.24.54.00	755	876	207.	218	.	.
revisie, reparatie en onderhoud van ov. machines en apparaten voor alg. gebruik, n.e.g.	29.24.92.00	441	409	84.	102	96	92
<i>Machines en werktuigen voor de land- of bosbouw, excl. tractoren</i>	29.32	1670	1574	440.	407	390	386
w.o.							
machines voor het reinigen of sorteren van eieren, vruchten of andere landbouwproduct	29.32.61.00	247	210	50.	53	51	52
machines en toestellen voor het bereiden van veevoeder, excl. pletmolens en machines voor het bereiden van veevoeder	29.32.63.36	100	110	27.	28	.	.
machines en toestellen voor de land-, bosbouw en bijenteelt, excl. voor veevoederbereiding, pluimveeteelt en automatische drinkbakken	29.32.65.50	122	134	31.	33	30	30
onderdelen voor oogst-, dorst-, pers-, maai-, reiniging- en sorteermachines	29.32.70.50	119	129	33.	37	38	38
<i>Gereedschapswerktuigen</i>	29.4	791	910	196.	243	168	203
<i>Machines voor de winning van delfstoffen en voor de bouw</i>	29.52	395	419	94.	107	93	.
w.o.							
onderdelen voor bulldozers, schrapers, walsen, hijskranen, takelwagens, heimachines, sneeuwruimers, kolensploegen, machines voor grond, mineralen, ertsen e.d.	29.52.61.50	181	199	47.	56	.	.
revisie, reparatie en onderhoud van machines voor de delfstoffenw. en de bouw	29.52.92.00	37	34	7.	9	.	.
<i>Machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen</i>	29.53	1633	1715	383.	414	418	497
w.o.							
machines en toestellen voor zuivelbedrijven, excl. melkcentrifuges	29.53.12.00	x	x	x.	12	x	x
machines en toestellen voor het industrieel vervaardigen van deegwaren	29.53.16.15	134	135	34.	28	.	.
machines en toestellen voor het industrieel bewerken of verwerken van vlees	29.53.16.50	432	401	87.	103	89	139
machines voor de industriële behandeling of bereiding van koffie, thee, dranken en voedingsmiddelen, excl. brouwerijen	29.53.16.70	138	132	32.	33	x	x
onderdelen voor machines en toestellen voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie, brood- en banketbakkerijen, excl. voor bewerking van vetten en oliën	29.53.22.50	267	257	65.	64	59	65
<i>Machines voor de productie van textiel, kleding en leer</i>	29.54	172	198	33.	47	38	.
<i>(Overige) machines, apparaten en werktuigen voor specifieke doeleinden zoals zet-, offsetdruk-, diepdruk-, spuitgiet-, spinmachines, matrijzen, droogtoestellen, machines voor mengen, malen</i>	29.56	5562	8774	1472.	2460	1368	2134
w.o.							
vormen (matrijzen) voor het spuit- of persgieten van rubber of kunststof	29.56.24.70	164	181	43.	46	.	.
machines voor het mengen, kneden, breken, malen, ziften, homogeniseren, emulgeren of roeren, excl. robots	29.56.25.65	157	167	33.	40	.	.
(Montage)machines, mech. toest., zoals voor luchtverfrissen via verdampen, prod. van diverse soorten schakelingen, systemen voor openen van garagedeuren e.d.	29.56.25.90	3201	x	827.	x	695	x
onderd. voor mach. met eigen functie, zoals mach. voor uitvoeren van openb.- en bouwwerken, voor kneden/breken/roeren, persen van spaanplaat, ind. robots	29.56.26.70	x	x	x.	x	x	x
revisie, reparatie en onderhoud van speciaal machines, -apparaten en -werktuigen voor specifieke industriële activiteiten	29.56.92.00	256	270	64.	61	49	x
<i>Niet-elektrische huishoudapparaten</i>	29.72	366	338	77.	62	86	73
w.o.							
luchtverhitters en/of luchtverspreiders voorzien van ventilator of blaasinrichting met motor, excl. met elektrische warmtebron	29.72.13.00	159	145	30.	25	39	39
Kantoomachines en computers	30	5854	6612	1484.	1390	1250	.
w.v.							
<i>Kantoomachines, alsmede delen daarvan</i>	30.01	x	x	x.	x	x	x
<i>Computers en andere informatieverwerkende machines</i>	30.02	x	x	x.	x	x	.
(Ov.) elektrische mach. en apparaten, incl. delen, zoals elektromotoren, transformatoren, schakel- en verdeelinr. geïsoleerde kabel en draad, accumulatoren, lampen, buizen	31	6798	7355	1755.	1809	1900	1879
w.o.							
<i>Elektromotoren, elektrische generatoren en elektrische transformatoren</i>	31.1	1155	1165	270.	279	348	305
w.o.							
statische omvormers, zoals gelijkrichters voor lassen e.d., excl. voor laden van accumulatoren, voedingseenh. voor autom. gegevensverwerkende app., omzeters	31.10.50.70	32	x	x.	x	x	x
<i>Schakel- en verdeelinrichtingen</i>	31.2	1898	2200	484.	513	558	517
w.o.							
schakelaars, spanning max. 1 kV, excl. vermogensschakelaars	31.20.25.00	333	441	86.	117	114	101
borden, (installatie)panelen, schakelkasten, verdelers, meterbevestigingsplaten, voor elektrische bediening/verdeling van elektrische stroom, spanning max. 1 kV	31.20.31.70	446	577	115.	117	167	.
<i>Geïsoleerd kabel en draad</i>	31.3	1241	1397	326.	362	346	404
w.o.							
coaxiale kabel en andere coaxiale geleiders van elektriciteit, data- en besturingskabel	31.30.12.00	112	122	29.	32	30	31
draad en kabel voor telecommunicatie, spanning max. 80 V	31.30.13.30	161	200	52.	50	44	45
draad en kabel, 80 V < spanning <= 1 kV	31.30.13.70	443	521	127.	129	133	143

Tabel 6.3 (slot)
Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	1999		2000		2001	
				1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾
		<i>mln gld</i>					
<i>Geïsoleerd kabel en draad (vervolg)</i>							
w.o.							
draad en kabel, spanning meer dan 1 kV	31.30.14.00	158	141	26.	x	x	x
optische vezelkabel voor datatransmissie	31.30.15.00	234	262	x.	x	x	x
lichtreclames, verlichte aanwijzingsborden e.d. artikelen	31.50.24.00	200	200	47.	47	50	49
luchters en andere elektrische plafond- en wandlampen voor huishoudelijk gebruik	31.50.25.30	235	228	67.	48	67	65
elektrische toestellen voor buitenverlichting, openbare wegen, andere openbare plaatsen, bakenlichten voor zee-, binnen- of luchtvaart	31.50.34.30	58	x	x.	x	x	x
elektrische mach. en toest. met een eigen functie, excl. deeltjesversnellers, signaalgen., toest. voor galvanotechniek, elektrolyse of elektroforese	31.62.13.90	292	290	75.	100	80	82
Radio-, televisie- en telecommunicatieapparatuur	32	x	x	x.	x	x	x
Medische apparatuur en instrumenten, precisie- en optische instrumenten	33	5961	6734	1416.	1626	1634	1840
w.o.							
<i>Medische apparatuur en instrumenten en orthopedische artikelen</i>							
Meet-, regel- en controleapparatuur (excl. voor de bewaking van industr. processen)	33.2	2027	2496	499.	559	534	609
w.o.							
elektronische doorstromingsmeters	33.20.52.35	210	266	55.	66	78	79
installatie van meet-, regel-, controle- en besturingsapparatuur, excl. voor bewaking of besturing van industriële processen	33.20.91.00	224	259	75.	62	.	.
<i>Optische instrumenten en foto- en filmapparatuur</i>							
w.o.							
brilleglazen, afgewerkt aan beide zijden, voor verbetering van gezichtsstoornissen, excl. unifocale	33.40.11.59	118	114	26.	26	28	26
Motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers	34	14186	13914	3321.	3464	3606	3641
w.o.							
<i>Motorvoertuigen</i>							
w.o.							
reinigings-, röntgen-, bibliotheek-, werkplaats-, winkelauto's e.d. auto's	34.10.54.90	136	x	x.	x	.	x
<i>Carrosserieën voor motorvoertuigen; aanhangwagens en opleggers</i>	34.2	1796	1726	445.	479	464	494
w.o.							
carrosserieën, incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, voor personenvervoer < 10 personen, incl. bestuurder	34.20.10.30	282	228	56.	71	72	74
carrosserieën, incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, excl. voor personenvervoer voor minder dan 10 personen	34.20.10.50	409	358	94.	102	82	86
containers en dergelijke laadkisten, incl. tankcontainers, ingericht en uitgerust voor het vervoer met ongeacht welk vervoermiddel	34.20.21.00	116	88	26.	22	24	22
aanhangwagens en opleggers voor goederenvervoer	34.20.23.00	760	790	204.	213	204	228
<i>Delen en toebehoren voor automobielen en motoren daarvan (excl. elektrische)</i>	34.3	2034	2075	509.	541	570	612
w.o.							
delen voor zuigermotoren met vonkontsteking, excl. voor luchtvaartuigmotoren	34.30.11.00	120	158	28.	34	42	42
delen en toebehoren voor tractors, automobielen en andere voert., zoals brandstoftanks, klimaatregelininstallaties en delen voor transmissie of ophanging	34.30.20.70	869	829	199.	223	-	-
delen en toebehoren voor carrosserieën en cabines, excl. veiligheidsgordels	34.30.30.90	390	447	115.	120	147	142
Transportmiddelen, excl. auto's, aanhangwagens, opleggers en onderdelen hiervan	35	7584	6554	1482.	1890	1716	1943
w.o.							
<i>Schepen</i>							
w.o.							
nieuwbouw van zeegaande algemene ladingschepen, groter dan 100 GT	35.11.24.30	926	1047	195.	225	247	121
nieuwbouw van zeegaande containerschepen, groter dan 100 GT	35.11.24.40	x	x	x.	x	.	x
reparatie, onderhoud en scheepsschilderwerken aan binnenvaart- en zeegaande schepen en ander drijvend materieel, excl. sport- en recreatievaartuigen	35.11.91.00	1019	883	152.	257	202	247
verbouw van binnenvaart- en zeegaande schepen, baggermolens en ander drijvend materieel, excl. sport- en recreatievaartuigen	35.11.92.00	102	57	9.	24	8	19
<i>Plezier- en sportvaartuigen</i>	35.12	654	564	121.	145	.	.
w.o.							
motorboten en -jachten, zeegaand, excl. met buitenboordmotor	35.12.13.30	454	297	95.	73	.	.
<i>Rollend materieel voor spoor- en tramwegen</i>	35.2	170	97	27.	25	.	x
w.o.							
delen van rollend spoor- en tramwegmaterieel	35.20.40.30	x	x	x.	x	.	x
<i>Lucht- en ruimtevaartuigen</i>	35.3	804	860	192.	223	202	205
w.o.							
delen voor luchtvaartuigen met en zonder voortbewegingsmechanisme e.a. vlieg- en ruimtevaartuigen, excl. propellers, rotors en landingsgestellen	35.30.50.90	568	533	104.	124	148	134
<i>Motorrijwielen</i>	35.41	81	78	18.	22	21	.
<i>Rijwielen</i>	35.42	833	1046	285.	314	293	.
w.o.							
fietsen met kogellagers, zonder hulpmotor, incl. bakfietsen	35.42.10.50	745	942	258.	284	261	.
<i>Invalidenwagens</i>	35.43	60	x	x.	x	x	x
<i>Voertuigen zonder eigen beweegkracht, excl. aanhangwagens, opleggers, afvalcontainers, treinstellen, zweefvliegtuigen, fietsen, invaliden-, kruiwagens</i>	35.5	116	72	15.	20	.	.

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

In de eerste helft van 2001 daalt het volume van de bruto toegevoegde waarde met bijna 2% ten opzichte van de eerste helft verleden jaar. Het volume van de gemiddelde dagproductie daalt in juli en augustus, wat zijn weerslag zal hebben op de resultaten van het derde kwartaal. De ondernemers in de branche zijn nog steeds ontevreden over de gang van zaken. En al met al zijn de vooruitzichten voor het vierde kwartaal niet gunstig te noemen.

Volume bruto toegevoegde waarde daalt licht

Het volume van de bruto toegevoegde waarde daalt in het tweede kwartaal van 2001 met 1,7% ten opzichte van het tweede kwartaal vorig jaar. Ook in het eerste kwartaal is een volumedaling in dezelfde orde van grootte gemeten. In de eerste helft van vorig jaar was de volumegroei nog 5%.

Productie daalt in zomermaanden

In juli is het volume van de gemiddelde dagproductie ruim 7% kleiner dan in juli vorig jaar. Ook in augustus daalt het volume van de gemiddelde dagproductie en wel met 4%. Vergeleken met augustus vorig jaar daalt de omzet in augustus 2001 met ruim 1%. Met name de buitenlandse verkopen nemen met bijna 10% sterk af. Na correctie voor de prijsstijging van ruim 4% resulteert een afname van het volume van de gemiddelde dagomzet van ruim 13% op de buitenlandse markt. In het binnenland is de daling bijna 2%. Per saldo daalt het totale volume van de gemiddelde dagomzet met ruim 4,5%.

Totale orderontvangst neemt af¹⁾

De waarde van de totale orderontvangst is in september gedaald ten opzichte van augustus. Met name de binnenlandse orderontvangst is afgenomen. De buitenlandse orderontvangst is nagenoeg gelijk gebleven. Ondanks de daling van de orders hebben de ondernemers de bedrijvigheid in september licht opgevoerd. Maar de bezettingsgraad van het machinepark is in september nog 1,5 procentpunt lager dan in juni. Verder blijft de orderpositie gelijk, maar nemen de voorraden gereed product toe. Bijna een kwart van de ondernemers meldt productiebelemmeringen. Als oorzaak vermeldt 14% "onvoldoende vraag" en 7% "tekort aan arbeidskrachten".

Met de buitenlandse orderpositie zijn de ondernemers net zo ontevreden als in augustus en over de totale orderpositie neemt de ontevredenheid iets toe. Over de orderontvangst neemt de ontevredenheid zelfs enorm toe. Ongeveer 4 op de 10 ondernemers vindt de orderontvangst in september te klein. Opmerkelijk is wel dat ze, ondanks de negatieve oordelen, vinden dat hun concurrentiepositie in het derde kwartaal niet verslechterd is.

1. Bouwmaterialenindustrie

De orderontvangst uit zowel binnen- als buitenland daalt in september fors. Toch is de bedrijvigheid weer toegenomen. Maar de bezettingsgraad van het machinepark is van 88,6% in maart via 87,0% in juni

gedaald naar 84,7% in september. Per saldo geeft 18% van de ondernemers aan de productiecapaciteit te groot te vinden. Ook meldt bijna 30% van de ondernemers productiebelemmeringen te ondervinden, vooral als gevolg van "onvoldoende vraag". De orderontvangst en de orderpositie worden beoordeeld als zeer fors verslechterd. Voor het vierde kwartaal voorzien de producenten een lichte toename van de buitenlandse afzet bij een toename van de bedrijvigheid.

2. Timmerindustrie

De binnenlandse orderontvangst daalt fors, terwijl die uit het buitenlandse toeneemt. Echter de totale orderontvangst in september vertoont nog steeds een afname ten opzichte van augustus. Ook de bedrijvigheid neemt fors af en de index van de orderpositie daalt met 2,5 punt. Over de orderpositie zijn ze net zo ontevreden als in augustus, maar over de orderontvangst neemt de ontevredenheid zeer fors toe. Toch meldt slechts 5% "onvoldoende vraag" als oorzaak voor productiebelemmeringen. Daarnaast meldt nog eens 11% andere oorzaken. De bezettingsgraad van het machinepark ligt in september op 87,2% en dat is 1,5 procentpunt lager dan in juni. De producenten verwachten voor het vierde kwartaal een forse toename van de bedrijvigheid, maar een afname van de buitenlandse afzet.

3. Meubelindustrie

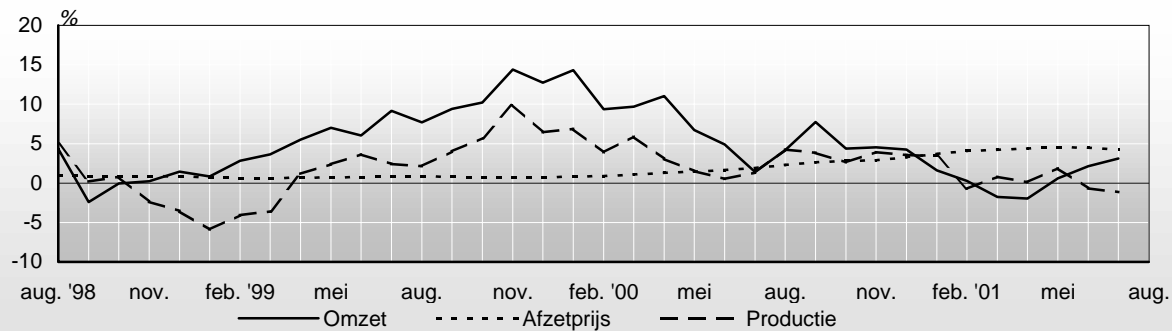
In september stijgt de buitenlandse maar daalt de binnenlandse orderontvangst. Per saldo blijft de totale orderontvangst nagenoeg gelijk. Ook de bedrijvigheid stabiliseert zich op het peil van augustus. Toch loopt de index van de orderpositie met 1,5 punt op. De ontevredenheid over de orderpositie wijzigt echter nauwelijks. Over de orderontvangst neemt de ontevredenheid echter zeer fors toe. Ook vinden meer ondernemers de voorraad gereed product te groot. De bezettingsgraad van het machinepark is in september gedaald tot 80,7%. In maart was dit nog 83,4% en in juni 81,6%. Ruim 20% van de producenten meldt productiebelemmeringen. Hiervan noemt 13% "onvoldoende vraag". De fabrikanten verwachten voor het vierde kwartaal een zeer forse afname van de buitenlandse afzet en een lichte daling van de bedrijvigheid. Verder denkt 1 op de 4 ondernemers dat tussen oktober 2001 en maart 2002 het personeelsbestand zal inkrimpen.

Verwachting

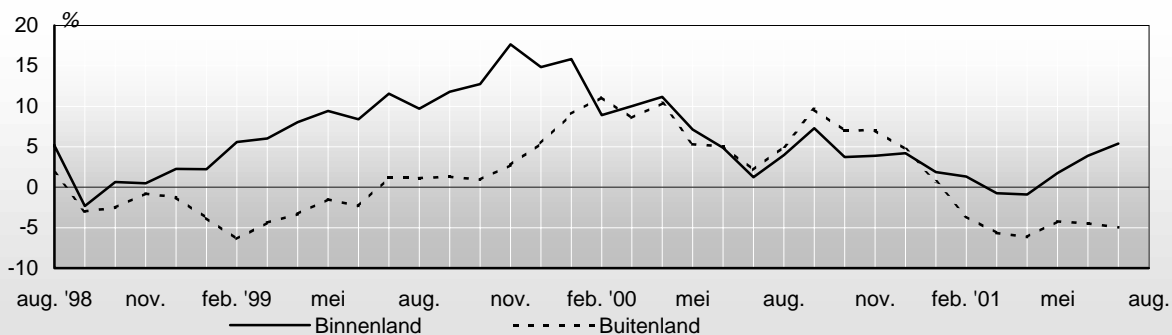
Voor het vierde kwartaal verwachten de ondernemers dat de buitenlandse afzet fors zal afnemen. Toch verwachten ze de bedrijvigheid op het huidige niveau te handhaven en dat de afzetprijzen zullen stijgen. Verder voorziet per saldo 17% van de fabrikanten een daling van het personeelsbestand in de periode oktober 2001 tot en met maart 2002.

¹ Bij de analyse van de ontwikkelingen in de branche en de afdelingen is voor alle in de tekst genoemde indicatoren, met uitzondering van de ontwikkeling voorraden gereed product, telkens rekening gehouden met het effect van de tijd van het jaar.

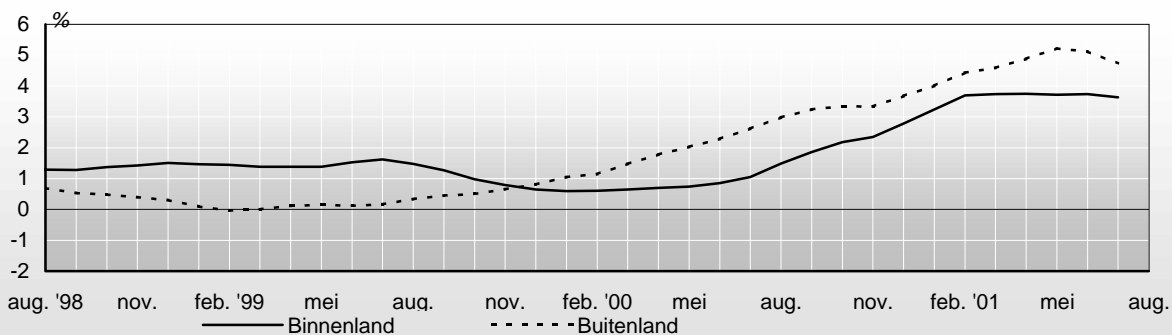
Omzet, afzetprijs en productie

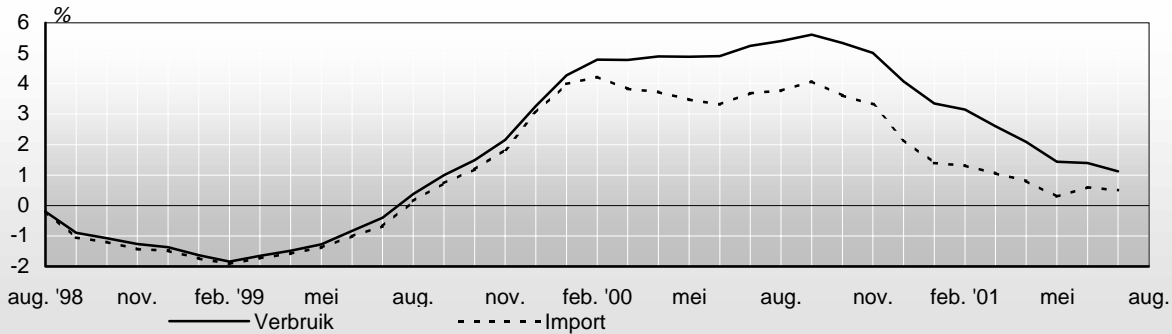
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		1999	2000	2000		2001		2000		2001			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	juli	aug.	juni	juli	aug.	
1995=100												%	
Omzet (waarde)		125,1	132,2	141,0	120,7	127,0	141,6	110,4	108,5	145,4	115,5	107,3	-1,1
binnenland		130,3	137,4	148,3	123,4	132,5	150,6	112,4	108,5	155,6	120,1	110,1	1,5
buitenland		108,2	115,6	117,8	111,8	109,4	112,6	104,2	108,5	112,6	100,8	98,2	-9,5
Afzetprijs		103,0	104,9	104,5	105,4	108,0	109,3	105,2	105,5	109,4	109,7	109,5	3,8
binnenland		105,0	106,4	106,0	106,6	109,4	109,9	106,4	106,6	110,0	110,5	110,2	3,4
buitenland		101,4	103,8	103,4	104,5	106,9	108,8	104,2	104,6	108,9	109,1	108,9	4,1
Verbruiksprijs		102,3	107,5	107,0	107,9	109,5	108,6	107,7	108,1	108,6	109,0	108,8	0,7
import		101,7	105,5	105,2	105,6	106,4	105,5	105,3	106,1	105,6	106,3	106,1	0,0
Productie (volume gemiddelde dag)		110,5	114,2	120,6	106,8	104,2	122,9	101,3	87,0	128,9	94,1	83,5	-4,0
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		110,5	113,8	120,0	106,9	108,6	118,0						-1,7
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,1	10,0			10,2							
Uitgesproken faillissementen	1	81	82	25	15	15							
Aantal werkdagen	1	256	254	61	65	64	61	21	23	20	22	23	
Energieverbruik	PJ	41	43	10	9	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		1998	1999	2000		2001			2000		2001		
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.	sep.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		5	5	2	0	-4	-6	-5	7	3	-12	1	-4
binnenlandse markt		6	8	8	-2	-2	-5	-5	3	17	-11	-4	-4
buitenlandse markt		6	0	-12	3	-2	-11	-9	-3	-9	-20	18	-5
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		6	9	10	14	4	2	-9	2	23	-25	14	3
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,4	86,0	86,0	85,4	85,8	84,3	82,8					84,6
Productiebelemmeringen ³⁾	%	76	70	67	72	79	74	77					76
geen													
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	7	8	4	9	16	14					11
tekort aan arbeid	%	11	16	18	16	8	7	7					10
te geringe productiecapaciteit	%	4	4	6	3	1	0	0					1
overige belemmeringen	%	4	3	1	5	3	3	2					3
Orderpositie	⁴⁾	93,1	99,2	100,4	100,6	100,0	96,7	94,4	100,8	100,0	94,9	94,7	97,9
Beoordelingen:													
orderontvangst		-2	1	3	-5	-8	-22	-28	4	0	-22	-42	-16
orderpositie totaal		1	7	11	4	-3	-14	-25	12	11	-22	-27	-9
orderpositie buitenland		-2	-4	5	-17	-30	-35	-38	6	0	-38	-38	-30
productiecapaciteit		-3	-7	-4	-7	-2	10	11					3
voorraden gereed product		10	4	0	7	11	12	13	-1	1	13	15	11
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		8	13	9	11	2	0	0					3
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-5	-3	-4	0	-3	-11	0					-4
buiten Europese Unie		-9	1	0	1	-2	-10	0					-3
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		7	20	21	38	16	-3	-20					8
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	12	18	4	18	4	6	24	13	2	-1	8
verkoopprijs komende 3 mnd		11	25	19	45	20	6	6	18	23	5	7	19
personeelssterkte komende 6 mnd		3	7	1	10	1	-8	-17					-4
toe- of afname personeelssterkte	%	0,2	0,2	0,0	0,6

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 7.3
Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige

	Code	1999		2000		2001	
		1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw.	1e kw.	2e kw. ¹⁾
		<i>mln gld</i>					
Delfstoffen, excl. metaalertsen, aardolie, aardgas en turf	14	1128	1222	295	304	295	311
w.o.							
kiezelzand, kwartszand of industrieel zand	14.21.11.50	140	127	36	33	.	.
zand voor de bouw, excl. metaalhoudend	14.21.11.90	87	117	24	31	24	33
grind, keistenen, vuurstenen en rolstenen	14.21.12.10	93	88	21	25	.	.
minerale stoffen, zoals tuinaarde, potgrond, mergel, teelaarde als grondverbeteraar, meerschuur, amber, stukken en scherven van aardewerk	14.30.13.90	167	164	41	49	36	38
Hout en producten van hout en kurk (excl. meubelen), artikelen van riet	20	3068	3510	843	915	839	915
w.o.							
<i>Hout, gezaagd, geschaafd of geïmpregneerd</i>	20.1	92	106	26	31	21	25
<i>Fineer, duplex-, triplex- en multiplexhout, meubelplaat, spaanplaat, vezelplaat en andere panelen of platen</i>	20.2	125	118	32	30	26	27
<i>Schrijn- en timmerwerk voor bouwwerken</i>	20.3	2087	2454	589	642	597	666
w.o.							
ramen en raamkozijnen van hout	20.30.11.10	812	949	229	250	241	270
deuren van hout en houtvezelplaat, incl. kozijnen en drempels	20.30.11.50	442	477	120	127	113	120
timmerwerken voor bouwwerken, zoals panelen, wanden, trappen, hout- en dakconstructies e.d., excl. deuren, ramen, kozijnen e.d.	20.30.13.00	375	423	101	112	106	115
geprefabriceerde bouwwerken van hout	20.30.20.00	322	489	111	122	115	132
<i>Houten emballage</i>	20.4	519	590	137	151	132	135
w.o.							
pallets, opzetframes voor pallets	20.40.11.33	327	386	91	105	85	89
<i>Artikelen van kurk; riet en van vlechtwerk; (overige) artikelen van hout, excl. primaire houtbewerking, fineer- en plaatmateriaal, timmerwerk, houten emballage</i>	20.5	244	243	60	62	64	63
w.o.							
houtwaren, zoals graf- en crematiekisten, kleerhangers, spoelen, clossen, gordijnen en jaloezierollen, heften voor tafelmessen, excl. opzetframes voor pallets	20.51.14.50	206	208	51	54	54	53
Glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	26	10365	10676	2536	2873	2500	2901
w.o.							
<i>Glas en producten van glas</i>	26.1	2115	2346	551	598	574	592
w.o.							
<i>vlakglas</i>	26.11	267	332	78	80	94	89
<i>gevormd en bewerkt vlakglas</i>	26.12	524	606	146	154	145	150
w.o.							
geharde glasplaten (veiligheidsglas), excl. voor vervoermiddelen	26.12.12.30	104	122	33	30	30	.
meerwandig glas voor isolatiedoeleinden	26.12.13.30	286	315	70	83	80	82
<i>Glasvezels</i>	26.14	458	526	130	138	137	133
<i>Niet-vourvaste keramische producten, excl. die voor de bouw</i>	26.2	204	230	59	64	65	61
<i>Keramische tegels en plavuizen</i>	26.3	212	212	57	53	53	53
<i>Bakstenen, tegels en andere bouwmaterialen, van gebakken klei</i>	26.4	860	888	209	252	178	240
w.o.							
bakstenen (niet vuurvast)	26.40.11.10	646	657	160	186	133	180
<i>Cement, kalk en gips</i>	26.5	x	x	x	x	x	x
<i>Werken van beton, gips en cement</i>	26.6	5041	4971	1199	1373	1173	1413
w.o.							
blokken en stenen van cement, beton, kalk e.d.	26.61.11.30	435	363	93	98	87	97
producten van beton voor woning- en utiliteitsbouw, grond-, weg- en waterbouw en agrarische toepassingen, excl. bouwblokken en stenen van beton	26.61.11.50	997	975	224	282	200	273
geprefabriceerde bouwelementen van beton, zoals heipalen en oplangers, etc.	26.61.12.00	2132	2110	521	576	536	628
buizen van beton of kunststeen	26.61.13.00	115	96	23	27	22	.
<i>werken van gips voor de bouw</i>	26.62	152	142	37	34	38	34
w.o.							
stortklare beton, niet vuurvast	26.63.10.00	927	956	216	265	218	.
niet-vourvaste mortel en beton, excl. stortklaar beton	26.64.10.00	147	155	37	44	34	41
<i>Steen en werken daarvan</i>	26.7	x	x	x	x	x	x
<i>schuur-, slijp- en polijstmiddelen</i>	26.81	x	x	x	x	x	x
<i>(overige) niet-metaalhoudende minerale producten, zoals producten van asbest, bitumen, mica, grafiet, koolstof, kunstmatig korund, slakken, steenwol</i>	26.82	1060	1125	252	281	230	268
w.o.							
bedekkingsmateriaal van asfalt, bitumen, teer en dergelijke producten, op rollen	26.82.12.53	124	127	27	36	28	41
bitumineuze mengsels van natuurlijk asfalt, natuurlijk nitumen, petroleumbitumen, minerale teer, teerpek of koudasfalt	26.82.13.00	171	169	29	44	.	x
Meubelen en overige producten, zoals muziekinstr., (imitatie)sieraden, munten, sportart., spellen, speelgoed, kaarsen, borstelwaren, pijpen, paraplu's, feestart.	36	6167	6329	1613	1634	1588	1605
w.o.							
<i>stoelen, banken en andere zitmeubelen</i>	36.11	1450	1450	394	414	360	.
w.o.							
zitmeubelen, met metalen onderstel, opgevuld	36.11.11.70	182	204	55	52	51	49
zitmeubelen met houten romp of geheel van hout, opgevuld	36.11.12.50	532	510	136	136	130	136
zitmeubelen met kunststof onderstel of geheel van kunststof	36.11.13.00	126	133	55	51	x	x

Tabel 7.3 (slot)
Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige

	Code	1999	2000	2001			
				1e kw.	2e kw. ¹⁾		
		<i>mln gld</i>					
<i>kantoor- en winkelmeubilair</i>	36.12	1442	1494	378.	380	358	380
w.o.			
bureaus (compleet, incl. ladeblok) met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm	36.12.11.30	258	279	73.	66	.	.
kantoormeubilair, met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm, excl. bureaus	36.12.11.50	142	141	40.	37	36	.
kantoormeubilair, met metalen onderstel of geheel van metaal en hoogte meer dan 80 cm, deurkasten, rolluikkasten en kasten met kleppen	36.12.11.73	156	154	41.	39	.	.
meubels en interieurs met houten onderstel of volledig van hout en betimmeringen van hout, voor bedrijven, cafe's, winkels, schepen e.d.	36.12.13.00	749	750	185.	196	178	216
<i>keukenmeubelen</i>	36.13	532	588	151.	156	142	146
w.o.			
keukenelementen met houten onderstel of volledig van hout	36.13.10.50	472	531	139.	141	127	129
<i>Meubelen, excl. zit-, bedrijfs-, keukenmeubelen en interieurbouw</i>	36.14	1299	1223	324.	324	294	295
w.o.			
meubelen met metalen onderstel of volledig van metaal, excl. zitmeubelen, kantoormeubelen e.d.	36.14.11.00	521	447	114.	114	104	108
slaapkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout	36.14.12.30	155	153	42.	37	34	.
woonkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout, zoals tafels, bergmeubelen en kleinmeubelen	36.14.12.50	251	239	63.	62	62	.
meubelen met kunststof onderstel of volledig van kunststof, excl. zitmeubels	36.14.14.30	102	121	39.	44	28	33
delen voor meubelen van hout, excl. voor zitmeubelen	36.14.15.50	193	104	29.	26	27	25
<i>matrassen</i>	36.15	316	330	88.	79	90	80
w.o.			
springbakken, spiraalmatrassen en andere bedbodems	36.15.11.00	119	130	34.	31	34	31
matrassen met binnenvering	36.15.12.70	122	131	35.	31	37	32
<i>Sieraden en munten</i>	36.2	131	148	38.	39	30	24
<i>Muziekinstrumenten</i>	36.3	52	38	8.	8	7	8
<i>Sportartikelen</i>	36.4	89	54	12.	16	.	.
<i>Spellen en speelgoed</i>	36.5	66	105	21.	26	33	32
<i>(Overige) producten, zoals kaarsen, imitatiesieraden, borstelwaren, schrijfgerei, pijpen, aanstekers, paraplu's, knopen, kunstbloemen, stempels, treksluitingen</i>	36.6	791	899	199.	193	263	270
w.o.			
kaarsen	36.63.75.00	x	x	x.	21	.	.

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen maandelijks één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Ontwikkeling in de sociale werkvoorziening	Margot de Steur	november 2001
Elektronische netwerken in de industrie 1995-2001	Kees van den Berg Masja van Bommel	oktober 2001
De gevolgen van MKZ voor de slachterijen en vleesverwerking	Margot de Steur	september 2001
Vacatures in de Industrie	Martje Roessingh	april 2001
Innovatie bij groot en klein	Gerhard Meinen	april 2001
Investeringsverwachtingen industrie 2001 en 2001	Petra Brocke	maart 2001
De Nederlandse tabakverwerkende industrie	Margot de Steur	januari 2001
Conjunctuuronderzoek MKB Industriemonitor 2000	Marjolein van Eekelen	november 2000
De invloed van grote buitenlandse ondernemingen in de Nederlandse economie	Bert Diederén	oktober 2000
Bedrijfsafvalstoffen vrijgekomen bij de nijverheid, 1998	René Jolly, Paul Klein	september 2000
Investeringsverwachtingen voor 2000 en 2001	André Meurink	juli 2000
Internet in de Industrie 1995-2000	Kees van den Berg Andries Kuipers	juli 2000
Geheimhouding bij bedrijfsstatistieken van het CBS: Geheimhoudingsmodule 2000	Wim Koopman Ab Mulder	juli 2000
Bouwen en bouwmaterialen	Willem Heijnen	juni 2000
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000
Industrie: economie en arbeidsmarkt	Roberto Wekker	december 1999
Uitgaven voor riolering en afvalwaterzuivering, 1985-1999	Egon Dietz Cor van Bruggen	november 1999
Het belang van onderzoek en innovatie voor bedrijfsresultaten	Luuk Klomp George van Leeuwen	oktober 1999
De bouwmaterialenindustrie	Willem Heijnen	augustus 1999
Seizoencorrectie en 'nowcasting' van producentenprijzen 1990-1997	Narly Rambharos	juli 1999
Industriële bedrijfsafvalstoffen, 1984-1996	Paul Klein	juni 1999
Banencreatie bij het Klein-, Midden- en Grootbedrijf	Ron van Dijk Ben van der Eijken Henry Nieuwenhuijsen	juni 1999
Winstgroei bij kleine ondernemingen	Erik Smeets	mei 1999
Hoge investeringen ondanks tanend ondernemersvertrouwen	André Meurink	april 1999
De industrie in 1998: afvlakking na een forse groei in 1997	Willem Heijnen	maart 1999
Het producentenvertrouwen: conjunctuur aanwijzer van de CBS-koersindex?	Roberto Wekker	februari 1999
Meer onderzoek en innovatie in Nederland	Luuk Klomp	januari 1999

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Het nummer van de Industriemonitor wat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
2001	2 ^e kw 1 ^e kw	november 2001 november 2001
2000	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	juli 2001 november 2001 augustus 2001 juni 2001 november 2001 november 2001
1999	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	juli 2001 november 2001 augustus 2001 februari 2001 november 2000 september 2000
1998	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	juli 2000 juli 2000 juni 2000 februari 2001 november 2000 september 2000
1997	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	juli 1999 juli 1999 juni 1999 februari 2001 november 2000 september 2000
1996	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	september 1998 september 1998 april 1997 februari 2000 november 1996 september 1999
1995	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	juli 1998 juni 1997 juni 1997 februari 1999 november 1997 november 1998
1994	jaar jaar 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	juli 1998 juni 1997 februari 1998 november 1997 september 1997
1993	jaar jaar	juli 1998 februari 1997

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al bijna 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op Internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u StatLine, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, persberichten, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infoservice

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infoservice. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u bij deze dienst terecht.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (bp)

Bruto Binnenlands Product tegen basisprijzen. Dit is exclusief het saldo van productgebonden indirecte belastingen en de productgebonden prijsverlagende subsidies.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemingen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de

vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een driedelige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is, vergeleken met de vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven/ afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de afgelopen maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedroeg in de verslagmaand ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

De concurrentiepositie³ van ons bedrijf is in de afgelopen 3 maanden op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Vervolg van variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vergeleken met de vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet / verkopen'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en / of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Vergeleken met de afgelopen maand zal het gemiddelde productieniveau in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal in het komende kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in het komend halfjaar naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting toe- of afname personeelssterkte

Bij toe- of afnemen (van de personeelssterkte) het percentage vermelden: ca. ...%.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene

economische situatie en de eigen financiële situatie. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10^{15} joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas.

Failissementen

Het gaat bij de reeks Failissementen om alle uitgesproken failissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd.

Geregistreeerde werklozen

Onder de geregistreeerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijs-mutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantiepremies die op het vervoer tot het punt van inkleding in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen, BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight).

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continudiensten. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
15	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetalaalindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 588 blz., f 54,95 / € 24,94.

ISSN 0924-2686. Kengetal A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Statistisch Bulletin: wekelijks, circa 10 blz.

ISSN 0166-9680. f 145,00 / € 65,80 per jaar.

Tweehonderd jaar statistiek in tijdreeksen

Deze publicatie geeft historische reeksen waarmee de lange termijn ontwikkelingen in ons land in de periode 1800-1999 nauwkeurig kunnen worden gevolgd. Deze historisch-statistische database is een aanrader voor onderzoekers en andere gebruikers van historische tijdreeksen. De publicatie is in december 1999 verschenen.

Eenmalig, f 55,00 / € 24,96.

ISBN 90.6861.175.5, + Cd-rom.

INDEX

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. INDEX geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel themanummers met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

Jaarlijks 10 nummers, circa 32 blz., f 189,- / € 85,76 per jaar (incl. verzendkosten).

ISSN 1380-7447. Kengetal A-152.

Samenvattend overzicht van de industrie

Het samenvattend overzicht geeft een overzicht van de belangrijkste variabelen van de afzonderlijke productiestatistieken van bedrijven. De publicatie bevat ook informatie over de verkopen van zelfvervaardigde producten.

Jaarlijks, 76 blz., f 37,50 / € 17,02.

ISSN 0168-5546. Kengetal K-160.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde.

Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 212 blz., f 28,50 / € 12,93. Kengetal P-19.

ISSN 1386 - 1042.

De digitale economie 2001

Deze nieuwe CBS-publicatie beschrijft de omvang en groei van de binnenlandse ICT-sector. Het gebruik van internet door huishoudens. De activiteiten door het Nederlandse bedrijfsleven op internet en andere elektronische netwerken. Daarnaast worden genoemde ontwikkelingen in Nederland vergeleken met die in de ons omringende landen.

Jaarlijks, 186 blz., f 32,50 / € 14,75. Kengetal P-34.

ISSN 1568-2773.

Maandstatistieken

Het CBS publiceert naast de Industriemonitor nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

- Maandstatistiek Internationale handel
Maandelijks, ca. 30 blz., f 190,00 / € 86,22 per jaar.
ISSN 1384-6981. Kengetal M-11.
- Sociaal-Economische Maandstatistiek
Maandelijks, ca. 80 blz., f 225,00 / € 102,10 per jaar.
ISSN 0168-549X. Kengetal V-4.
- Maandstatistiek van de Prijzen
Maandelijks, ca. 115 blz., f 225,00 / € 102,10 per jaar.
ISSN 0166-9486. Kengetal U-2.
- Maandstatistiek Detailhandel
Maandelijks, ca. 50 blz., f 190,00 / € 86,22 per jaar.
ISSN 1385-0105. Kengetal L-10.
- Maandstatistiek Bouwnijverheid
Maandelijks, ca. 20 blz., f 158,00 / € 71,70 per jaar.
ISSN 0166-9338. Kengetal K-3.
- Financiële Maandstatistiek
Maandelijks, ca. 50 blz., f 190,00 / € 86,22 per jaar.
ISSN 1381-6780, Kengetal O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

Het CBS heeft een website. Deze is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload

Voor bestellingen van CBS-publicaties kunt u terecht bij de infoservice, tel. 045 - 570 7070, fax 045 - 570 6268 of e-mail verkoop@cbs.nl, of via de boekhandel. Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen in onze bibliotheken. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.